

Kontrollutvalget i Vestre Toten kommune

Sekretariatet

Raufoss, 13. mars 2025.

J.nr./referanse: 02-25/VT/ks

KONTROLLUTVALGET I VESTRE TOTEN KOMMUNE

Faste medlemmer:

Leif Petter Hansen (H), leder

Wenche Aamodt Furuseth (V), nestleder

Kjell Borglund (Ap)

Silje Sandsengen (Ap)

Odd-Harry Haugen (Frp)

Kopi til:

Ordfører, kommunedirektør og
Innlandet Revisjon IKS

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Det innkalles herved til møte i kontrollutvalget i Vestre Toten kommune:

Dato: Mandag 24. mars 2025

Tid: Kl. 0900

Sted: Formannskapssalen, rådhuset

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Forfall meldes til undertegnede på e-post kjetil@kontrollutvalget.no eller telefon/SMS til 99577903.

Med hilsen

For leder i kontrollutvalget

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Adresse:

Kontrollutvalgstjenester AS v/Kjetil Solbrækken

Parkvegen 9, 2819 Gjøvik

Tel. 995 77 903, e-post: kjetil@kontrollutvalget.no

KONTROLLUTVALGET I VESTRE TOTEN KOMMUNE

SAKSLISTE

FOR MØTE I RÅDHUSET

Mandag 24. mars 2025

SAK NR. 15/2025	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 10.02.2025
SAK NR. 16/2025	KONTROLLUTVALGETS ÅRSRAPPORT FOR 2024
SAK NR. 17/2025	HENVENDELSE TIL KONTROLLUTVALGET VEDR. PLAN OG BYGGESAK
SAK NR. 18/2025	KVALITETSMELDING FOR GRUNNSKOLEN 2023/2024
SAK NR. 19/2025	SAMORDNING AV STATLIG TILSYN MED KOMMUNESEKTOREN
SAK NR. 20/2025	RAPPORT: STATLIGE TILSYN MED KOMMUNENE 2020-2024
SAK NR. 21/2025	RAPPORT: STÅA I NORSKE KOMMUNER – EN KARTLEGGING AV KOMMUNENS OPPFYLLELSE AV LOVPÅLAGTE OPPGAVER
SAK NR. 22/2025	KONTROLLUTVALGSKONFERANSEN 2025
SAK NR. 23/2025	PROTOKOLL FRA KOMMUNESTYRETS MØTE 20.02.2025
SAK NR. 24/2025	REFERATSAKER
SAK NR. 25/2025	ÅPEN POST

Raufoss, 13. mars 2025.

For utvalgsleder

Kjetil Solbrækken
sekretær

SAK NR. 15/2025

Vestre Toten kommune

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 10.02.2025

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteprotokoll fra møte 10.02.2025

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 10.02.2025 godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Møteprotokollen fra forrige møte legges herved frem til formell godkjenning.

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET I VESTRE TOTEN KOMMUNE

Mandag 10. februar 2025 holdt kontrollutvalget møte i rådhuset fra kl. 0900 – 1500.

Som medlemmer møtte:

Leif Petter Hansen (H), leder
Wenche Aamodt Furuseth (V), nestleder
Odd-Harry Haugen (Frp)

Følgende medlem hadde meldt forfall:

Kjell Borglund (Ap)
Silje Sandsengen (Ap)

Følgende varamedlem møtte:

Rune Strande (Ap), første vara for Ap/V
(ingen øvrige vara innkalt pga. sent forfall)

Ellers møtte:

Fra kommuneadministrasjonen: Kommunedirektør Bjørn Fauchald og Helse og omsorgssjef Trine Kløvrud (begge møtte under sak 9).

Fra Innlandet Revisjon IKS: Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ingebjørg Dybdal (sak 7 og 8).

Sekretær: Kjetil Solbrækken.

Møteprotokollen er sendt til:

Kommunestyret, ordfører, varaordfører, kommunedirektør, kontrollutvalgets medlemmer og varamedlemmer, Innlandet Revisjon IKS og Oppland Arbeiderblad.

**Utvalgsmøtet ble satt kl. 0900 med leder Leif Petter Hansen som møteleder.
Innkalling og sakliste ble enstemmig godkjent.**

Til behandling:

SAK NR. 01/2025 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 03.12.2024

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 03.12.2024 godkjennes.
---------------------------	---

**SAK NR. 02/2025 ÅRSRAPPORT OG AVREGNING 2024 FRA INNLANDET
REVISJON IKS**

Fra behandlingen:
Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Årsrapport 2024 og avregning av total ressursbruk for revisjon for 2024 fra Innlandet Revisjon IKS tas til orientering.
---------------------------	---

SAK NR. 03/2025**EGENERKLÆRINGER OM UAVHENGIGHET FRA
INNLANDET REVISJON IKS FOR 2025**Fra behandlingen:

Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

1. Egenerklæringer om uavhengighet fra Innlandet Revisjon IKS for 2025 tas til orientering.
2. Egenerklæring for oppdragsansvarlig regnskapsrevisor legges frem i f.m. presentasjon av revisjonsstrategi senere i år.

SAK NR. 04/2025**KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT FOR 2025**Fra behandlingen:

Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

Kontrollutvalgets budsjett for 2025 med en ramme på 1 732 000 kroner, vedtatt av kommunestyret den 18.12.2024 (jf. k.sak 153/2024), tas til orientering.

SAK NR. 05/2025**LANDSOMFATTENDE TILSYN MED NAV-KONTORENES
ANSVAR FOR Å IVARETA BARNES BEHOV 2022-2023
(RAPPORT FRA HELSETILSYNET 6/2024)**Fra behandlingen:

Hovedtrekkene i rapporten fra det landsomfattende tilsynet med 68 NAV-kontor i alle landets fylker ble gjennomgått. Det ble avdekket lovbrudd ved 58 av 68 NAV-kontorer (85 %). NAV Vestre Toten var ikke blant de kontrollerte NAV-kontorene.

Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

1. Helsetilsynets oppsummeringsrapport fra landsomfattende tilsyn i 2022 og 2023 med NAV-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov tas til orientering.
2. Resultatet fra tilsynet tas med ved senere dialog mellom kontrollutvalget og NAV Vestre Toten som ledd i utvalgets arbeid med forvaltningsrevisjon.

SAK NR. 06/2025**LANDSOMFATTENDE TILSYN MED BARNE- OG
AVLASTNINGSBOLIGER 2022-2023 (RAPPORT FRA
HELSETILSYNET 7/2024)**Fra behandlingen:

Hovedtrekkene i rapporten fra det landsomfattende tilsynet med 67 barne- og avlastningsboliger ble gjennomgått. Det ble avdekket

lovbrudd i 51 av tilsynene (76 %). Vestre Toten kommune var blant de kontrollerte kommunene.

Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Kontrollutvalget tar Helsetilsynets rapport fra landsomfattende tilsyn i 2022 og 2023 med barne- og avlastningsboliger tas til orientering.
---------------------------	---

SAK NR. 07/2025

REVISJONSUTTALELSE - FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL 2024: ATTESTASJON OG ANVISNING AV UTBETALINGER PÅ INNKJØPSOMRÅDET

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ingebjørg Dybdal presenterte den gjennomførte kontrollen og svarte på spørsmål.

Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Forenklet etterlevelseskontroll 2024, rettet mot etterlevelse av bestemmelser om attestasjon og anvisning av utbetalinger på innkjøpsområdet, tas til orientering. 2. Kontrollutvalget har merket seg revisors konklusjon om at det ikke er avdekket forhold som gjør at man har grunn til å tro at kommunen ikke etterlever interne retningslinjer på området. 3. Med bakgrunn i resultatene fra kontrollen iverksettes ingen ytterligere undersøkelser på området. 4. Kommunedirektøren oppfordres til å følge opp revisjonens anbefaling om å utarbeide skriftlige rutinebeskrivelser, eller reglement som beskriver hva som ligger i attestasjons- og anvisningsfullmakten. Saken følges opp i forbindelse med behandling av kommunens årsregnskap for 2024.
---------------------------	---

SAK NR. 08/2025

REGNSKAPSREVISJON: STATUS FOR REVISJON AV KOMMUNEREGNSKAPET FOR 2024

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ingebjørg Dybdal orienterte om status for arbeidet med revisjon av kommunens regnskap for 2024.

Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Revisors informasjon om status i arbeidet med revisjon av kommuneregnskapet for 2024 tas til orientering.
---------------------------	---

**HELSE OG OMSORG: PRESENTASJON AV
TJENESTEOMRÅDET, STYRING OG KONTROLL,
RISIKOVURDERINGER MV.**

Fra behandlingen:

Helse og omsorgssjef Trine Kløvrud presenterte tjenesteområdet og svarte på spørsmål innenfor følgende hovedtema:

- Organisering
- Mål- og strategiske satsningsområder:
 - Regionale satsningsområder, jf. Helsefelleskap og helseregionsamarbeid (Gjøvik/Hadeland ett av syv helseregioner i Innlandet Fylke)
 - Helse- og omsorgsplanen i Vestre Toten kommune
 - Hovedmål (2 stk):
 - 1. Utvikle helse- og omsorgstjenester som bidrar til selvstendighet og mestring hos innbyggerne
 - 2: Sikre kvalifisert arbeidskraft til de riktige oppgavene for nåværende og fremtidige behov)
 - Strategiske satsningsområder (6 stk)
 - Bærekraftmål
- Økonomistyring (budsjett, tertialrapportering, månedlig rapportering til Helse og omsorgssjef, vedtaksoppfølging, oppfølging av leverandører)
- Sykefravær og nærværarbeid i Helse og omsorg
 - Mål: 9,5% (2024: 10,4 % sykefravær)
- Velferdsteknologi
- Internkontroll:
 - Ledelse og kvalitetsforbedring (egen særforordning innenfor Helse og omsorg)
 - Avviksregistrering og -oppfølging, læring og forbedring
 - Risikovurderinger (2024: 8 områder risikovurdert)
 - 2025: 4 områder risikovurdert)
 - Forbedringsarbeid – Lean
 - Halvårlig revisjon
 - Læring og forbedring – sørge for korrigerende tiltak
- Pågående endringsprosesser:
 - Omstillingstiltak 2025-2026
 - Prioriterte områder:
 - 1. Oppgavefordeling
 - 2. Velferdsteknologi/digitalisering
 - 3. Helhetlig pasientforløp
- Utfordringer i tjenesten:
 - Økonomi: Økende gap mellom behov og ressurstilgang
 - Bemanning: Mangel på fagfolk
 - Endret kompetansebehov: Flere pasienter/brukere med større og mer sammensatte behov
 - Kapasitet og økonomi til å omstille og etablere tjenester.
 - Høyt endringstrykk.
 - Driften: Sykefravær
 - Prioriteringer – nytte, ressurs og alvorlighet

Kommunedirektør Bjørn Fauchald supplerte presentasjonen.

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

1. Presentasjonen av tjenesteområdet tas til orientering.
2. Med bakgrunn i presentasjonen i møtet har kontrollutvalget inntrykk av at kommuneledelsen har god overordnet styring og kontroll med tjenesteområdet.
3. Kontrollutvalget har notert seg følgende tema til oppfølging senere:
 - Internkontroll - overordnet:
 - Avvikshåndtering (læring og forbedring)
 - Risikovurderinger
 - Internkontroll – tjenestenivå:
 - Legetjenesten (tjeneste i endring).
 - Etterlevelse av lover og regler (risikovurderinger).
 - Bruk av velferdsteknologi, IT-sikkerhet.
 - Beredskap og ROS-analyser innenfor Helse og omsorg.
 - Sykefravær (sykefraværs- og nærværarbeidet).
 - Oppfølging av kjøp fra private (eks. BPA-ordningen).
 - Årsrapporteringen (jf. årsrapport 2023, Helse og sosial):
 - Fremstilling av sammenhengen mellom mål, delmål, styringsindikatorer og resultater (forbedringspotensial?).
 - Omtale av internkontrollsystemet, herunder omtale av system for å følge opp etterlevelse av lover og regler på området (forbedringspotensial?).

SAK NR. 10/2025

**OPPFØLGING AV PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON
2024-2027 – VURDERING AV FORUNDERSØKESLER**

Fra behandlingen:

Prioriterte områder i planen ble drøftet mht. igangsetting av forundersøkelser.

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

1. Følgende områder prioriteres mht. dialog med tjenesteområdeledere:
 - **NAV Vestre Toten / sosiale tjenester:**
Følges opp slik:
Kommunedirektøren/NAV-leder inviteres til å presentere NAV Vestre Toten med vekt på de kommunale tjenestene. I tillegg til en generell presentasjon (organisering, bemanning, tjenester, økonomi mv), bes det særskilt om orientering innenfor følgende tema/områder:
Overordnet styring og kontroll:
 - Internkontroll med vekt på bruk av kvalitetssystemet Compilo.
 - Sykefraværstatistikk og sykefraværarbeidet innenfor tjenesteområdet.
 - Økonomistyring.

- Risikovurderinger (Hva kan gå galt?, risiko for lovbrudd etc.)

Tjenesten:

- Samspillet mellom statlig og kommunal del av NAV Vestre Toten – to styringslinjer.
- Overordnede mål og strategiske områder – sosiale tjenester.
- Statistikk – stønadslengde og stønadsomfang (sammenligning med andre kommuner)
- Sikkerhetsarbeidet i NAV (sikring mot vold og trusler).
- Oppfølging av unge på sosialhjelp.
- Skjønnsvurderinger og likebehandling i saksbehandlingen.
- Hvordan arbeides det med «barnefattigdom»?
- Hvordan barns behov ivaretas når familien søker økonomisk stønad

Saken følges opp snarlig.

- **Grunnskolen:**

Følges opp slik:

Kommunedirektøren/grunnskolesjefen inviteres til å presentere grunnskolen i Vestre Toten kommune.

I tillegg til en generell presentasjon (organisering, bemanning, tjenester, økonomi mv), bes det særskilt om orientering innenfor følgende tema/områder:

Overordnet styring:

- Internkontroll med vekt på bruk av kvalitetssystemet Compilo.
- Sykefraværstatistikk og sykefraværarbeidet innenfor tjenesteområdet.
- Økonomistyring.
- Risikovurderinger (Hva kan gå galt?, risiko for lovbrudd etc.)

Presentasjonen bes for øvrig om å ta utgangspunkt i kvalitetsmelding for grunnskolen 2023/2024.

Saken følges opp i løpet av første halvår 2025.

2. Følgende område prioriteres mht. forundersøkelser:

- **Økonomistyring i Vestre Toten kommune**

Følges opp slik: Innlandet Revisjon IKS bes om å gjennomføre en forundersøkelse der formålet er å komme med forslag til innfallsvinkler og problemstillinger til en eventuell forvaltningsrevisjon på området.

SAK NR. 11/2025

ÅRSPLAN 2025 FOR KONTROLLUTVALGET

Vedtak, enstemmig:

Kontrollutvalgets årsplan for 2025 tas til orientering.

Fra behandlingen:

Saksliste og vedtak fra møtet ble referert.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Protokoll fra kommunestyrets møte den 19.12.2024 tas til orientering.
---------------------------	---

Fra behandlingen:

Saksliste og vedtak fra møtet ble referert.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Protokoll fra kommunestyrets møte den 30.01.2025 tas til orientering.
---------------------------	---

Fra behandlingen:

Ingen saker ble tatt opp.

Raufoss, 10. februar 2025. _____ Leif Petter Hansen leder	RETT UTSKRIFT: Raufoss, 10. februar 2025. _____ Kjetil Solbrækken utvalgssekretær
---	--

TIL INFORMASJON / OPPFØLGING

<u>Møteplan 2025 – Kontrollutvalget:</u> • Mandag 10.02.2025 kl. 0900 • Mandag 24.03.2025 kl. 0900 • Mandag 28.04.2025 kl. 0900 • Mandag 02.06.2025 kl. 0900 • Mandag 01.09.2025 kl. 0900 • Mandag 20.10.2025 kl. 0900 • Mandag 08.12.2025 kl. 0900	<u>Bestilte oppdrag fra Innlandet Revisjon IKS (forvaltningsrevisjon mv):</u> • (ingen) <u>Oppfølging av tidligere revisjonsrapporter:</u> • (ingen)
---	--

Vestre Toten kommune

KONTROLLUTVALGETS ÅRSRAPPORT FOR 2024

Sluttbehandles i: Kontrollutvalget			
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Kontrollutvalgets årsrapport for 2024

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:**INNSTILLING TIL KOMMUNESTYRET:**

Kontrollutvalgets årsrapport for 2024 tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

I tråd med etablert praksis er det utarbeidet en årsrapport fra kontrollutvalget til kommunestyret om kontrollutvalgets virksomhet. En slik praksis er anbefalt som en del av kontrollutvalgets plikt til å informere kommunestyret om sitt arbeid, jf. kommunelovens § 23-5 (Rapportering til kommunestyret) og i anbefaling/veileder fra departementet (Kontrollutvalgsboken).

Årsrapporten gir en helhetlig oversikt over kontrollutvalgets aktivitet for fjoråret, og fungerer også som dokumentasjon på kontrollutvalgets etterlevelse av sine lovpålagte oppgaver.

I tråd med tidligere praksis legges saken frem med innstilling til kommunestyret. En slik praksis sikrer at saken blir fremmet for kommunestyret som egen sak.

Det er tidligere uttrykt ønske fra kontrollutvalget om at utvalgsleder gir en kort presentasjon av rapporten overfor kommunestyret ved behandlingen der dersom dette passer.

KONTROLLUTVALGET I VESTRE TOTEN KOMMUNE

Årsrapport 2024

Kontrollutvalgets virksomhet

Innhold:

1. Kontrollutvalgets ansvar og oppgaver
2. Medlemmer og sekretariat
3. Aktivitet
4. Økonomi
5. Regnskapsrevisjon
6. Forvaltningsrevisjon og undersøkelser i kommunen
7. Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper
8. Oppfølging av kommunens revisor / Innlandet Revisjon IKS

1. Kontrollutvalgets ansvar og oppgaver

Kontrollutvalgets ansvar og oppgaver fremgår av kommunelovens kapittel 23 med tilhørende forskrift for kontrollutvalg og revisjon.

Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp

Kontrollutvalgets oppgaver løses i praksis ved å bestille tjenester fra kommunens valgte revisor innenfor områdene:

- *Regnskapsrevisjon*
- *Forvaltningsrevisjon*
- *Eierskapskontroll*

2. Medlemmer og sekretariat

Kommunestyret foretok i sitt møte den 21.03.2024 nyvalg av kontrollutvalg. Søknad om fritak for ett av medlemmene, Arild Nikolai Ødegaard (Sp), ble godkjent i kommunestyrets møte den 25.04.2025. Kontrollutvalget har etter dette bestått av følgende medlemmer og varamedlemmer:

Faste medlemmer	Varamedlemmer
Leif Petter Hansen (H), leder Wenche Aamodt Furuseth (V), nestleder Kjell Borglund (Ap) Silje Sandsengen (Ap) Odd-Harry Haugen (Frp)	Vara for Ap/V: 1. Rune Strande (Ap) 2. Marianne Stensrud (Ap) 3. Nils Inge Tørresen (Krf) Vara for H/Frp: 1. Gina Marie Sørum Sveen (Sp) 2. Elin Synnøve Solberg (H)

Sekretariat:

Forskrift om kontrollutvalg stiller krav om at sekretær for utvalget skal være uavhengig av både kommunens administrasjon og kommunens revisor. Kommunene i Gjøvik- og Hadelandsregionen (8 kommuner) har inngått felles avtale om kjøp av sekretærtjenester fra firmaet Kontrollutvalgstjenester AS v/Kjetil Solbrækken. Avtalen er inngått etter utlyst anbudskonkurranse, jf. lov om offentlige anskaffelser. Avtalen gjelder for perioden 01.01.2023 – 31.12.2026 med mulighet for forlengelse ett + ett år.

3. Aktivitet

År	2024	2023	2022	2021	2020
Antall møter	8	8	9	10	7
Antall saker	80	69	70	68	60

4. Økonomi

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2. Det er kommunestyret som fastsetter de økonomiske rammene for kontrollutvalgets virksomhet. Nedenfor følger oversikt over siste års regnskap/budsjett:

Kto	Kontonavn	Regnskap 2024	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Regnskap 2022
10800	Fast godtgjørelse til folkevalgte	0	63 000	52 443	63 589
10801	Møtegodtgjørelse	3 200	33 000	23 200	48 800
10802	Tapt arbeidsfortjeneste	0	10 000	0	0
10990	Arbeidsgiveravgift	451	15 000	10 666	15 846
11001	Aviser, tidsskrifter, faglitteratur	52 625	9 000	3 289	18 805
11151	Beverting møter	6 742	5 000	3 692	0
11208	Driftsmateriell	0	0	3 500	0
11500	Kursutgifter	0	40 000	14 393	9 900
11501	Oppholdsutgifter kurs, ikke oppg.pliktig	0	0	3 168	0
12700	Konsulenttjenester (sekretærtjenester)	384 015	300 000	345 886	349 374
12700	Konsulenttjenester (Ernst & Young AS)	0	0	0	1 037 210
13750	Kjøp fra egne IKS'er (Innlandet Revisjon IKS)	926 924	1 206 000	1 013 479	821 990
14290	Moms (utgift)	96 004	75 000	87 727	346 646
17290	Momskompensasjon (inntekt)	-96 004	- 75 000	- 87 727	- 346 646
	Totalt (kontrollutvalg og revisjon)	1 373 957	1 681 000	1 474 716	2 365 515

Kommentarer:

- Kto. 10800/10801/10990 Fast godtgjørelse, møtegodtgjørelse, arbeidsgiveravgift
Utgifter på disse postene er belastet andre poster i regnskapet i 2024.
- Kto. 11001 Aviser/tidsskrifter
Abonnement på Kommunal Rapport er belastet for to år, både 2024 og 2025.
- Kto. 11500 Kursutgifter
I forbindelse med kommunestyrets behandling av kontrollutvalgets budsjett for 2024 (k.sak 120/2024) ble det fattet slikt vedtak:

Kommunestyret stryker posten «Kursutgifter» lydende 40 000 kr. i budsjettet til kontrollutvalget for 2024.

Kontrollutvalget har ikke hatt utgifter til kurs i 2024.

- Kto. 13750 Kjøp fra egne IKS'er (Innlandet Revisjon IKS)
Nedenfor følger en spesifikasjon av regnskapsposten:

	Regnskap 2024	Budsjett 2024
Regnskapsrevisjon	829 174	904 000
Forvaltningsrevisjon mm.	62 257	277 000
Deltakelse i møter	35 063	26 000
	<u>926 494</u>	<u>1 207 000</u>

5. Regnskapsrevisjon

Oppfølging av revisjonsarbeidet og tilsyn med revisors faglige arbeid:

Kontrollutvalget skal påse at regnskapene blir revidert på en betryggende måte, jf. kommunelovens § 23-2 og forskrift om kontrollutvalg § 3. Dette er knyttet til flere forhold:

- At revisjonen skjer i samsvar med lover, regler og god kommunal revisjonsskikk.
- At revisorene på oppdraget oppfyller krav til uavhengighet og kvalifikasjoner.
- At revisjonen følger de avtaler som er inngått med kontrollutvalget.

Kontrollutvalget ivaretar sitt oppfølgingsansvar gjennom orienteringer om

- revisors uavhengighetserklæring (skriftlig, årlig)
- strategi og plan for revisjon av kommunens regnskaper, samt underliggende risikovurderinger (årlig)
- status midtveis i revisjonsarbeidet / interimrevisjon (årlig)
- revisjonsberetningen og gjennomføringen av revisjonsarbeidet (årlig)
- eventuelle brev og revisjonsrapporter til kommunedirektøren, herunder eventuelle nummererte brev (vesentlig svikt i internkontrollen, rapportering av misligheter mv).
- resultatet av ekstern kvalitetskontroll av revisor (forbundsbasert kontroll minimum hvert femte år)

Uttalelse om årsregnskapet:

Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor skal utvalget avgi en uttalelse til årsregnskapet. Uttalelsen skal følge regnskapssaken til kommunestyret, via formannskapet.

Kontrollutvalget har i løpet av året avgitt uttalelse til følgende regnskaper:

- ***Årsregnskap 2023 for Vestre Toten kommune***
Til stede under behandlingen av saken i kontrollutvalget var Innlandet Revisjon IKS ved oppdragsansvarlig revisor og kommuneadministrasjonen ved kommunedirektør, ass. kommunedirektør og regnskapssjef.

Med unntak av ett forbehold, var revisjonsberetningen var avlagt med en positiv totalkonklusjon om at årsregnskap var avlagt uten vesentlig feil og at lovmessige krav er oppfylt. Forbeholdet gjaldt følgende:

Kommunen har i 2023 skrevet opp verdien av aksjene i Raufoss Industripark Holding AS med 12,4 millioner kroner. Hele verdiendringen er inntektsført i driftsregnskapet og kommunens merforbruk i 2023 ville blitt tilsvarende høyere uten denne inntektsføringen.

Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne årsregnskapet.

I kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet ble kommunens økonomiske situasjon oppsummert slik:

Kommunens økonomiske situasjon er vesentlig svekket i 2023. Disposisjonsfondet er brukt opp og det må dekkes inn et underskudd på 34,507 millioner kroner i løpet av 2024 og 2025. Kontrollutvalget støtter kommunedirektørens uttalelse om at kommunen er i en alvorlig økonomisk situasjon.

- ***Årsregnskap 2023 for Totenbadet Vestre Toten KF***
Til stede under behandlingen av saken i kontrollutvalget var Innlandet Revisjon IKS ved oppdragsansvarlig revisor og kommuneadministrasjonen ved kommunedirektør, ass. kommunedirektør og regnskapssjef.

Revisjonsberetningen var avlagt med en positiv totalkonklusjon, dvs. at revisor mener kommunens årsregnskap var avlagt uten vesentlig feil og at lovmessige krav er oppfylt. Kontrollutvalget kommenterte følgende forhold i sin uttalelse til foretakets årsregnskap og årsberetning:

- a) *Økonomi: Godt driftsresultat og bra disposisjonsfond.*
- b) *Styrets årsberetning: Fortsatt forbedringspotensial*
- c) *Øvrige forhold: Vedlikeholdsbehov (estimert til ca. 1 million i året), fortsatt positiv utvikling i antall besøk og antall medlemmer, høyt sykefravær (8 % i 2023)*

Nummererte brev fra revisor:

Regnskapsrevisor skal rapportere skriftlig til kontrollutvalget gjennom «nummererte brev» dersom de blir kjent med vesentlig feil i årsregnskapet, vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen og enhver mislighet. Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret dersom revisors påpekninger i nummerert brev ikke blir rettet eller fulgt opp.

Det er i løpet av året mottatt følgende nummererte brev:

- Brev nr. 1: Forbehold i årsregnskapet for 2023 (Oppskrivning av verdien av aksjene i Raufoss Industripark Holding AS er ikke tråd med god kommunal regnskapsskikk)
- Brev nr. 2: Forenklet etterlevelseskontroll 2023 – merverdiavgiftslovens justeringsregler (se omtale under pkt. 5.4).

Begge forholdene vil bli fulgt opp i f.m. avslutningen av årsregnskapet for 2024 (våren 2025).

5. 4 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen:

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak (lovpålagt oppgave jf. kommuneloven § 24-9). Kontrollen baserer seg på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret dersom revisors påpekninger ikke blir rettet eller fulgt opp.

Følgende er fremlagt for kontrollutvalget i løpet av året:

- Gjennomført kontroll for 2023: ***Merverdiavgiftslovens justeringsregler***
Konklusjon: Det ble avgitt positiv totalkonklusjon med ett forbehold (mangler knyttet til rutiner). Saken ble fulgt opp gjennom nummerert brev fra revisor.

6. Forvaltningsrevisjon og undersøkelser i kommunen

Lovpålagte oppgaver:

- Det skal utarbeides en plan for forvaltningsrevisjon, minimum en gang i valgperioden (første året i valgperioden). Planen skal vedtas av kommunestyret.
- Kontrollutvalget skal påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.
- Kontrollutvalget skal avgi rapport til kommunestyret om hvilke forvaltningsrevisjoner som er gjennomført og resultatet av disse.
- Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om vedtak om forvaltningsrevisjoner er fulgt opp.

Kontrollutvalget har i løpet av året laget en plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2024 – 2027. Dette er i tråd med kravene i kommunelovens § 23-3 som bl.a. sier at:

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner.

Planen er basert på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på ulike sektorer. Det er i løpet av året gjennomført en rekke aktiviteter for å etablere planen.

Planen ble vedtatt av kommunestyret den 14. november 2024 (k.sak 131/2024). Kommunestyret har delegert til kontrollutvalget å foreta undersøkelser og eventuelt igangsette kontroller på andre områder enn de som er nevnt i planen, dersom det oppstår behov for dette i planperioden.

Kontrollutvalgets aktiviteter gjennom året:

a) Forvaltningsrevisjoner:

- ***Slutførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:***
 - (ingen)
- ***Bestilte, ikke slutførte forvaltningsrevisjoner pr. 31/12:***
 - (ingen)

b) Mindre undersøkelser, foranalyser, orienteringer mv.:

- ***Saker utarbeidet av Innlandet Revisjon IKS:***
 - REVIDERT PROSJEKTPLAN FOR FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKTET «OPPFØLGING AV SYKEFRAVÆR»
 - REVISJONSNOTAT OM FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKTET «SYKEFRAVÆRSOPPFØLGING»
- ***Saker der kommunedirektøren/administrasjonen har orientert kontrollutvalget:***
 - ADMINISTRATIV ORGANISERING I VESTRE TOTEN KOMMUNE
 - OVERORDNET INTERNKONTROLL OG RISIKOVURDERINGER
 - KOMMUNENS EIERSKAP I SELSKAPER OG DELTAKELSE I INTERKOMMUNALE SAMARBEID – RISIKOVURDERINGER
 - PLANAVDELINGEN I VESTRE TOTEN KOMMUNE
 - OPFØLGING AV MOTTATTE BEKYMNINGSMELDINGER
 - KOMMUNENS ØKONOMISKE SITUASJON OG UTVIKLINGEN I SYKEFRAVÆRET
 - MØTEPROTOKOLLER FRA POLITISKE MØTER OG LESERVENNLIGHET
 - KOMMUNENS ØKONOMISKE SITUASJON, ARBEIDET MED OMSTILLING OG GJENNOMFØRING AV BUDSJETTPROSSESSEN (BUDSJETT 2025)
- ***Andre saker:***
 - FINANSRAPPORT 2023 – VESTRE TOTEN KOMMUNE
 - DATATILSYNETS KONTROLL MED ETTERLEVELSE AV PERSONVERNREGELVERKET I KOMMUNENE I 2023
 - RETNINGSLINJER FOR HÅNDTERING AV HENVENDELSER TIL KONTROLLUTVALGET
 - KOMMUNEBAROMETERET 2024 – VESTRE TOTEN KOMMUNE
 - VEILEDER FOR KONTROLLUTVALGETS BEHANDLING OG OPFØLGING AV NUMMERERTE BREV FRA REGNSKAPSREVISOR
 - OPPDRAGSAVTALE MED INNLANDET REVISJON IKS FOR 2025
 - EGENEVALUERING – KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET 2024

c) Henvendelser til kontrollutvalget fra andre:

Kontrollutvalget er åpent for å motta henvendelser/tips fra utenforstående om forhold man mener bør undersøkes nærmere i kommunen. Kontrollutvalget har i løpet av året behandlet følgende henvendelser fra andre/eksterne:

➤ HENVENDELSER VEDR. SAKSBEHANDLING VED PLANAVDELINGEN

Kommentar: Kontrollutvalget mottok flere henvendelser fra samme person i saken. Kontrollutvalget foretok undersøkelser, herunder gjennomførte en samtale med kommunedirektøren. Ut fra en helhetsvurdering besluttet kontrollutvalget ikke å iverksette nærmere undersøkelser omkring enkeltsakene som bekymringsmeldingene var knyttet til. Saken anses avsluttet fra kontrollutvalgets side.

Oversikt over revisjonsrapporter de siste årene og oppfølgingen av disse:

År	Revisjonsrapport (tema/område)	Oppfølging / kommentar
2024	<u>Kartleggingsrapport:</u> <i>Sykefravær og sykefraværsoppfølging</i>	Saken var opprinnelig planlagt som en fullverdig forvaltningsrevisjon, men ble avsluttet med en enkel kartleggingsrapport som ble benyttet som innspill til kontrollutvalgets arbeid med ny plan for forvaltningsrevisjon.
2023	(ingen)	
2022	<u>Revisjonsrapport (utarbeidet av EY):</u> <i>Håndtering av varslingssaker, kommunens ytringskultur og retningslinjer for varsling</i>	Endelig rapport ble behandlet i kommunestyrets møte den 24.02.2022. Kommunestyret ba kommunedirektøren om å følge opp rapportens anbefalinger og legge frem en plan for kommunestyret for oppfølgingen. Med bakgrunn i rapporten ble kommunedirektøren også bedt om å: - Utarbeide en tiltaksplan for å sikre at ingen i Vestre Toten kommune skal oppleve noen form for fryktkultur. - Redegjøre for HR-avdelingens rolle generelt, og i varslingssaker spesielt. - Vurdere behovet for endringer i kommunedirektørens internkontrollsystem mht. lederoppfølging. Saken er fulgt opp og avsluttet fra kontrollutvalgets side.
2021	<u>Kartlegging:</u> <i>Hjemmetjenesten</i>	Undersøkelse ble igangsatt høsten 2021 med bakgrunn i vedtak i kommunestyret. Ernst & Young AS (EY) ble engasjert. Slutføres i 2022.
2020	<u>Kartlegging:</u> <i>Overordnet risikovurdering</i>	Gjennomført risikovurderinger som bakgrunn for utarbeidelse av ny plan for forvaltningsrevisjon (2020-2023).
2019	<u>Forvaltningsrevisjonsrapport:</u> <i>Etterlevelse av habilitetsbestemmelser og etiske retningslinjer</i>	Rapporten ble sluttbehandlet i kommunestyret. Rapporten påpekte svikt i håndteringen av habilitetsbestemmelsene i undersøkt sak. Det ble gitt innspill til bl.a. folkevalgtopplæringen. Saken avsluttet.

7. Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper

Lovpålagte oppgaver:

- Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper (eierskapskontroll) og utføre forvaltningsrevisjon av selskaper kommunen har eierinteresser i.
- Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommunelovens § 23-4.
- Det skal utarbeides en plan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper, minimum en gang i valgperioden (første året i valgperioden). Planen skal vedtas av kommunestyret.

Plan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper:

Kontrollutvalget har i løpet av året laget en plan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper for perioden 2024-2027. Dette er i tråd med kravene i kommunelovens § 23-4 som bl.a. sier at:

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Planen er basert på en overordnet analyse av kommunens virksomhet (knyttet til kommunens oppfølging av sine eierinteresser) og virksomheten i selskapene kommunen eier. Følgende tema/selskaper er prioritert i planen:

- Eierskapskontroll:
 - *Oppfølging av kommunens etterlevelse av vedtatte prinsipper for eierstyring (generell eierskapskontroll)*
 - *Oppfølging av eierstrategier i utvalgte selskaper*
 - *Styrevalgprosesser*
- Forvaltningsrevisjon i selskaper mv:
 - *Horisont Miljøpark IKS*
 - *Gjøvik Krisesenter IKS*
 - *Vestre Toten Rådhus AS*
 - *Totenbadet Vestre Toten KF*

Det vil bli gjennomført fornyede risikovurderinger løpende gjennom planperioden som grunnlag for igangsetting av evt. kontroller innenfor de prioriterte områdene.

Planen ble vedtatt av kommunestyret den 14. november 2024. Kommunestyret har delegert til kontrollutvalget å foreta undersøkelser og eventuelt igangsette kontroller på andre områder enn de som er nevnt i planen, dersom det oppstår behov for dette i planperioden.

Kontrollutvalgets aktiviteter gjennom året:

Gjennomførte kontroller og revisjoner:

- ***Totenbadet Vestre Toten kommune KF***
Kontrollutvalget har i løpet av året gjennomført en samtale med daglig leder med vekt på følgende tema:
 - Internkontroll i foretaket
 - Foretakets årsrapportering

Andre saker/aktiviteter:

- **Gjennomgang av Eierskapsmelding 2023 for Vestre Toten kommune**
Kontrollutvalget benytter kommunens eierskapsmelding aktivt til å holde seg løpende orientert om kommunens prinsipper for eierstyring og eierskap i selskaper.

Oversikt over kontroller de siste årene og oppfølgingen av disse:

År	Tema / selskap	Oppfølging / kommentar
2024	<u>Kartlegging:</u> Overordnet risikovurdering	Gjennomført risikovurderinger som grunnlag for utarbeidelse av ny plan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper.
2023	<i>Ingen</i>	
2022	<u>Virksomhetsbesøk:</u> Totenbadet Vestre Toten kommune KF	Virksomhetsbesøket var et ledd i en forundersøkelse med tanke på å vurdere nærmere kontroll med det kommunale foretaket. Det ble utarbeidet flere oppfølgingspunkter.
2022	<u>Revisjonsrapport:</u> Horisont Miljøpark IKS: Selskapets håndtering av journalføring og klagebehandling	Revisjonsrapporten ble referert for kontrollutvalget. Rapporten påpekte flere forbedringsområder som ble drøftet og fulgt opp i selskapet. Kontrollen ble gjennomført av Østre Toten kommune på vegne av kontrollutvalgene i de fem eierkommunene.
2021	<u>Undersøkelse/kontroll:</u> Horisont Miljøpark IKS Horisont Renovasjon AS	Kontrollen bestod i å følge opp eiernes og selskapets håndtering av anklager om «sosial dumping» høsten 2020 i datterselskapet Horisont Renovasjon AS. Det ble konkludert med at saken syntes tilfredsstillende fulgt opp.
2020	<u>Kartlegging:</u> Overordnet risikovurdering	Gjennomført risikovurderinger som bakgrunn for utarbeidelse av ny plan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper for 2021-2023.
2019	<u>Revisjonsrapport:</u> Horisont Miljøpark IKS	Revisjonsrapporten ble behandlet i kommunestyrene i alle de fem samarbeidskommunene høsten 2019. Flere forhold ble påpekt.
2018	<u>Kartlegging/forundersøkelse:</u> Horisont Miljøpark IKS	Forundersøkelse gjennomført. Revisjonsprosjekt besluttet gjennomført i 2019. Alle kontrollutvalgene i de fem eierkommunene står bak bestillingen.
2017	<u>Kartlegging/forundersøkelse:</u> Horisont Miljøpark IKS	Med bakgrunn i medieomtale valgte kontrollutvalget å gjennomføre en kontroll med Horisont Miljøpark IKS sin oppfølging av avtalen med RenoNorden AS om lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i selskapet. Kontrollutvalget oppfordret til tydeligere kontraktsbestemmelser på området ved en evt. senere konkurranseutsetting.
2017	<u>Kartlegging/forundersøkelse:</u> Gjøvik Krisesenter IKS	Forundersøkelse og dialog med selskapet ble gjennomført av kontrollutvalget i Gjøvik kommune på vegne av kontrollutvalgene i de fem eierkommunene i Gjøvikregionen. Videre oppfølging gjøres i 2018.

8. Oppfølging av kommunens revisor / Innlandet Revisjon IKS

Kommunen ivaretar sine lovpålagte revisjonsoppgaver ved deltakelse i selskapet Innlandet Revisjon IKS. Innlandet Revisjon IKS yter deltakerkommunene revisjon i egenregi til selvkost. Dette er regulert i egen selskapsavtale, vedtatt av kommunestyret.

Kommuneloven fastslår at kontrollutvalget har et ansvar for å påse at de ulike oppgavene blir gjort, blant annet i henhold til lov og forskrift og eventuelle inngåtte avtaler med revisor.

Kommunestyret har delegert til kontrollutvalget å inngå avtale mellom oppdragsgiver og selskapet. Avtalen (kalt oppdragsavtale) regulerer omfang, pris og kvalitet og rulleres årlig. Avtalen tydeliggjør kontrollutvalgets bestillerfunksjon.

Kontrollutvalget og Innlandet Revisjon IKS har som felles mål at revisjonstjenestene skal være til konkurransedyktig pris og kvalitet. Innlandet Revisjon IKS har en uttalt strategi å være kundeorientert. Kontrollutvalget er bevisst disse målsettingene i sin oppfølging og dialog med selskapet.

Pris følges opp gjennom krav til årlig sammenligning ("benchmarking") av kostnadene til revisjon mot andre kommuner. Slik sammenligning er foretatt i løpet året og viser at kostnadene til regnskapsrevisjon ligger omtrent på samme nivå som andre kommuner på omkring samme størrelse. Sammenligningen er presentert for kontrollutvalget.

Kvalitet på revisjonstjenestene følges primært opp gjennom de enkelte tjenesteleveransene (regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll).

I tillegg følges opp:

- At kravene til uavhengighet og objektivitet er oppfylt, herunder at revisor ikke har tatt på seg rådgivningsoppdrag eller andre tjenester for kommunen, som kan reise tvil om dette. Det påses at det alle oppdragsansvarlige revisorer årlig avgir en erklæring om egen uavhengighet til kontrollutvalget.
- At resultatet av forbundsbasert kvalitetskontroll av Innlandet Revisjon IKS blir fremlagt for kontrollutvalget. Kontrollen gjennomføres av NKRF med minimum fem år mellom hver kontroll. Siste kontroll med selskapet ble gjennomført høsten 2023 der selskapet fikk karakteren «godkjent». Kontrollen skiller kun mellom «godkjent» og «ikke godkjent».

Samlet mener kontrollutvalget at det er gjennomført tilstrekkelig med aktiviteter for å ivareta kontrollutvalgets ansvar med å følge opp at pålagte revisjonsoppgaver blir gjort i henhold til lov og forskrift og inngåtte avtaler.

Raufoss, 24. mars 2025.

Leif Petter Hansen
leder av kontrollutvalget

Vestre Toten kommune

HENVENDELSE TIL KONTROLLUTVALGET VEDR. SAKSBEHANDLING PLAN OG BYGGESAK

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Ja, jf. offentlighets- loven § 24

Saksdokumenter:

1. Brev til kontrollutvalget av 20.02.2025
2. Retningslinjer for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget i Vestre Toten kommune

Vedlagt:

Vedlegg 1 (UNNTATT OFF.)
Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

(vedtak utformes i møtet)

SAKSOPPLYSNINGER:**Bakgrunn/oppsummering:**

Kontrollutvalget har mottatt en henvendelse (jf. vedlegg 1).
Henvendelsen presenteres nærmere i møtet.

Saken legges frem til drøfting uten forslag til vedtak.

Kontrollutvalgets håndtering av henvendelser:

Kontrollutvalget har ikke plikt til å behandle andre saker enn de saker som det får seg forelagt fra kommunestyret, eller der det framgår av forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner.

Når det gjelder henvendelser fra andre enn kommunestyret eller revisjonen, må kontrollutvalget selv vurdere om saken hører under utvalgets myndighetsområde og om det vil prioritere saken.

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan, og har derfor ikke anledning til å behandle klager på enkeltsaker. Kommunene har et eget klageorgan som behandler klagesaker, og i mange kommuner er det formannskapet som har rollen. Statsforvalteren er klageinstans for en rekke sakstyper.

Kontrollutvalget har egne retningslinjer for håndtering av henvendelser (se vedlegg 2).

Retningslinjer for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget i Vestre Toten kommune

1. Henvendelser til kontrollutvalgsmedlemmer

Henvendelser til kontrollutvalgsleder eller -medlemmer må til sekretariatet for journalføring og saksbehandling.

2. Muntlige henvendelser

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne journalføres og saksbehandles av sekretariatet. Skriftliggjøring kan foretas av den som henvender seg, den som mottar henvendelsen på vegne av kontrollutvalget, eller av kontrollutvalgets sekretær.

3. Sekretariatets saksbehandling før kontrollutvalgets møte

Sekretariatet journalfører og arkiverer henvendelsen i tråd med rutiner for journalføring og arkivering. Sekretariatet gjør en vurdering av innholdet i henvendelsen i forhold til kontrollutvalgets mandat, «trafikklysmodellen» og vanlige krav til saksforberedelse.

Hvis henvendelsen åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, svarer sekretariatet avsender i tråd med pkt. 4 og legger henvendelsen og svaret fram for kontrollutvalget til orientering.

Alle andre henvendelser drøfter sekretariatet først med kontrollutvalgets leder. Om nødvendig kan sekretariatet gjøre enkle avklaringer, for eksempel om henvendelsen er til behandling hos annen instans. Kontrollutvalgets leder beslutter om henvendelsen skal settes opp som sak på sakslisten.

For henvendelser som skal på sakslisten, gjør sekretariatet en vurdering av innholdet i henvendelsen og kommer med et forslag til kontrollutvalget om hvordan den kan håndteres, i tråd med vanlig saksforberedelse.

4. Tilbakemelding til avsender

Alle som henvender seg til kontrollutvalget må få tilbakemelding om at den er mottatt og blir vurdert. Om nødvendig gis det veiledning om hva som er rett instans for henvendelsen.

5. Partsrettigheter

Avsender har ingen partsrettigheter i en eventuell sak som behandles i kontrollutvalget. Avsender har heller ingen klagerett på kontrollutvalgets eventuelle vedtak om å ikke gå videre med saken.

6. Kontrollutvalgets vurderinger og prioriteringer

På grunnlag av saksutredningen fra sekretariatet vurderer kontrollutvalget i møte, om og eventuelt hvordan henvendelsen skal følges opp. Kontrollutvalget kan bruke «trafikklysmodellen» som hjelp i sin vurdering av om henvendelsen egner seg til oppfølging av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget må i tillegg vurdere om utvalget har ressurser til å følge opp den aktuelle problemstillingen. Dersom kontrollutvalget ikke har ressurser, og det vurderes som viktig at henvendelsen følges opp, må det vurderes om det skal søkes om tilleggsbevilgning.

7. Kontrollutvalgets handlingsalternativer

Kontrollutvalgets handlingsalternativer kan være:

- a. Kontrollutvalget vurderer at dette ikke er en sak som kontrollutvalget vil følge opp og tar henvendelsen til orientering. Saken avsluttes.
- b. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen ved å be om mer informasjon. Utvalget kan for eksempel be kommunedirektøren om å gi informasjon i neste møte. Utvalget kan også be sekretariatet om å hente inn mer informasjon.
- c. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen med en kontrollhandling.

8. Hvis henvendelsen skal følges opp med en kontrollhandling

Dersom kontrollutvalget mener at henvendelsen dreier seg om et saksfelt som utvalget bør se nærmere på, må kontrollutvalget vurdere følgende:

- Tilsier en risiko- og vesentlighetsvurdering at utvalget skal bruke ressurser på saken, nå eller senere?
- Hvilken kontrollaktivitet er det mest hensiktsmessig å iverksette dersom det skal gjennomføres en kontroll?
- Skal den aktuelle henvendelsen brukes direkte i selve kontrollen eller skal den brukes indirekte til å indikere risikoen på et område?

Dersom forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll er aktuell kontrollaktivitet, kan saksfeltet settes på planen for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll når det skal lages ny plan eller planen skal rulleres. Eventuelt kan saksfeltet inkluderes i formål og/eller problemstillinger i en forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll som skal bestilles.

Dersom utvalget vedtar å bestille en forvaltningsrevisjon eller annen undersøkelse, følges vanlige prosedyrer for dette, jf. pkt. 9.

9. Videre behandling

Det videre forløpet i saksbehandlingen følger de vanlige prosedyrene i tråd med bestiller/utfører-modellen, tilsvarende som for en forvaltningsrevisjon eller den kontrollformen som er valgt av kontrollutvalget.

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen» Kryss på røde felt kan peke i retning av å ikke følge opp henvendelsen, mens kryss på grønne felt kan tale for å følge opp henvendelsen.	Ja	Delvis	Nei	Ukjent
Vedrører henvendelsen misnøye med et politiskfattet vedtak?				
Dreier henvendelsen seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen harfattet?				
Viser henvendelsen til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?				
Viser henvendelsen til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?				
Dreier henvendelsen seg i hovedsak om en isolert hendelse?				
Er henvendelsen under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?				
Er det annen naturlig behandlingsvei for henvendelsen (ref. organene nevnt over)?				
Kan henvendelsen, og henvendelsens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?				
Berører henvendelsen et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?				
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?				
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?				
Bør henvendelsen prioriteres foran andre planlagte oppgaver?				

Vestre Toten kommune**KVALITETSMELDING FOR GRUNNSKOLEN
2023/2024**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Kvalitetsmelding for grunnskolen 2023/2024

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Kvalitetsmelding for grunnskolen i Vestre Toten kommune for 2023/2024 tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Det er fastsatt i opplæringsloven at skoleeiere plikter å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen.

I Vestre Toten kommune har man valgt å kalle den årlige rapporten for «kvalitetsmelding».

Kontrollutvalget har ingen formell rolle i den politiske behandlingen av rapporten/kvalitetsmeldingen. Rapporten egner seg derimot godt for kontrollutvalget å benytte som innspill til sitt løpende arbeid med risikovurderinger og vurdering av forvaltningsrevisjon. Rapporten legges derfor frem for kontrollutvalget til orientering.

Kvalitetsmeldingen for 2023/2024 ble behandlet i kommunestyret den 30.01.2025. Kommunestyret fattet slikt vedtak i saken (k.sak 5/2025):

1. *Kommunestyret har drøftet kvalitetsmeldingen for grunnskolen.*
2. *Funn og konklusjoner legges til grunn i det videre arbeidet med kvalitetsutvikling av grunnskolen i Vestre Toten kommune benyttes som grunnlagsdokument for prioriteringer på skoleområdet.*

VESTRE TOTEN KOMMUNE

KVALITETSMELDING FOR GRUNNSKOLEN

Skoleåret 2023/2024

Kvalitetsmeldingen for grunnskolen erstatter den tidligere Tilstandsrapporten¹. I Vestre Toten kommune inngår kvalitetsmeldingen som en del av det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet hos skoleeier og har kvalitetsutvikling² som siktemål derav navnet på meldingen.

1. Elever og lærere

1.1 Antall elever

Antall elever i grunnskolen

TRYGGHET, TRIVSEL OG UTVIKLING

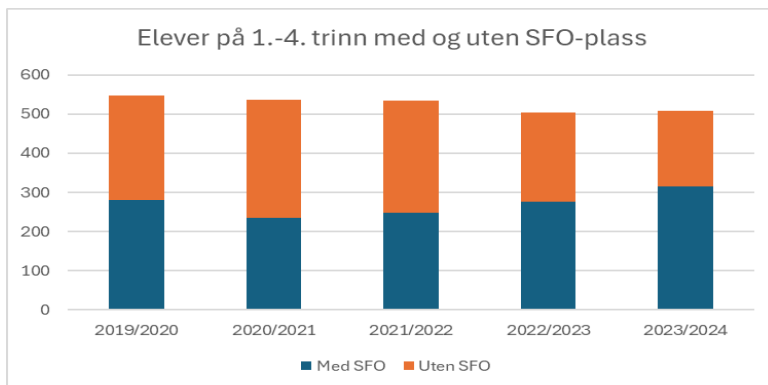
Tilstandsrapport for grunnskolen 2023/2024

Skoleår	Antall elever
2023/2024	1 398
2022/2023	1 375
2021/2022	1 409
2020/2021	1 432
2019/2020	1 427

Skoleeiers egen vurdering

Vi hadde noen flere elever i grunnskolen skoleåret 2023/2024 enn året før, i hovedsak på grunn av tilflyttede ukrainske elever. Ut over dette har det vært en jevn nedgang i elevtallet siden 2015 til tross for befolkningsvekst i kommunen. Nedgangen er størst utenfor Raufoss krets. Administrasjonen har beregnet at vi har kapasitet til ca. 30 % flere elever i skolene våre med dagens skolestruktur.

Antall elever i SFO

Skoleår	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Dekningsgrad	51 %	44 %	47 %	55 %	62 %

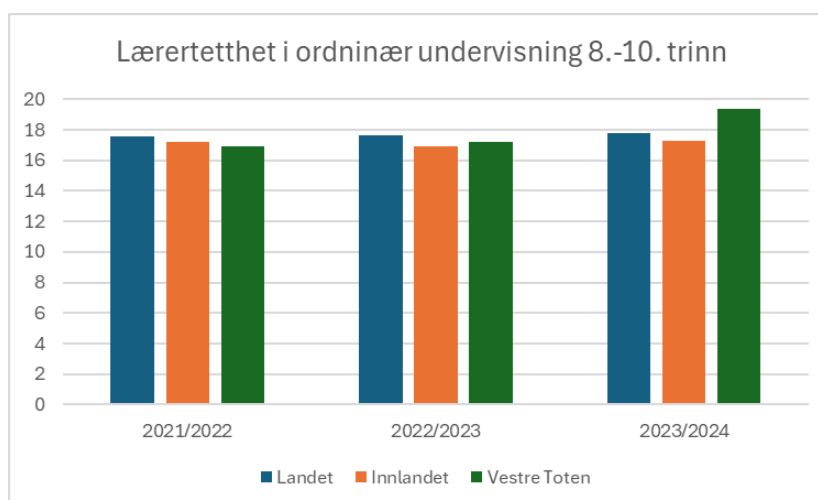
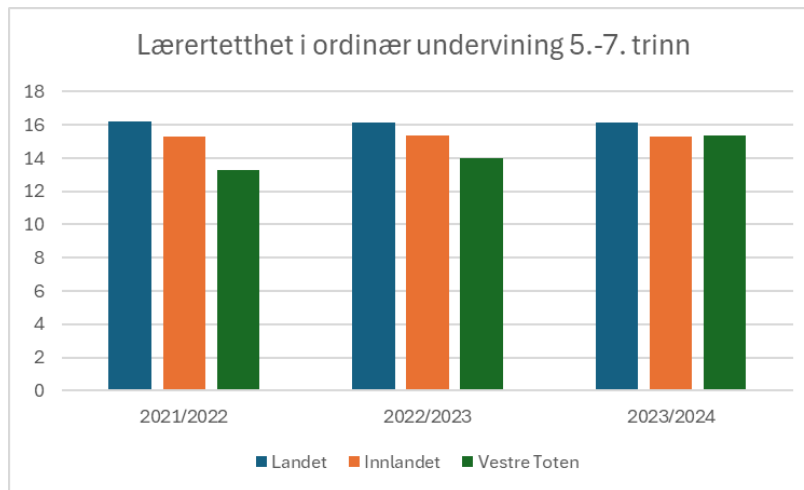
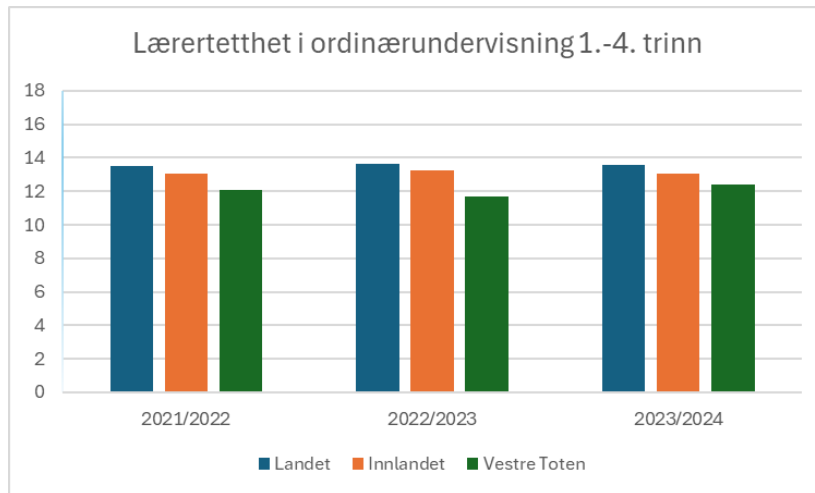
Skoleeiers egen vurdering

Vi ser at andelen elever som har SFO-plass øker i takt med innføring av moderasjonsordninger fra skoleåret 2022/2023. I tillegg har antall elever på 1. og 2. trinn påvirkning på dekningsgraden, siden det er de yngste som i størst grad bruker ordningen.

1.2 Lærertetthet

Normen for lærertetthet sier at det skal være maksimalt 15 elever per lærer på 1.–4. trinn og maksimalt 20 elever per lærer på 5.–10. trinn i ordinær undervisning.

Tilstandsrapport for grunnskolen 2023/2024

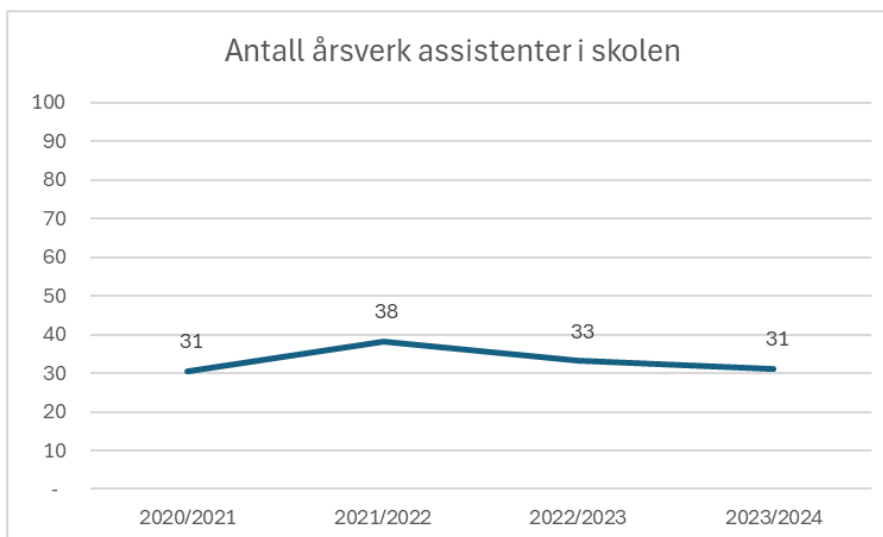
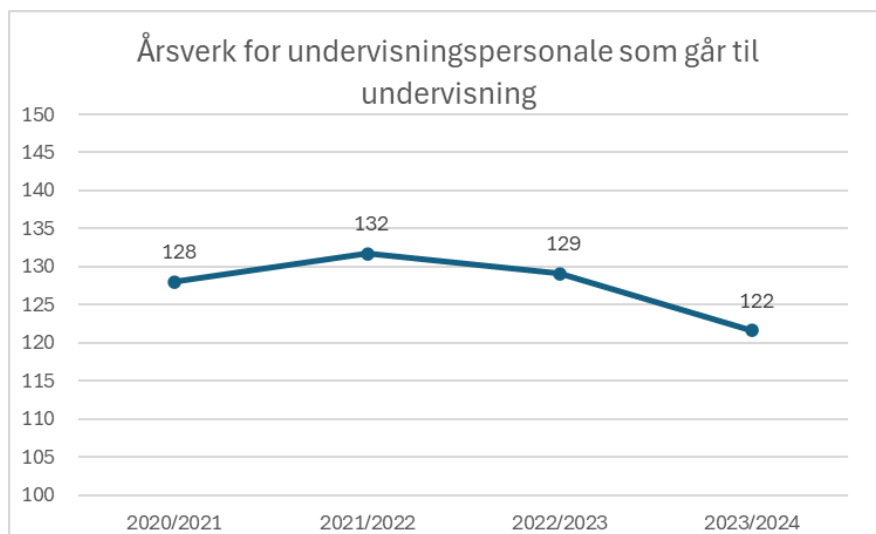

Skoleeiers egen vurdering

Selv om antall elever per lærer har økt de siste årene, ser vi at barnetrinnet (særlig på 1.-4. trinn) er godt innenfor normkravene. Med én kommunal ungdomsskole har skoleeier mulighet til å styre lærertettheten i noe større grad, og vi ser at vi nærmer oss norm på ungdomstrinnet.

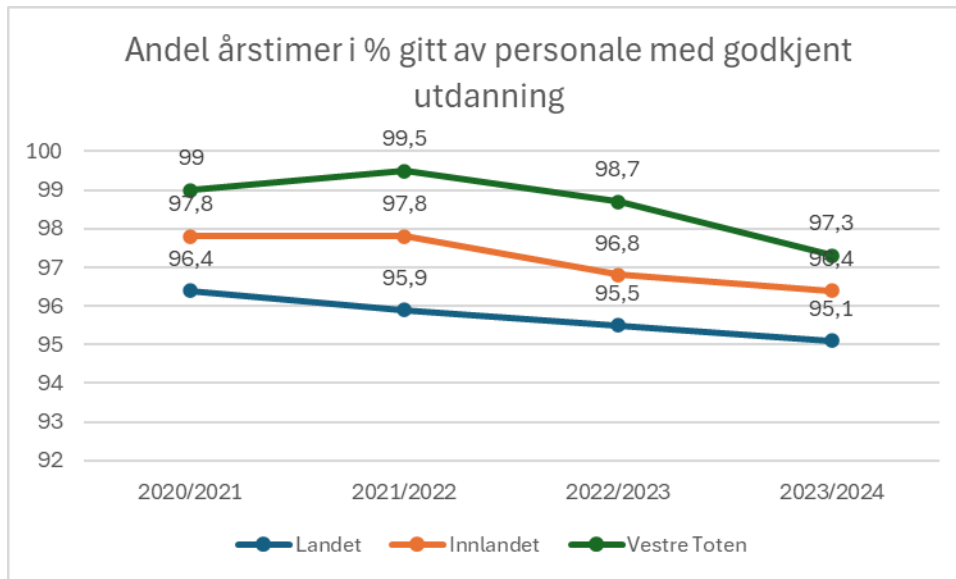
I lærertetthet i ordinær undervisning er individuelt tilrettelagt opplæring (tidligere spesialundervisning) og forsterket norskopplæring utelatt. I Vestre Toten kommune har utviklingen de siste årene vært at en stadig større andel av ressursene bindes opp i spesialundervisning på bekostning av det ordinære opplæringstilbudet.

1.3 Årsverk

¹ Fra og med 1.august 2024 er det ikke lenger lovpålagt å lage en slik rapport.

² Les om lovkravet: § 13-3e. Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å arbeide med kvalitetsutvikling (<https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§13-3e>)

Skoleeiers egenvurdering

Antall årsverk er redusert i takt med nedgang i grunnskolenes rammer de siste årene. Vi ser også at reduksjonen i lærerstillinger har vært høyere enn reduksjonen i assistentstillinger.

Vi har sammenlignet med landet og fylket en relativt høy andel lærere med godkjent utdanning. Statistikken viser hvor mange av lærerne som har godkjent utdanning for tilsetning i grunnskolen, ikke om de innfrir kravene til kompetanse i alle fagene de underviser i. Det er utfordrende for kommunen å rekruttere slik at vi dekker alle fag med kompetansekrav.

2. Læringsmiljø

2.1 Elevundersøkelsen

[Les mer om statistikken på udir.no](#) Analysebrettet - Nøkkeltall for grunnskole

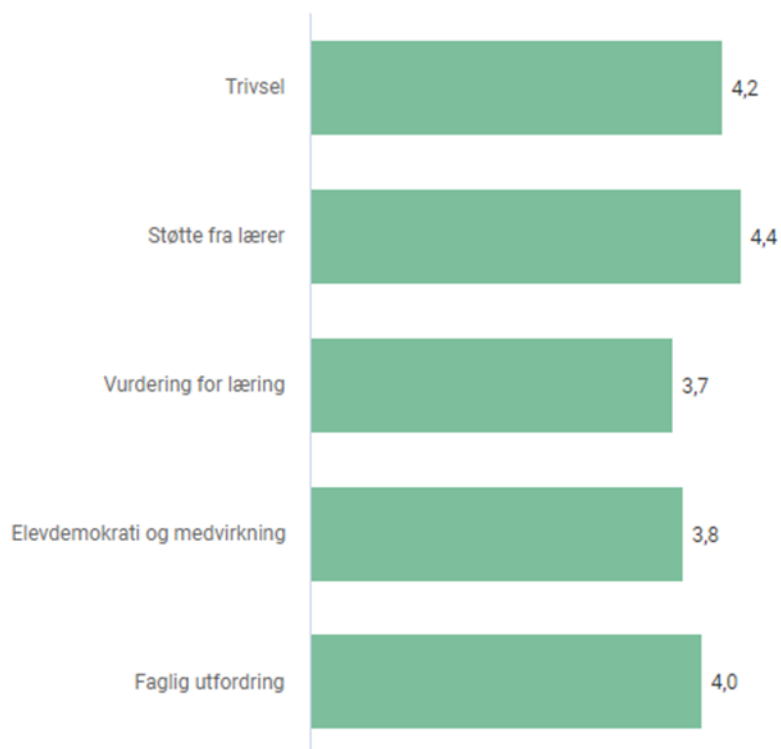
De kommunale verdiene trygghet, respekt, inkludering og mestring ligger til grunn for arbeidet i grunnskolen. Det er i møtet mellom de ansatte i grunnskolen og elevene at verdiene blir realisert. Elevundersøkelsene er en av flere indikatorer som sier noe om hvordan elevene opplever arbeidet med de kommunale verdiene ved skolene.

Elevundersøkelsen 7. trinn 2023-24

Mobbing på skolen
7,4% ^{9,8%}
i fjor

Svarprosent
97,8% ^{95,0%}
i fjor

Resultater elevundersøkelsen

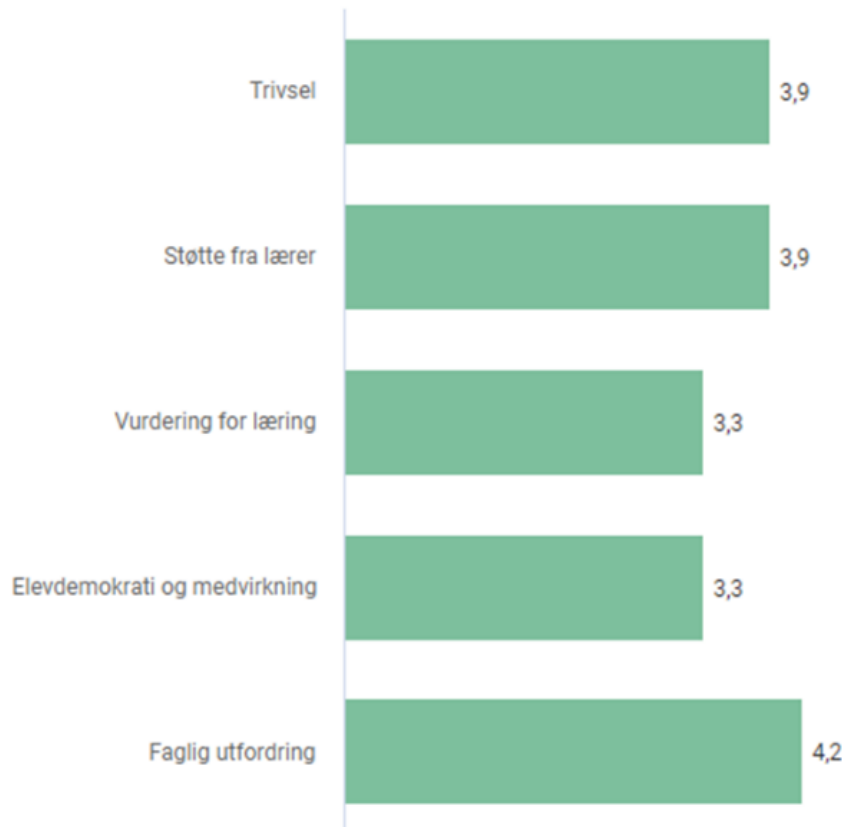
2023-24, Vestre Toten, Alle eierformer

Elevundersøkelsen 10. trinn 2023-24

Mobbing på skolen
16,7%^{12,0% i fjor}

Svarprosent
87,9%^{88,0% i fjor}

Resultater elevundersøkelsen

2023-24, Vestre Toten ungdomsskole, Alle eierformer

Skoleeiers egenvurdering

Vi ser at elevene på barnetrinnet opplever en god støtte fra sine lærere. Denne opplevelsen har vedvart over år og er en kvalitet ved grunnskolen i Vestre Toten kommune. De opplever at de får faglige utfordringer. Det viser at det er kvalitet på læringskulturen. Kvaliteten på vurderingskultur og arbeidet med elevenes stemme et vekstpunkt for skolenes arbeid.

Støtten fra lærere oppleves som mindre på ungdomsskolen og elevene på 10.trinn opplever også lavere trivsel enn eleven på barneskolen. Det ser ut til at det er en ubalanse mellom krav og forventninger og tilgang på støtte. Ungdomsskolen har satt i gang tiltak for å sikre at den faglige og sosiale læring er mer balansert og helhetlig i arbeidet ved skolen. På den måten vil man arbeide systematisk for at elevenes skolemiljø skal bedres. Det er viktig at elevens stemme blir en tydelig del av dette arbeidet.

Skoleeier har gått til anskaffelse av dataverktøy som sammenstiller læringsresultater og elevundersøkelsen. Denne har skolene begynt å benytte i sitt arbeid og opplever god nytte av dette.

2.2 Mobbing på skolen

Les mer om statistikken: Elevundersøkelsen – mobbing 5. til 10. trinn, sortert etter spørsmål | udir.no

Les mer om Rutiner for nærvær og fravær: *Vestre Toten kommune - Rutiner for nærvær og fravær for elever i grunnskolen i Vestre Toten kommune*

Grunnskolen i Vestre Toten har målsetting om at alle elever skal ha det trygt og godt på skolen og at det skal være fravær av mobbing. Den kommunale rutinen for et Trygt og godt skolemiljø og Rutiner for nærvær og fravær er viktige redskaper for skolene i arbeidet med å sikre god forebygging og godt arbeid når saker oppstår.

Indikator - Spørsmål	2023-24 ?			
	Hele landet ?			
	Alle fylker ?		Innlandet ?	
	Alle kommuner ?		Vestre Toten ?	
	Hele landet ?		Vestre Toten ?	
	7. årstrinn ?	10. årstrinn ?	7. årstrinn ?	10. årstrinn ?
	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?
	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?
Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?
– Mobbing på skolen	12,8	10,9	7,4	16,7
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?	10,7	8,0	7,4	11,1
Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene?	2,5	4,9	0,0	5,9
Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?	4,8	4,5	*	9,6

Indikator - Spørsmål	2023-24 ?									
	Hele landet ?									
	Alle fylker ?		Innlandet ?							
	Alle kommuner ?		Vestre Toten ?							
	Hele landet ?		Vestre Toten ?		Beverbru skole ?	Korta skole ?	Raufoss skole ?	Reinsvoll skole ?	Thune skole ?	Vestre Toten ungdomsskole ?
	7. årstrinn ?	10. årstrinn ?	7. årstrinn ?	10. årstrinn ?	7. årstrinn ?	7. årstrinn ?	7. årstrinn ?	7. årstrinn ?	7. årstrinn ?	10. årstrinn ?
	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?
	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?
Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?
– Mobbing på skolen	12,8	10,9	7,4	16,7	*	*	*	*	*	16,7

Tilstandsrapport for grunnskolen 2023/2024

2023-24 ?						
Hele landet ?						
Alle fylker ?		Innlandet ?				
Alle kommuner ?		Alle kommuner ?		Vestre Toten ?		
Hele landet ?		Innlandet ?		Vestre Toten ?		
7. årstrinn ?	10. årstrinn ?	7. årstrinn ?	10. årstrinn ?	7. årstrinn ?	10. årstrinn ?	
Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	Alle eierformer ?	
Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	Alle kjønn ?	
Indikator - Spørsmål	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?	Andel mobbet ?
- Mobbing på skolen	12.8	10.9	12.5	10.1	7.4	16.7
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?	10.7	8.0	10.7	7.4	7.4	11.1
Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene?	2.5	4.9	1.6	4.1	0.0	5.9
Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?	4.8	4.5	4.9	4.0	*	9.6

Skoleeiers egenvurdering

Tallene for 7.trinn har utviklet seg i en positiv retning og viser at skolenes systematiske arbeid med læringsmiljøet har gitt resultater. Vi ser behovet for å holde trykket på dette arbeidet oppe og å være i en kontinuerlig dialog med elevene der vi fanger opp tegn og signaler.

Tallene for 10.trinn er en del av et nasjonalt bilde med økende grad av mobbing, men ikke en sitausjon som vi kan normalisere og godta. Det er igangsatt et helhetlig arbeid med skolemiljø ved ungdomsskolen og vi forventer at det gir resultater på mobbetallene. Digital mobbingen er en del av utfordringer og det er viktig med et god samarbeid mellom hjem og skole for at vi sammen kan arbeide med dette.

Statsforvalteren vurderer at en prosentandel over 5 er grunnlag for en særlig oppmerksomhet rundt skolemiljøet. Vi ser behovet for å arbeide mer om det proaktive arbeidet mot mobbing, mobbingens kjennetegn og hvordan vi sammen kan arbeide for et mer inkluderende skolemiljø.

3. Nasjonale prøver 5. trinn

⚡ *Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.*

Vestre Toten har som mål å ha resultater på nivå med landet. Gjennomsnittsmål for hele elevkull er mer interessante i kontekst knyttet opp mot den enkelte skole. Skoleeier søker å løfte frem god praksis og bistå i arbeidet med å heve læringsutbyttet i klasser og for elever med et særlig behov. Vi arbeider etter intensjonene i Språkplanen og deler erfaringer på nettverk på tvers av skoler.

3.1 Lesing, regning og engelsk

[Les mer om statistikken på udir.no \(Analysebrettet - Nøkkeltall for grunnskole\)](#)

Nasjonale prøver 5. trinn 2023-24

Skalapoeng engelsk

47⁴⁹
i fjor

Skalapoeng lesing

46⁵⁰
i fjor

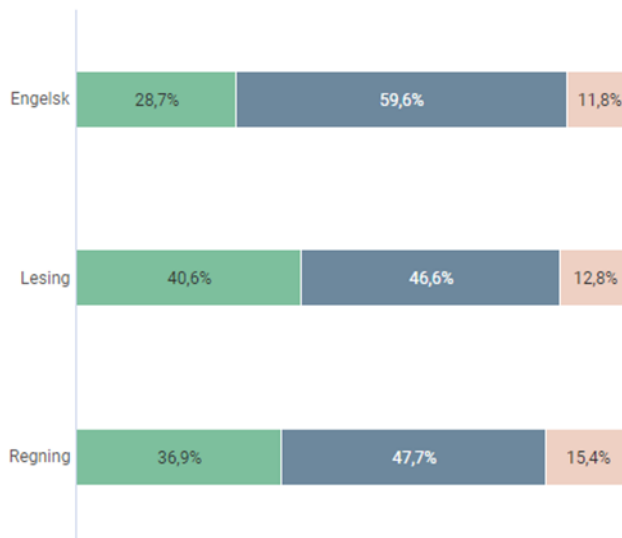
Skalapoeng regning

47⁵¹
i fjor

Mestringsnivåfordeling

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

■ Mestringsnivå 1 ■ Mestringsnivå 2 ■ Mestringsnivå 3

2023-24, Vestre Toten, Alle eierformer

Skoleeiers egenvurdering

Resultatene på de nasjonale prøvene viser en nedgang i mestringsnivåene for elevene i grunnskolen. Vi er ikke fornøyd med disse resultatene og vil gjennom tettere oppfølging av kartlegginger på trinnene før 5.trinn og arbeide videre for å forbedre det systematiske arbeidet og kvaliteten i opplæringen.

4. Nasjonale prøver ungdomstrinn

⚡ *Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.*

4.1 Lesing, regning og engelsk

Les mer om statistikken på udir.no Analysebrettet - Nøkkeltall for grunnskole

Nasjonale prøver 8. trinn 2023-24

Skalapoeng engelsk

49⁴⁷
i fjor

Skalapoeng lesing

49⁴⁷
i fjor

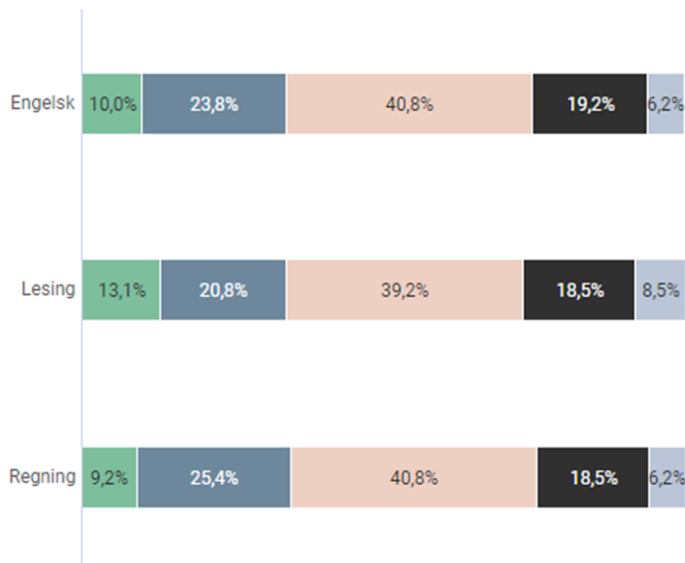
Skalapoeng regning

48⁴⁶
i fjor

Mestringsnivåfordeling

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

■ Mestringsnivå 1
 ■ Mestringsnivå 2
 ■ Mestringsnivå 3
 ■ Mestringsnivå 4
 ■ Mestringsnivå 5

2023-24, Vestre Toten ungdomsskole, Alle eierformer

Skoleeiers egenvurdering

Det er gjennomgående sterkere resultater på 8. trinn sammenlignet med tidligere. Vi ser også at det er en god andel elever som preseterer på de to høyeste nivåene. Det viser at det arbeides systematisk og godt på 5.-7.trinn. Skalapoeng viser at vi her er nær det nasjonale gjennomsnittet i lesing og engelsk.

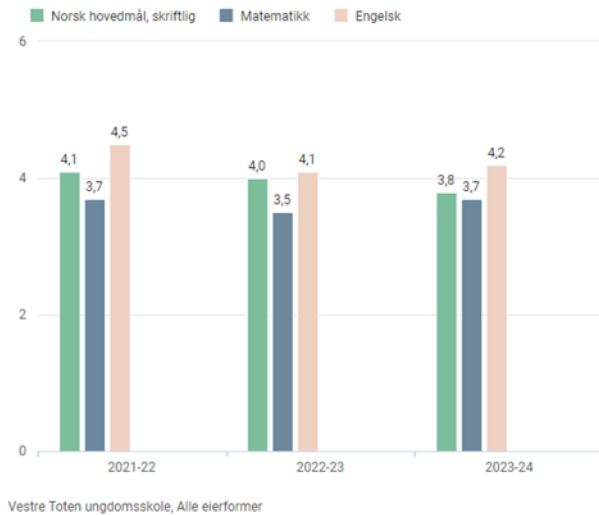
5. Karakterer og gunnskolepoeng

5.1 Norsk hovedmål, matematikk og engelsk

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

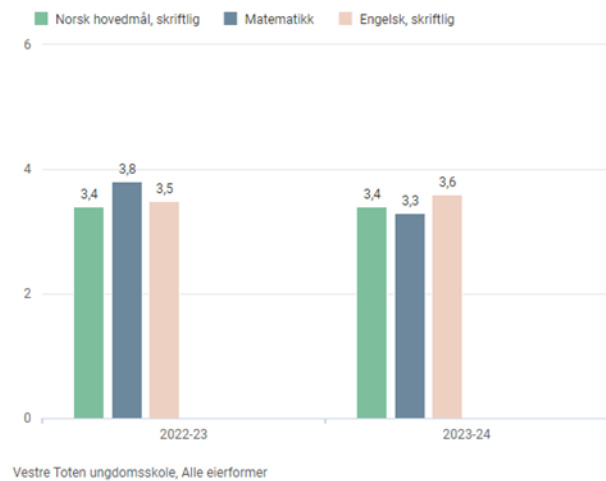
Standpunkt og eksamen 10. trinn

Standpunkt – snittkarakter

Skriftlig eksamen – snittkarakter

På grunn av koronapandemien ble alle eksamener for elever i grunnskolen avlyst våren 2020, våren 2021 og våren 2022.

Skoleeiers egen vurdering

Våre standpunktkarakterer på 10. trinn i basisfagene norsk, regning og engelsk holder seg stabilt. Vi ser at det samme gjelder resultatene på eksamen i norsk og engelsk. Det er en nedgang i matematikk og det gjør at vi bruker noe mer tid på faget i nettverk. Det er viktig å reflektere over hvordan endringene kan henge sammen med Fagfornyelsen, endrede undervisningsformer, vurderingspraksis eller andre forhold.

5.4 Grunnskolepoeng

[Les mer om statistikken på udir.no \(Grunnskolepoeng | udir.no\)](#)

Vestre Toten kommune har hatt som mål å øke våre elevers grunnskolepoeng. Vi har de seneste årene hatt 43,1, 42,2, 42,6 og 42,4 poeng i snitt for våre 10-trinns elever.

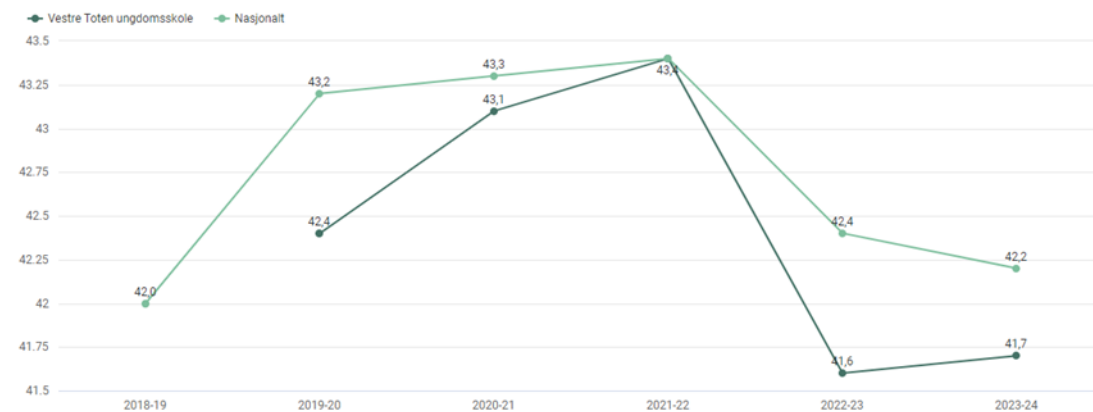
Grunnskolepoeng 10. trinn

Grunnskolepoeng 2023-24

41,7^{41,6}
i fjor

Utvikling i grunnskolepoeng

For skoleårene 2019-20, 2020-21 og 2021-22 er grunnskolepoeng kun basert på standpunkt karakterer. NB: Y-aksen starter ikke på null.

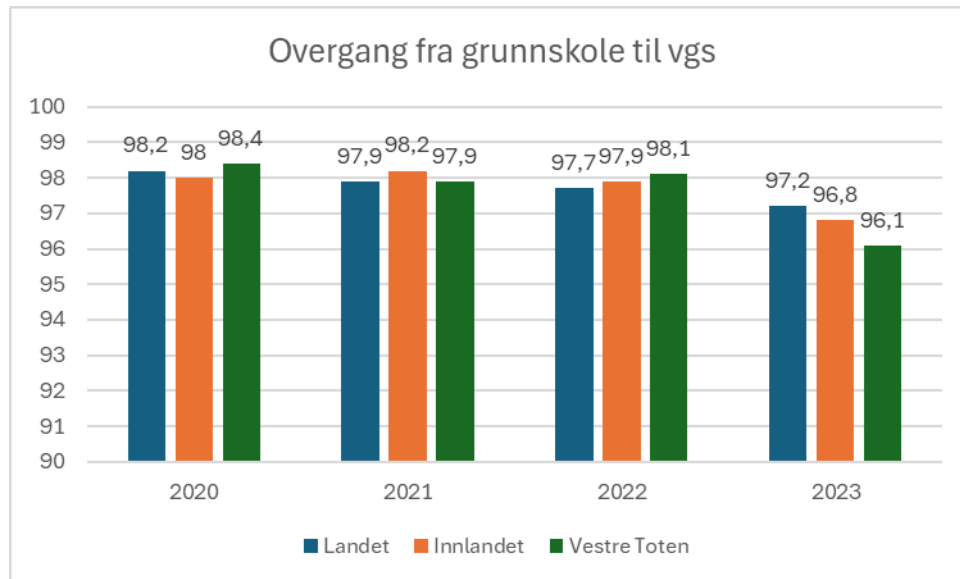

Vestre Toten ungdomsskole, Alle eierformer

Skoleeiers egenvurdering

Tallene varierer og må sees over tid. Det har vært en nedgang i grunnskolepoeng, men vi merker oss en svak økning i grunnskolepoeng fra forrige periode.

6. Gjennomføring

Skoleeiers egenvurdering

Statistikken viser andelen 16-åringer som er i videregående opplæring 1. oktober samme år som de fullførte grunnskolen. Denne statistikken gir begrenset verdi, men er den som er valgt ut av Udir som indikator fordi den måler grunnskolens ansvarsområde direkte. Vi ser at andelen elever i videregående opplæring er lavere høsten 2023 enn de foregående årene, og at Vestre Toten for første gang (på de fire årene) ligger lavere enn både landet og Innlandet.

7. System for oppfølging (internkontroll)

Skoleeier følger opp skolene gjennom grunnskolens årshjul som utformes i samarbeid med ledere, ansatte og tillitsvalgte for hvert skoleår. Årshjulet inneholder faste aktiviteter og innhold tilpasset etter behov ved skolene. Behovene utformes innenfor satsingsområdene inkluderende praksis, tidlig innsats, elevenes stemme og organisasjonsutvikling. Det er en kontinuerlig dialog med skoleledere og de ansatte for å få en god balanse mellom drift og utvikling gjennom året.

Skoleeiers system for å følge opp skolenes utvikling handler gjennom skoleåret om å følge opp planlagt aktivitet. Grunnskolesjefen følger opp skolene gjennom etablerte rutiner og drøftinger i skolelederkollegiet. Pedagogiske veileder følger opp i nettverk og ved besøk ute på skolene. Det legges til daglig stor vekt på kollektive strategier slik at grunnskolen i kommunen skal ha en gjenkjennelig kvalitet uavhengig av skole eks Fokus på 1.trinn.

Det er en plan for utvikling av kompetanse på tvers av tjenesteområder som også preger innholdet i grunnskolen.

Skoleeier utarbeidet skjerpede lokale rutiner for oppfølging av bekymringsfullt nærvær og fravær og det har vært fokus å få elever tilbake til skolen gjennom året. Arbeidet med Arbeidslivssenteret har fokus på nærvær blant de ansatte.

7.1 Organisasjonsutvikling

Gjennom en regional satsing har vi over tid arbeidet med å lage laget rundt skoleleder. Det er etterutdanning av språk- og leseveiledere og skoleutviklingsgrupper som har vært et viktig satsingsområde. Alle skolene har etablert en utviklingsgruppe på skolen der ledelsen, teamledere og etter hvert plasstillitsvalgte deltar. Disse har en arbeidsbeskrivelse gir dem tydelige roller i arbeidet med kvalitet i skolene.

Gjennom involvering av de ansatte oppnår vi medvirkning og eierskap til utviklingsarbeidet. Skolene har hatt temaet Skrivning og Å snakke med barn som tema skoleåret 2023/2024. Arbeidet med temaene er bygget opp rundt læringsaksjoner på egen skole mellom samlingene slik at utviklingsarbeidet skal nå elevene i klasserommet. Skoleutviklingsgruppene har en sentral rolle i dette arbeidet og det er utformet en felles arbeidsinstruks for deltakerne i disse gruppene.

Vestre Toten kommune har utdannede språk- og leseveiledere på alle skoler. Språk og leseveilederne jobber etter en felles instruks der hensikten blant annet er å følge opp resultater og gi støtte til lærere på egen skole. Språk- og leseveilederne har vært en viktig referanse i revideringen av kommunens språkplan. Den reviderte planen definerer hvordan det arbeides med språk i vår kommune og er et samarbeid mellom helsestasjonen, barnehagen, skolen, PPT og voksenopplæringen. Planen er prøvd ut dette skoleåret og ferdigstilles høsten 2024.

Skolene deltar på en rekke kommunale nettverk for å følge opp ulike områder sammen. Eksempler på slike nettverk er nettverk for 1. trinn, realfagsnettverk, nettverk om programmering, nettverk for SFO-ledere, nettverk for flerspråklig opplæring, osv. Hensikten med nettverkene er å kvalitetssikre arbeidet og sørge for at skolene deler og lærer av hverandre. Nettverkene evalueres årlig i samarbeid med skolelederne.

7.2 Læringsresultater

Læringsresultatene i grunnskolen blir målt gjennom mange ulike kartlegginger, nasjonale prøver, grunnskolepoeng og eksamensresultater. Kommunen har en plan for hva som skal gjennomføres av kartlegginger for alle trinn for å sikre at elevenes læringsutbytte blir fulgt opp på en systematisk. For skolen er kartleggingen et middel for å vurdere elevenes læringsutbytte. Gjennom å analysere resultatene på gruppe og elevnivå får skolen mulighet til å justere opplæringen slik at elevene får en best mulig opplæring ut fra sitt nivå. Grunnskolesjefen følger opp skolene ved etablerte rutiner for forberedelse, gjennomføring og gjennomgang av resultater. Det legges opp til drøfting og refleksjon i skolelederkollegiet og det er åpenhet om resultater, utfordringer og vellykkede strategier. Skolekontoret har lagt ned et betydelig arbeid for å støtte opp om skolens resultatoppfølgingsarbeid gjennom å legge opp til et system der elevene kan følges systematisk over tid. Dette arbeidet vil skoleeier legge trykk på fremover for å sikre at intensjonene om tidlig innsats kan finnes igjen i tiltak og elevresultater på senere trinn.

Vi ser at resultatene på nasjonale prøver ikke er slik som vi ønsker oss og vi må fortsette å øke kvaliteten i dette arbeidet slik at elevene i større grad mestrer på disse prøvene.

7.3 Læringsmiljø

Alle elever har etter opplæringsloven rett til et trygt og godt skolemiljø. Grunnskolen i Vestre Toten har utarbeidet kommunale retningslinjer for hvordan det skal arbeides i skolen for å sikre at alle elever skal få oppfylt sin rettighet. Her pekes det på hvordan grunnskolen i den daglige driften skal skape skolemiljøer som fremmer helse, trivsel og læring. Hovedinnsatsen gjøres i det daglige gjennom gode rammer med voksne som evner å ivareta en omsorgsfull kontroll slik at alle elever kan føle seg trygge. Den viktigste delen av retningslinjene handler om det forebyggende arbeidet. Vi har brukt skoleåret til å gjennomgå rutiner og det generelle arbeidet med dette.

Gjennom oppfølgingen av den reviderte veilederen for bekymringsfullt nærvær og fravær har skolene jobbet godt på dette området. Skolene har derfor god oversikt og setter inn tiltak for å få alle elever på skolen. Veilederen bygger på BTI-modellen og grunnskolen er i prosess med å anvende modellen i aktuelle saker. Stort fravær for ansatte og elever har fortsatt etter pandemien. Det fører til økt sårbarhet hos mange for å havne på siden av fellesskapet også etter at skoletilbudet er normalisert.

8. Konklusjon

Kvaliteten i grunnskolen varierer mellom trinn og skoler, men det er det kommunale bildet som helhet som danner grunnlag for kvalitetsmeldingen. Moderasjonsordningen i SFO har ført til et økt antall elever på SFO. Det er en jevn nedgang i elevtallet utenfor Raufoss krets. Vi er innenfor normkravene når det gjelder lærertetthet og utviklingen viser at vi binder opp en større andel av ressursene til enkeltelever. Elevundersøkelsen viser at vi må arbeide enda mer systematisk med skolemiljøet på ungdomsskolen. Tallene fra barnetrinnet viser at helhetlig og systematisk innsats gir resultater. Vi må arbeide for at foresatte er involvert i dette arbeidet.

Vi må arbeide videre for å sikre at kvaliteten på elevenes faglige utbytte blir godt ivaretatt og at vi får de resultatene vi forventer. Det handler om å ha høy kvalitet på nettverk og skoleutvikling, og å sette de som har fått utdelt roller i posisjon til å jobbe sammen med profesjonsfellesskapet.

Vestre Toten kommune

SAMORDNING AV STATLIG TILSYN MED KOMMUNESEKTOREN

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

FORSLAG TIL VEDTAK:

Informasjon om Tilsynskalenderen og Statsforvalterens arbeid med samordning av tilsynsaktiviteter overfor kommunene tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Bakgrunn/oppsummering:

Statsforvalteren har siden 2007 hatt i oppgave å samordne det statlige tilsynet med kommunene og fylkeskommunene. Samordningsoppdraget finnes i kommunelovens § 30-6, 1. ledd:

Statsforvalteren samordner planlagte statlige tilsynsaktiviteter overfor kommunen og fylkeskommunen og vurderer det samlede omfanget av statlig tilsyn med den enkelte kommunen eller fylkeskommunen.

Formålet med samordningen er beskrevet slik i kommuneproposisjonen for 2018 (se lenke nr. 1):

- Å sikre at tilsynsbelastningen for enkeltkommuner ikke blir for stor
- Unngå dobbeltarbeid
- Lære av arbeid som allerede er gjort

Fra 1. januar 2020 ble det tatt i bruk en ny nasjonal Tilsynskalender. Sekretær for kontrollutvalget har ansvar for å legge inn planlagte forvaltningsrevisjoner og sluttrapporter i Tilsynskalenderen.

Kontrollutvalgssekretariatene er oppfordret til å informere det enkelte kontrollutvalg om Tilsynskalenderen og om Statsforvalterens arbeid med samordning av statlig tilsyn med kommunene.

Nedenfor følger nærmere informasjon hentet fra statsforvalteren.no.

Nærmere om innholdet i samordningsoppdraget

Samordningsplikten gjelder kun planlagte statlige tilsyn med kommuner og fylkeskommuner. Hendelsesbaserte tilsyn er ikke omfattet. Forarbeidene til ny kommunelov (se lenke nr. 2) definerer skillet mellom disse slik:

***Planlagte tilsyn** omfatter tilsyn som er en del av landsomfattende og nasjonale tilsyn eller tilsynskampanjer, og som velges ut av enten en nasjonal tilsynsmyndighet eller av fylkesmannen på bakgrunn av en vurdering av risiko for svikt og konsekvenser ved svikt, eventuelt på bakgrunn av andre prioriteringskriterier.*

***Hendelsesbaserte tilsyn** er tilsyn som igangsettes etter en hendelse, og som derfor ikke kan planlegges i forkant. Ulike sektorer benytter til dels ulike begreper, og skillet mellom planlagt og hendelsesbasert tilsyn er ikke relevant for alle tilsynsmyndigheter. Det er tilsynets karakter som er avgjørende for om tilsynet anses å være planlagt eller ikke.*

Statsforvalternes samordningsplikt (iht. kommunelovens § 30-6, 1. ledd) gjelder «planlagte statlige tilsynsaktiviteter overfor kommunen og fylkeskommunen». Det innebærer at tilsyn med følgende typer virksomheter er omfattet:

- Tilsyn med kommunale enheter/tjenesteområder
- Tilsyn med kommunale foretak (KF) iht. kommuneloven § 9-1
- Tilsyn med kommunale oppgavefelleskap iht. kommuneloven § 19-1
- Tilsyn med vertskommunesamarbeid iht. kommuneloven § 20-2

Statlige tilsyn med interkommunale selskaper som er organisert etter IKS-loven og med virksomheter etter annen lovgivning (f.eks. aksjeloven) vil i utgangspunktet ikke være omfattet av samordningsplikten. Det vil imidlertid være en fordel at også disse tilsynene registreres inn i tilsynskalenderen, da det følger av loven at Statsforvalteren skal vurdere det samlede omfanget av kommunerettede tilsyn.

Alle typer planlagte kommunerettede tilsyn er omfattet av samordningsplikten, uavhengig av hvordan selve tilsynet utføres. Både dokumenttilsyn og stedlige tilsyn er dermed omfattet.

Plikter for tilsynsmyndighetene

Etter kommunelovens § 30-6, 2. ledd har tilsynsmyndighetene plikt til å underrette Statsforvalteren om tilsynsplaner:

Alle statlige tilsynsmyndigheter skal underrette Statsforvalteren om planer for tilsyn og om varsel om pålegg om retting eller andre reaksjoner som har vesentlige virkninger for kommunen eller fylkeskommunen. Statsforvalteren kan fastsette frister for når underretning om tilsynsplaner skal være sendt Statsforvalteren.

I brev til fylkesmennene og til statlige tilsynsmyndigheter 13. januar 2020 (se lenke nr. 3), har departementet presisert at fristen for innsending av tilsynsplaner for de tilsynsmyndighetene som fører tilsyn direkte med kommunene er 1. desember:

Ved innføring av tilsynskalenderen har det blitt fastsatt en felles frist for innsending av tilsynsplaner til fylkesmannen for de tilsynsmyndighetene som fører tilsyn direkte med kommunene. Fristen er 1. desember, og fremgår av den enkelte tilsynsmyndighets virksomhets- og økonomiinstruks.

Tilsynsplanene skal registreres i den nasjonale Tilsynskalenderen, og må ha et innhold som setter Statsforvalteren i stand til å gjøre en reell samordning. Det er spesielt viktig med tilstrekkelig informasjon om tidspunkt og fagområde for de enkelte tilsynene.

Etter kommunelovens § 30-7, 2. ledd skal tilsynsmyndighetene ta hensyn til samlet tilsynsbelastning og til relevante forvaltningsrevisjonsrapporter:

Statlige tilsynsmyndigheter skal i sin planlegging, prioritering og gjennomføring av tilsyn ta hensyn til det samlede statlige tilsynet med den enkelte kommunen eller fylkeskommunen og til relevante forvaltningsrevisjonsrapporter. Tilsynsmyndighetene skal vurdere å utsette eller å ikke gjennomføre tilsyn hvis kommunen eller fylkeskommunen nylig har gjennomført en kontroll med det samme fagområdet.

Spesielt om opplasting av tilsyns- og forvaltningsrevisjonsrapporter i Tilsynskalenderen

Slik Tilsynskalenderen per i dag er utformet, er det lagt til rette både for registrering av planlagte tilsyn i planleggingsfasen og for å registrere rapporter (eller lenke til disse) fra gjennomførte både planlagte og hendelsesbaserte tilsyn.

For at Tilsynskalenderen skal kunne bli et best mulig verktøy vil det være en fordel at tilsynsrapporter (eller lenker til disse) blir registrert i kalenderen når tilsynet er avsluttet. I brevet (se lenke nr. 3) minner departementet også om at Tilsynskalenderen legger til rette for at kontrollutvalgssekretariatene kan registrere planlagte forvaltningsrevisjoner og rapporter fra gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Dette er imidlertid ikke en plikt som kontrollutvalgssekretariatene har etter kommuneloven.

Vestre Toten kommune**RAPPORT: STATLIG TILSYN MED KOMMUNENE 2020-2024**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Rapport: Statlig tilsyn med kommunene (DFØ-rapport 2024:14)

Vedlagt:

Ikke vedlagt

FORSLAG TIL VEDTAK:

Kontrollutvalget tar rapporten om statlig tilsyn med kommunesektoren 2020-2024, utarbeidet av DFØ på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet, til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:**Innledning:**

Det føres statlig tilsyn med kommunene på en rekke ulike områder. Statlig tilsyn utføres hovedsakelig av Statsforvalteren. Statlig tilsyn og kommunal egenkontroll har det til felles at de skal bidra til at kommunen løser sine oppgaver innenfor rammene av lover og forskrifter.

Et felles formål for alle statlige tilsyn er å kontrollere at kommunene overholder sine plikter.

Pliktene det føres tilsyn med kan deles inn i to hovedgrupper: plikter som er pålagt kommunene i egenskap av å være folkevalgte organer etter kommuneloven (kommuneplikter) og plikter som kommunen har på lik linje med andre, og som ikke er spesifikt rettet inn mot kommunene

(aktørplikter). Et eksempel på kommuneplikt er plikten til å sørge for nødvendige helsetjenester til innbyggerne i kommune, mens et eksempel på aktørplikt er kommunens ansvar etter arbeidsmiljøloven for å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø.

Kontrollutvalgets oppgave med forvaltningsrevisjon innebærer, som ett av flere formål, å påse at kommunen etterlever lover og regler. Slik vil forvaltningsrevisjon og statlige tilsyn ha klare fellestrekk. Det vil derfor ha interesse for kontrollutvalget å følge med på planlagte og gjennomførte tilsyn fra statlige aktører i egen kommune. Hvordan tilsynene fra de statlige aktørene oppleves i kommunene vil derfor også ha interesse for kontrollutvalgene å holde seg orientert om.

Ny rapport om statlige tilsyn med kommunesektoren

Selv om kommunene opplever tidsbruken ved tilsyn som en belastning, ser de på tilsyn som et viktig virkemiddel for bedre kommunale tjenester.

Dette viser en rapport fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring i staten (DFØ), laget på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Rapporten viser også at **Statens tilsynsvirksomhet er mer koordinert, samtidig er det rom for forbedringer.**

DFØ har kartlagt omfang og utviklingstrekk i statlig tilsyn med kommunene i perioden 2020-2024. Rapporten er blant annet basert på intervjuer og spørreundersøkelser med informanter fra kommuner og tilsynsmyndighetene. Slike undersøkelser gjøres hvert fjerde år og sist i 2020.

Bakgrunnen for oppdraget er at departementet jevnlig orienterer Stortinget om utviklingstrekk i det statlige tilsynet med kommunene.

Noen hovedfunn fra årets rapport er blant annet:

- Omfanget av statlig tilsyn holder seg relativt stabilt over tid, men varierer fra år til år og mellom ulike sektorområder. Kommunene opplever imidlertid tidsbruken ved tilsyn som en belastning.
- Kommunene er generelt fornøyde med hvordan statlige tilsyn blir gjennomført, og ser tilsyn som et viktig virkemiddel for økt regeletterlevelse og bedre kommunale tjenester.
- Samordningen av tilsyn er styrket ved at statens samlede tilsynsvirksomhet er mer koordinert, også med kommunenes forvaltningsrevisjoner. Det er imidlertid fortsatt rom for forbedringer ved økt bruk av verktøy som tilsynskalenderen og styrket dialog med kontrollutvalgssekretariatene.
- Nasjonale tilsynsmyndigheter har en mer risikobasert tilnærming i styringen av tilsynsarbeidet, og statsforvalteren har fått større handlingsrom.

Vestre Toten kommune

RAPPORT: STÅA I NORSKE KOMMUNER – EN KARTLEGGING AV KOMMUNENS OPPFYLLELSE AV LOVPÅLAGTE OPPGAVER

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2024	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Rapport: Ståa i norske kommuner – En kartlegging av kommunenes oppfyllelse av lovpålagte oppgaver (Menon Economics, 46/2022) – Oppsummering + kap. 10 og 11

Vedlagt:

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

Kontrollutvalget tar rapporten, utarbeidet av Menon Economics i 2022, til orientering og har merket seg følgende funn:

- *Graden av lovoppfyllelse for norske kommuner varierer mellom 50 og 99 prosent. Gjennomsnittet og median utgjør litt over 80 prosent. På overordnet nivå er det ingen av kommunene i utvalget som tilfredsstiller alle lovkrav fullt ut. Funnene taler derfor for at alle norske kommuner har utfordringer med å tilfredsstille lovkravene. Det er samtidig stor variasjon mellom kommunene.*
- *Jo mer perifere kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse.*
- *Jo mindre kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse.*
- *Små distriktskommuner har størst utfordring med å tilfredsstille loven.*
- *Lovkrav som krever spesialiserte og tverrfaglige fagmiljø er utfordrende*

SAKSOPPLYSNINGER:

En av kontrollutvalgets oppgaver er å påse at kommunen etterlever lover og regler. Det er derfor av interesse å være orientert om undersøkelser som belyser kommunens evne til å etterleve de omfattende lovkravene som påhviler kommunene.

Vedlagt følger rapporten «*Ståa i norske kommuner – En kartlegging av kommunenes oppfyllelse av lovpålagte oppgaver*», utarbeidet av Menon Economics i 2022. Rapporten er omfattende, så vedlegget er begrenset til sammendraget og kapittel 10 (oppsummering og konklusjoner) og kapittel 11 (forslag til tiltak for å bedre situasjonen).

Konklusjonene i rapporten baseres på 40 indikatorer som fanger opp kommunenes lovoppfyllelse innenfor 11 utvalgte tjenesteområder. Det er funnet følgende sammenhenger:

- *Jo mer perifere kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse.*
- *Jo mindre kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse.*
- *God økonomi kan til en viss grad kompensere – men ikke fullt ut – for de to effektene av sentralitet og størrelse.*

Fra sammendraget er følgende hentet:

- *Vi finner vi at graden av lovoppfyllelse for norske kommuner varierer mellom 50 og 99 prosent. Gjennomsnittet og median utgjør litt over 80 prosent. På overordnet nivå er det ingen av kommunene i utvalget som tilfredsstiller alle lovkrav fullt ut. Funnene taler derfor for at alle norske kommuner har utfordringer med å tilfredsstille lovkravene. Det er samtidig stor variasjon mellom kommunene.*
- *Små distriktskommuner har størst utfordring med å tilfredsstille loven.*
- *Lovkrav som krever spesialiserte og tverrfaglige fagmiljø er utfordrende*

Rapporten legges frem til drøfting og refleksjon.

RAPPORT

STÅA I NORSKE KOMMUNER

En kartlegging av kommunenes oppfyllelse av lovpålagte oppgaver

Forord

Menon Economics har på oppdrag fra Kommunal- og distriksdepartementet (KDD) vurdert omfanget av kommuner som har utfordringer med å løse lovpålagte oppgaver.

Våre kontaktpersoner hos KDD har vært Tonje Areng Skaara, Ina Kathrine Ruud og Stein Ove Pettersen. Medlemmene i Generalistkommuneutvalget, alle ti statsforvalterembetene, Arkivverket, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Mattilsynet, Norsk Vann, Senter for omsorgsforskning, Helsetilsynet og Utdanningsdirektoratet har kommet med nyttige innspill til arbeidet og bidratt med data når disse ikke har ligget offentlig tilgjengelig. Vi har også fått nyttige innspill fra utvalgte kommuner vi har vært i dialog med.

Arbeidet er gjennomført i perioden fra mai 2021 til april 2022. Rapporten er skrevet av Simen Pedersen, Iselin Kjelsaas, Caroline Aare Halvorsen og Peter Aalen. Gjermund Grimsby har kvalitetssikret arbeidet.

Tusen takk for et spennende prosjekt og et godt samarbeid!

Mai 2022

Simen Pedersen
Prosjektleder
Menon Economics

Innhold

SAMMENDRAG	5
1 BAKGRUNN, PROBLEMSTILLINGER OG METODISK TILNÆRMING	12
1.1 Bakgrunn	12
1.2 Formål og problemstillinger	13
1.3 Metodisk tilnærming	13
1.4 Spesielt om vurdering av datakvalitet	14
1.5 Disposisjon av rapporten	15
2 PRINSIPIELLE AVKLARINGER OG AVGRENSINGER	16
2.1 Lovpålagte oppgaver, ikke prioriteringer	16
2.2 Operasjonalisering av lovkrav	17
3 AVGRENSING AV DEN KVANTITATIVE DELEN AV KARTLEGGINGEN	18
4 KOMMUNENE SOM TJENESTEYTER	22
4.1 Helse- og omsorgstjenester	23
4.1.1 Definisjon av tjenesteområdet	23
4.1.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	25
4.2 Barnehage og grunnskole	36
4.2.1 Definisjon av tjenesteområdene	37
4.2.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	37
4.3 Barnevern	42
4.3.1 Definisjon av tjenesteområdet	43
4.3.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	43
4.4 Rus og psykiatri	51
4.4.1 Definisjon av tjenesteområdet	52
4.4.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	52
4.5 Brann og redning	56
4.5.1 Definisjon av tjenesteområdet	56
4.5.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	57
4.6 Vannforsyning	59
4.6.1 Definisjon av tjenesteområdet	59
4.6.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	60
5 KOMMUNENE SOM MYNDIGHETSUTØVER	64
5.1 Byggtilsyn og byggesak	65
5.1.1 Definisjon av myndighetsoppgaven	65
5.1.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	65
5.2 Arkiv	67
5.2.1 Definisjon av myndighetsoppgaven	67
5.2.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	68
6 KOMMUNENE SOM SAMFUNNSUTVIKLER	74
6.1 Kommunenes overordnede planer	74
6.1.1 Definisjon av området	74
6.1.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	75
6.2 Risiko og sårbarhet	80
6.2.1 Definisjon av tjenesteområdet	80
6.2.2 Indikatorvalg og deskriptive resultater	80

6.3	Klima og miljø i arealplanleggingen	83
6.3.1	Definisjon av tjenestoområdet	83
6.3.2	Datagrunnlag og diskusjon av indikatorer på oppgaveløsning	85
7	SAMMENSTILLING AV INDIKATORER, OPPSUMMERING AV DESKRIPTIVE FUNN OG KOMMUNENES VURDERINGER	89
7.1	Sammenstilling av indikatorer	89
7.2	Tilfredsstillelse av de 40 utvalgte lovkravene	90
7.3	Kommunenes tilbakemelding til resultatene	93
8	STATSFORVALTERS ERFARINGER	96
8.1	Statsforvalters overordnede erfaringer	96
8.2	Oppgavetyper og fagområder som er spesielt utfordrende	98
8.3	Kommunenes kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning	100
9	KJENNETEGN VED KOMMUNENE SOM HAR UTFORDRINGER	102
9.1	Relevante forklaringsvariabler og hypoteser	102
9.1.1	Befolkningsstørrelse	103
9.1.2	Endringer i folketall	103
9.1.3	Økonomisk handlingsrom	104
9.1.4	Sentralitetsgrad	105
9.1.5	Partifragmentering	105
9.1.6	Sammenheng mellom forklaringsvariabler	106
9.2	Vurdering av representativitet	106
9.3	Totale resultater	108
10	OPPSUMMERING OG KONKLUSJONER	113
10.1	Omfanget av kommuner som har utfordringer med å løse sine lovpålagte oppgaver og krav	113
10.2	Hva kjennetegner kommunene som har størst utfordringer?	114
10.3	Hvilke typer lovkrav er mest krevende?	117
10.4	Hva er kommunens kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning?	118
11	FORSLAG TIL TILTAK FOR Å BEDRE SITUASJONEN	120
11.1	Konkretisering av utfordringen som må løses	120
11.2	Staten bør forenkle de lovpålagte oppgavene	120
11.3	Staten bør ta tilretteleggerrollen på alvor	121
11.4	Diskusjon av mer inngripende tiltak	122
	REFERANSELISTE	124
	VEDLEGG 1 – VIRKSOMHETER SOM VI HAR INTERVJUET OG HATT SAMTALER MED I PROSJEKTET	129
	VEDLEGG 2 – LOVER, FORSKRIFTER MV. SOM VI DELVIS MÅLER OPPFYLLELSEN AV	130
	VEDLEGG 3 – VEKTING AV VARIABLER INN I SEKTORER OG PÅ TVERS AV SEKTORER	132
V3.1	Vekting innad i hver sektor og samlet	132
V3.2	Vekting i de tverrsektorielle analysene	133
	VEDLEGG 4 – UTVIKLING I INDIKATORER OVER TID	138
V4.1	Indikatorer som viser absolutt grad av lovoppfyllelse	138
V4.2	Indikatorer som viser relativ grad av lovoppfyllelse	142
	VEDLEGG 5 – FORKLARING AV VARIASJON I ENKELTINDIKATORER	145
	VEDLEGG 6 – YTTERLIGERE ESTIMERINGSRESULTATER	149
V6.1	Totale resultater – absolutt og relativ lovoppfyllelse	149
V6.2	Tverrsektorielle resultater – Kommunens roller	150
V6.3	Tverrsektorielle resultater – oppgavetyper, absolutt lovoppfyllelse	151

V6.4 Tverrsektorielle resultater – oppgavetyper, relativ lovoppfyllelse	155
V6.5 Resultater per område/tjenesteområde	156
Relativ definisjon av lovoppfyllelse	157
Nærmere undersøkelse av lovoppfyllelse innen barnehage, grunnskole og pleie og omsorg	159
VEDLEGG 7 - STABILITET I ESTIMERINGSRESULTATENE OVER TID	162
V7.1 Forhold som forklarer ustabilitet i estimeringsresultatene	162
V7.2 Estimeringsresultater fra 2016 til 2020	163

Sammendrag

Dagens kommunesystem er basert på generalistkommuneprinsippet. Det innebærer at alle kommuner, uavhengig av folketall, geografisk plassering og andre forhold, skal ivareta de samme funksjonene knyttet til tjenesteproduksjon, demokrati, myndighetsutøving og samfunnsutvikling. Selv om alle kommuner har det samme lovpålagte ansvaret for å løse oppgaver, har de ulike forutsetninger for å ivareta funksjonene som generalistkommune. På denne bakgrunn er det behov for mer kunnskap om hvordan kommunene løser de lovpålagte oppgavene i praksis.

Basert på 40 indikatorer som fanger opp kommunenes lovoppfyllelse innenfor elleve utvalgte tjenestoområder, finner vi følgende sammenhenger:

- Jo mer perifere kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse.*
- Jo mindre kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse.*
- God økonomi kan til en viss grad kompensere – men ikke fullt ut – for de to effektene av sentralitet og størrelse.*

Det er viktig å påpeke at det finnes eksempler på små distriktskommuner med relativt lavt økonomisk handlingsrom som har høy grad av lovoppfyllelse. Mange små kommuner opplever befolkningsnedgang, økende andel eldre, færre i yrkesaktiv alder og mangel på kompetanse for å oppfylle lovkrav. Det er derfor grunn til å tro at de små distriktskommunenes forutsetninger for å tilfredsstille de lovpålagte oppgavene gradvis kan forverres og at forskjellene mellom norske kommuner kan øke. Dette vil over tid kunne bidra til å redusere ivaretagelse av de lovpålagte oppgavene i norske distriktskommuner, som allerede kan bli bedre. Konsekvensen vil i så fall bli store variasjoner i tjenestekvalitet mellom kommuner.

Helt overordnet, basert på datagrunnlaget vi har hatt tilgang til, finner vi indikasjoner på at norske kommuner har størst utfordringer med å tilfredsstille lovpålagte oppgaver som krever spesialiserte og tverrfaglige fagmiljøer. Et eksempel på en slik oppgave er utredning av konsekvenser av kommuneplanens arealdel, som uten tilstrekkelig tverrfaglig fagmiljø kan resultere i unødvendig nedbygging av natur og økte klimagassutslipp. To andre eksempler er barnevern og rus og psykiatri. Statsforvaltere og kommuner vi har snakket med understreker at disse fagområdene er utfordrende for mange kommuner, og at tjenestene krever en viss størrelse for å ivareta krav til kvalitet og avstand til enkeltsaker.

Kommunene står sannsynligvis overfor flere tusen konkrete lov- og forskriftskrav. Innspill fra statsforvaltere og kommuner tyder på at det generelt sett oppfattes som at kommunene stilles overfor for mange lovkrav, og at det er krevende for kommunene å ivareta alle krav fullt ut. Det er i seg selv også interessant at vi ikke har lyktes i å finne en oversikt over alle krav kommunene stilles overfor. At ingen kommuner i utvalget vi har data for ivaretar alle indikatorer/lovkrav fullt ut, er også en indikasjon på at kommunene stilles overfor et for stort omfang av lovkrav. Vår analyse taler derfor for at det bør gjøres en gjennomgang av det totale omfanget av lov- og forskriftskrav som norske kommuner står ovenfor.

Oppdraget handlet om å øke kunnskapen om kommunenes oppgaveløsning

Regjeringen har satt ned et offentlig utvalg som skal vurdere dagens generalistkommunesystem. For å vurdere systemet er det nødvendig med god forståelse av hvordan kommunene løser sine oppgaver i praksis. På denne bakgrunn har utvalget behov for:

- Kunnskap om omfanget av kommuner som har utfordringer med å løse sine lovpålagte oppgaver og krav, på tvers av sektorene, for å få et helhetlig bilde av hvordan kommunene leverer.

- Innsikt i hvor mange kommuner som har utfordringer med å løse sine oppgaver, kjennetegn ved kommunene, hvilke fagområder som oppleves som mest krevende og hvilke typer krav som er krevende for kommunene.
- Kommunenes kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning.
- Hva et utvalg av kommuner med utfordringer ser på som hovedutfordringen for å løse lovpålagte oppgaver, og hva kommunene selv anser som løsning på disse utfordringene.

Menons kartlegging er basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative metoder og datakilder. Den kvantitative kartleggingen bygger på offentlig tilgjengelige data som direkte fanger opp eller indikerer kommunenes grad av lovoppfyllelse. Basert på tilgjengelige data har vi operasjonalisert indikatorer på lovoppfyllelse for hvert lovkrav. Disse indikatorene er så vektet sammen innenfor hvert tjenesteområde og samlet til en totalindikator.

Prosjektet var i utgangspunktet avgrenset til å svare på overordnede problemstillinger for 2020. I løpet av prosjektet ble det bestemt at vi også skulle se nærmere på utvikling i grad av lovoppfyllelse over tid og stabiliteten i resultatene vi har kommet frem til for 2020. Analysen ble derfor utvidet til å omfatte årene fra 2016 til 2020.

Kommunene kan selv velge å prioritere tjenesteområdene høyere enn kravene til de de lovpålagte oppgavene tilsier. Det kan både handle om at kommunene har valgt å etablere særegne tilbud som ikke er lovpålagte eller at kommunene tilbyr tjenester med en høyere kvalitet enn hva som er pålagt i lov eller forskrift. I kartleggingen setter vi søkelys på de lovpålagte oppgavene og avgrenser oss bort fra kommuners prioriteringer.

Det er viktig å ha med seg at indikatorene som vi kommer frem til i kartleggingen ikke direkte måler god eller dårlig kvalitet på tjenestene og oppgavene som kommunene har ansvar for. Tilfredsstillelse av lovkrav gir en viss pekepinn på god kvalitet, men vil i mange tilfeller være langt fra tilstrekkelig. Vi har ikke tatt stilling til om lovkravene er utformet slik at de sikrer god kvalitet, og vi gjør ikke forsøk på å måle den komplekse størrelsen kvalitet. Indikatorene, og dermed også resultatene, omhandler det snevrere spørsmålet om lovpålagte krav tilfredsstilles eller ikke og hva som kjennetegner kommunene som har utfordringer med å tilfredsstille kravene.

Ingen kommuner tilfredsstiller alle lovpålagte oppgaver og variasjonen er stor

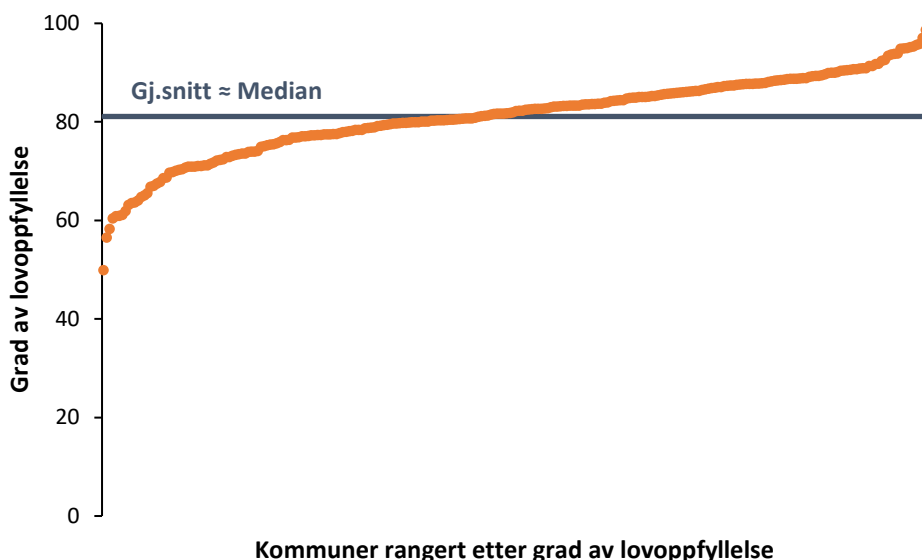
I kartleggingen har vi sett på 40 utvalgte indikatorer/datasett knyttet til lovkrav innenfor elleve ulike områder hvor kommunene har ansvar. I tillegg til å se på hver av indikatorene og områdene for seg, har vi etablert en samlet indikator som bygger på alle de 40 indikatorene. Samleindikatoren tar verdien null dersom ingen av lovkravene er tilfredsstilt fullt ut og verdien 100 dersom alle lovkravene er tilfredsstilt fullt ut.

Vi finner vi at graden av lovoppfyllelse for norske kommuner varierer mellom 50 og 99 prosent. Gjennomsnittet og median utgjør litt over 80 prosent. På overordnet nivå er det ingen av kommunene i utvalget som tilfredsstiller alle lovkrav fullt ut. Funnene taler derfor for at alle norske kommuner har utfordringer med å tilfredsstille lovkravene. Det er samtidig stor variasjon mellom kommunene.

Vurderingen er basert på data for 262 kommuner, altså om lag 74 prosent av kommunene. Årsaken til at ikke alle kommunene er med er at de ikke har rapportert tilstrekkelig med data, slik at de ikke kan inngå i analysen. Frafallsanalyse av kommunene som ikke inngår i analysen forteller oss at disse kommunene systematisk er mindre og mer perifere, altså sammenfallende kjennetegn med kommunene som vi har funnet har lavere grad av lovoppfyllelse. Det er dermed sannsynlig at de identifiserte sammenhengene hadde vært enda sterkere om alle kommunene inngikk i analysen.

Figur A

Prosentandel av de 40 lovkravene/indikatorene som er tilfredsstilt for hver kommune i utvalget vi har data for i 2020, rangert fra kommunen som tilfredsstiller færrest lovkrav til kommunen som tilfredsstiller flest*

*Hver prikk representerer én kommune. N=262. Kilde: Menon Economics

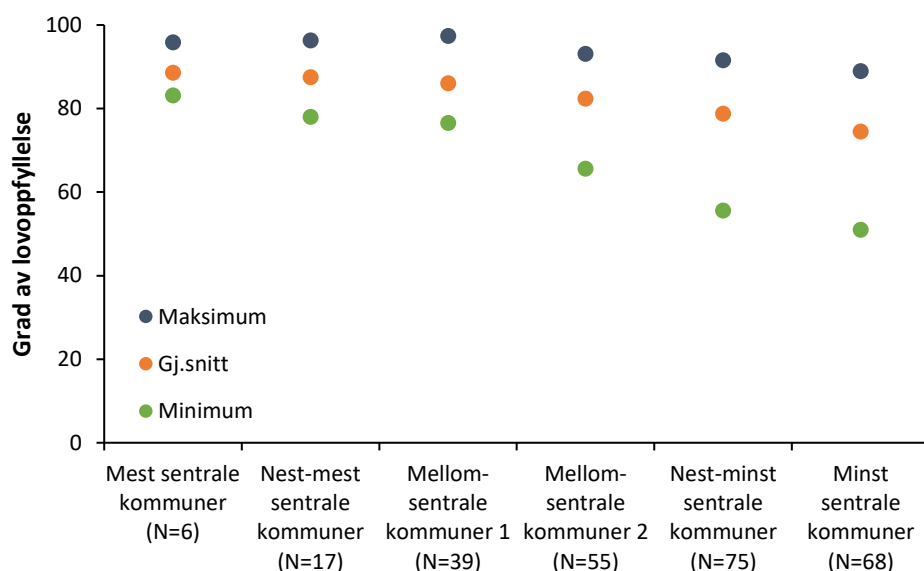
Små distriktskommuner har størst utfordringer med å tilfredsstille loven

Basert på relevant litteratur og kvalitative innspill fra statsforvaltere og fagpersoner har vi identifisert fem forklaringsvariabler for å teste hypoteser om hva som kjennetegner kommuner som ikke oppfyller lovpålagte krav. Disse er befolkningsstørrelse, endringer i folketall, økonomisk handlingsrom, sentralitetsgrad og partifragmentering. I en statistisk analyse av datagrunnlaget finner vi at tre av disse forholdene påvirker kommunenes grad av lovoppfyllelse: befolkningsstørrelse, sentralitetsgrad og økonomisk handlingsrom. Den statistiske analysen viser at små distriktskommuner med relativt lavt økonomisk handlingsrom har størst utfordringer med å løse de lovpålagte oppgavene. De estimerte sammenhengene mellom forklaringsvariablene og grad av lovoppfyllelse er overordnet sett stabile over tid. Gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse økte spesielt i perioden 2016-2018. Kommunesammenslåinger og dårligere datatilgang bakover i tid kompliserer direkte sammenligninger, men vi finner indikasjoner på at økonomisk handlingsrom hadde mindre betydning for grad av lovoppfyllelse før 2020.

Figur B viser maksimums-, minimums- og gjennomsnittsverdier for grad av lovoppfyllelse fordelt på sentralitetsklassene til Statistisk sentralbyrå. Som vi ser fra figuren, har de minst sentrale klassene av kommuner lavere grad av lovoppfyllelse og større avvik mellom maksimums- og minimumsverdiene enn de mest sentrale kommunene. Vi ser samtidig at også mellom-sentrale kommuner har høy grad av lovoppfyllelse og at maksimumsverdien i gruppen er litt høyere enn for de mest sentrale kommunene. Vi ser også at det finnes eksempler på desentrale kommuner med relativt høy grad av måloppnåelse.

Figur B

Summarisk statistikk for grad av lovoppfyllelse i 2020 fordelt på Statistisk sentralbyrås seks sentralitetsklasser

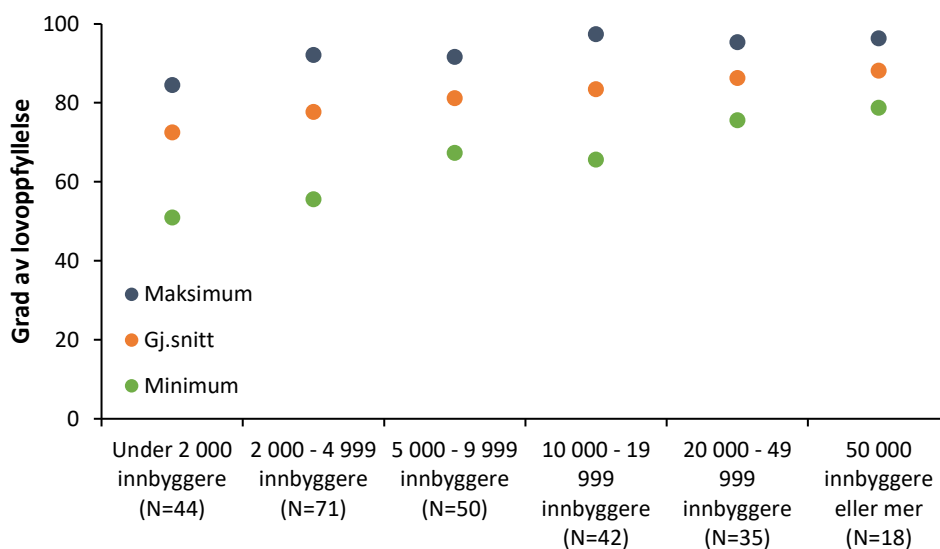

N=260. Kilde: Menon Economics

Tilsvarende ser vi at store kommuner i gjennomsnitt har høyere grad av lovoppfyllelse enn mellomstore og små kommuner, og mindre forskjell mellom høyeste og laveste verdi, jf. Figur C. Maksimumsverdien for mellomstore kommuner ligger samtidig høyere enn for store kommuner, og det finnes eksempler på små kommuner med relativ høy grad av lovoppfyllelse.

Figur C

Summarisk statistikk for grad av lovoppfyllelse i 2020 fordelt på små, mellomstore og store kommuner

N= 260. Kilde: Menon Economics

Sentralitetsgrad og innbyggertall er samvarierende størrelser. Det vil si at kommuner med høyt innbyggertall ofte er sentrale kommuner og motsatt. I den statistiske analysen med formål om å identifisere hva som kjennetegner

kommuner som har spesielt store utfordringer med lovoppfyllelsen finner vi at denne korrelasjonen ikke er avgjørende for estimeringsresultatene.

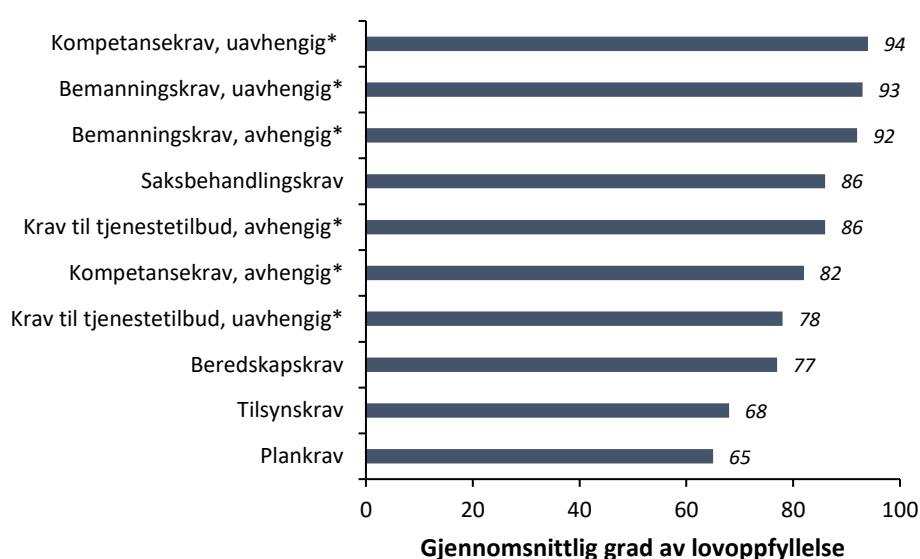
Lovkrav som krever spesialiserte og tverrfaglige fagmiljø er særlig utfordrende

Vår analyse startet med at vi kategoriserte lovkravene vi har sett på i ti kategorier. I kategoriseringen har vi overordnet skilt på syv typer av lovkrav:

- Kompetansekrav - kommunen skal ha ansatte med spesiell formell kompetanse, som ergoterapeut.
- Bemanningskrav - f.eks. at kommunen skal ha maksimalt 15 elever per lærer på 1.-4. årstrinn.
- Krav til tjenestetilbud - kommunen skal et tjenestetilbud, eksempelvis helsestasjon.
- Saksbehandlingskrav - kommunen skal gjennomføre saksbehandlingen i tråd med loven, bl.a. innenfor krav til saksbehandlingstid.
- Beredskapskrav - kommunene skal ha beredskap i tråd med lov.
- Tilsynskrav - kommunene skal gjennomføre tilsyn i tråd med lov.
- Plankrav - kommunene skal tilfredsstille krav til planlegging, eksempelvis er det krav til frekvens på oppdatering av planstrategi.

Vi har også valgt å skille kompetansekrav, bemanningskrav og krav til tjenestetilbud i to grupper med bakgrunn i at disse kravene kan skilles mellom de som avhenger og de som er uavhengig av størrelsen på målgruppen. Eksempelvis vil et lovkrav som er avhengig av størrelsen på målgruppen være antall elever per lærer, mens lovkrav som ikke avhenger av størrelsen på målgruppen er at kommunene minst skal ha én ergoterapeut. Gjennomsnittlig lovoppfyllelse for de ulike kategoriene er vist i Figur D. Det må påpekes at det finnes typer lovkrav som ikke er dekket av vår kartlegging. Det er eksempelvis lite data som fanger opp tjenestekvalitet/resultater til innbyggere. Et konkret eksempel på dette er tjenestekvalitetskrav som for eksempel krav til forsvarlige tiltak i barnevernet. Hovedårsaken for at det ikke finnes mye statistikk for slike krav er at det er utfordrende å operasjonalisere entydige indikatorer for slike kvalitetskrav.

Figur D Gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse for ulike typer lovkrav, i prosent*

*Avhengig/uavhengig av størrelsen på målgruppen som tjenesten er innrettet mot. N=288-356. Kilde: Menon Economics

Helt overordnet, basert på datagrunnlaget vi har hatt tilgang til, finner vi at norske kommuner generelt i størst grad tilfredsstiller kompetansekrav og bemanningskrav som er uavhengig av størrelsen på målgruppen. Det er eksempelvis en betydelig del av kommunene som har ansatt minst én ergoterapeut, og mange kommuner som har satt av årsverk til forebygging innenfor brann og redning. Kommunene har generelt utfordringer med å tilfredsstille plankrav, tilsynskrav og beredskapskrav. En fellesnevner for disse kravene er at oppgavene krever spesialisert kompetanse og tverrfaglighet. Det krever eksempelvis et visst fagmiljø for å utrede konsekvenser av kommuneplanens arealdel, gjennomføre tilsyn av nye bygninger og utarbeide en ROS-analyse med beredskapsplan. En annen fellesnevner er at disse lovkravene retter seg mot administrative oppgaver som ingen innbyggere direkte har krav på, og dermed kan være mer politisk akseptable å nedprioritere.

Statsforvaltere vi har hatt en dialog med har uttrykt at kompetansekrav innen helse og omsorg, grunnskole og rus og psykiatri kan være spesielt utfordrende for kommunene å ivareta. Statsforvaltere synes blant annet å være bekymret for kvalitet og stabilitet i kompetansen. Samtidig tilsier innspill fra statsforvaltere og kommuner at de største tjenesteområdene prioriteres, det vil si helse og omsorg og barnehage og grunnskole. Vi finner at det er relativt høy grad av lovoppfyllelse for kompetansekrav innen helse og omsorg og rus og psykiatri, men lavere og mer variert grad av lovoppfyllelse for kompetansekrav i grunnskolen. Våre utvalgte indikatorer for kompetansekrav innen disse områdene fanger ikke direkte opp kvalitet og stabilitet ved kompetansen, bare hvorvidt kommunen ivaretar krav om å ha en gitt kompetanse. Barnevern har av våre informanter også blitt trukket fram som et krevende område for mange kommuner, og at tjenesten krever en viss størrelse for å ivareta krav til kvalitet og avstand til enkeltsaker.

Kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning

Kommunenes kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning avhenger blant annet av kommunenes økonomiske handlingsrom og tilgang på egnet kompetanse, men også av hvor høyt ambisjonene settes og hvilke oppgaver som skal ivaretas. Hvilke oppgaver som skal ivaretas avhenger av de kravene som stilles til kommunene gjennom lover og forskrifter, så vel som gjennom nasjonale forventninger til kommunene, retningslinjer og annet. Det stilles en rekke krav til kommunene, innenfor et bredt spekter av oppgaver og typer krav. Jo flere og krevende krav som stilles, jo mer skal det til for å ivareta krav og forventninger. Innspill fra statsforvaltere og kommuner tyder på at det generelt sett oppfattes som at kommunene stilles overfor mange krav, og at det kan være krevende for kommunene å ivareta alle krav fullt ut. Det er i seg selv også interessant at vi ikke har lyktes i å finne en oversikt over alle krav kommunene stilles overfor. At ingen kommuner i utvalget vi har data for ivaretar alle indikatorer/lovkrav fullt ut, er også en indikasjon på kommunene stilles overfor et for krevende omfang av krav.

Statsforvalterne pekte generelt på dels store utfordringer med kapasitet og kompetanse i små kommuner i forbindelse med vurderinger og analyser høsten 2016 relatert til kommunereformen. I påfølgende årsrapporter har også flere av statsforvalterne stadfestet de samme utfordringene. Gjennom intervjuer med statsforvaltere har vi fått innspill om at tilrettelegging av større og mer attraktive fagmiljøer er en nøkkelfaktor for å sikre og bedre kommunenes kapasitet og kompetanse. Vi har gjennom kartleggingen funnet at det er utfordrende for spesielt mindre og/eller desentrale kommuner å tiltrekke og beholde fagkompetanse innen flere områder. Dessuten er det krevende å skulle ivareta gode fagmiljøer innenfor områder hvor det er behov for spesifikk fagkompetanse, men hvor behovet likevel er begrenset og/eller varierende over tid.

Kommunenes kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning henger også tett sammen med kommunenes rolle som samfunnsutvikler. Samfunnsutviklerollen handler om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønstre, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse i videste forstand og utvikling og innovasjon av tjenestene som kommunen leverer. Kommunene har også en rolle i å

ivareta et sikkert samfunn, som igjen kan bidra til bedre samfunnsutvikling. Rollen favner videre enn de oppgavene en kommune er pålagt å utføre gjennom lover og forskrifter, og er i stor grad basert på samarbeid med, og mobilisering av, aktører i og utenfor egen kommune. Gjennomsnittlig lovoppfyllelse for samfunnsutviklerrollen for de 280 kommunene vi har data på er på 64 prosent. Våre funn viser at kommuner med høy befolkning gjør det signifikant bedre enn små kommuner.

10 Oppsummering og konklusjoner

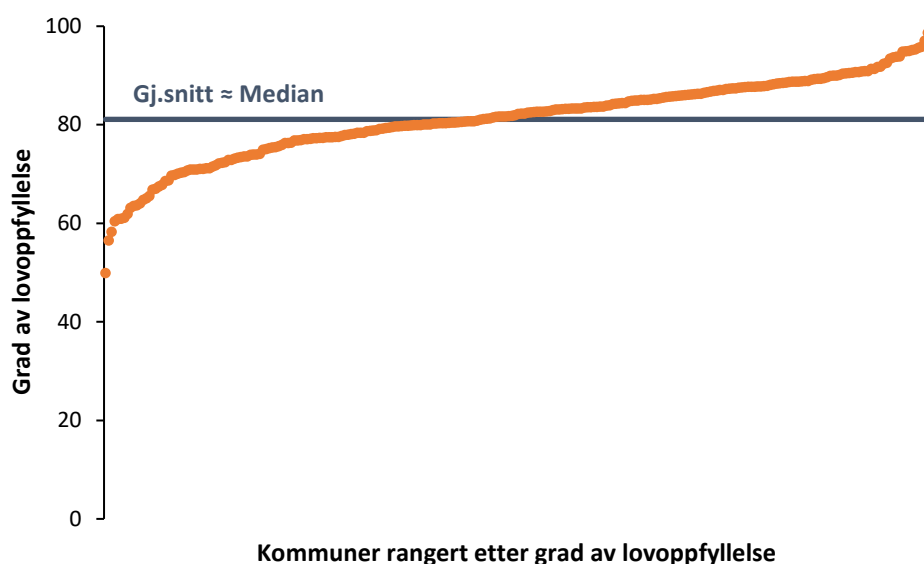
Ingen kommuner i utvalget tilfredsstiller alle lovkrav fullt ut. Det er imidlertid stor variasjon mellom kommunene. Vi finner vi at graden av lovoppfyllelse for norske kommuner varierer mellom 50 og 99 prosent. Gjennomsnittet og medianen utgjør litt over 80 prosent. Totalt sett taler funnene for at kommuner med få innbyggere, lav sentralitetsgrad og/eller lite økonomisk handlingsrom har størst utfordringer med å løse de lovpålagte oppgavene vi har sett på. Blant annet plankrav og tilsynskrav virker å være spesielt krevende å ivareta. Innspill fra statsforvaltere og kommuner tyder på at det generelt sett oppfattes som at kommunene stilles overfor for mange lovkrav, og at det kan være krevende for kommunene å ivareta alle krav fullt ut.

10.1 Omfanget av kommuner som har utfordringer med å løse sine lovpålagte oppgaver og krav

I kartleggingen har vi sett på 40 utvalgte indikatorer knyttet til lovkrav innenfor elleve ulike områder hvor kommunene har ansvar. I tillegg til å se på hver av indikatorene og områdene for seg, har vi etablert en samlet indikator som bygger på alle de 40 indikatorene. Samleindikatoren vil ta verdien null dersom ingen av lovkravene er tilfredsstilt og verdien 100 dersom alle lovkravene er tilfredsstilt fullt ut. Kartleggingen viser at grad av lovoppfyllelse varierer mellom 51 og 97 prosent. Gjennomsnittet utgjør om lag 80 prosent.

På overordnet nivå er det altså ingen av kommunene i utvalget som tilfredsstiller alle lovkrav. Funnene taler derfor for at alle norske kommuner har utfordringer med å tilfredsstille lovkravene. Det er samtidig stor variasjon mellom kommunene.

Figur 10.1 Prosentandel av de 40 lovkravene/indikatorene som er tilfredsstilt for hver kommune i utvalget vi har data for i 2020, rangert fra kommunen som tilfredsstiller færrest lovkrav til kommunen som tilfredsstiller flest*

*Hver prikk representerer én kommune. N=262. Kilde: Menon Economics

Funnene må ses i lys av eventuelle skjevheter ved utvalget av kommuner og lovkrav. For en klar majoritet av både tverrsektorielle indikatorer har vi data for alle, eller nær sagt alle, kommuner. For disse analysene dekkes dermed alle eller så godt som alle kommuner, og skjevhet i utvalget er dermed ikke et problem. Indikatorer for risiko- og sårbarhet (ROS) og øvrige indikatorer der ROS inngår har imidlertid dårligere dekning. Dette påvirker

også totalindikatoren for lovoppfyllelse, som vi har tilstrekkelige data til å beregne for 260 kommuner. Det er altså 96 kommuner som vi ikke har data for på alle tjenesteområder. Som nærmere diskutert i kapittel 9.2 har kommunene vi mangler data for noe lavere befolkning, befolkningsvekst og sentralitet. Basert på funnene om at disse kommunetypene har større utfordringer, er det grunn til å tro at de som har lavere lovoppfyllelse i mindre grad har rapportert data om lovoppfyllelse. Skjevhetene kan dermed innebære at funnene innen den samlede lovoppfyllelsen og ROS ville vært enda tydeligere dersom alle kommuner var med i utvalget. Det kan altså tale for at vi undervurderer hvor lav lovoppfyllelse små distriktskommuner har. Samtidig kan blant annet interkommunale samarbeid komplisere kommunenes rapportering og være en mulig feilkilde. Vi har ikke all informasjon om oppgaveløsning i interkommunale samarbeid er ivaretatt, men mindre kommuner vi har vært i dialog med antydnet at det var rapporteringsmangler for områder med interkommunale samarbeid. Det kan tale for at vi undervurderer grad av måloppnåelse. Disse mulige skjevhetene går med andre ord motsatt vei, og det er uklart hvor stor påvirkning det eventuelt har på resultatene.

Det må også påpekes at kommunene står overfor en rekke lovkrav, trolig flere tusen. Selv om vi blant annet har valgt ut indikatorer fra flere områder, vil funnene naturligvis ikke representere alle krav kommunene står overfor eller kvaliteten i tjenestetilbudet som leveres.

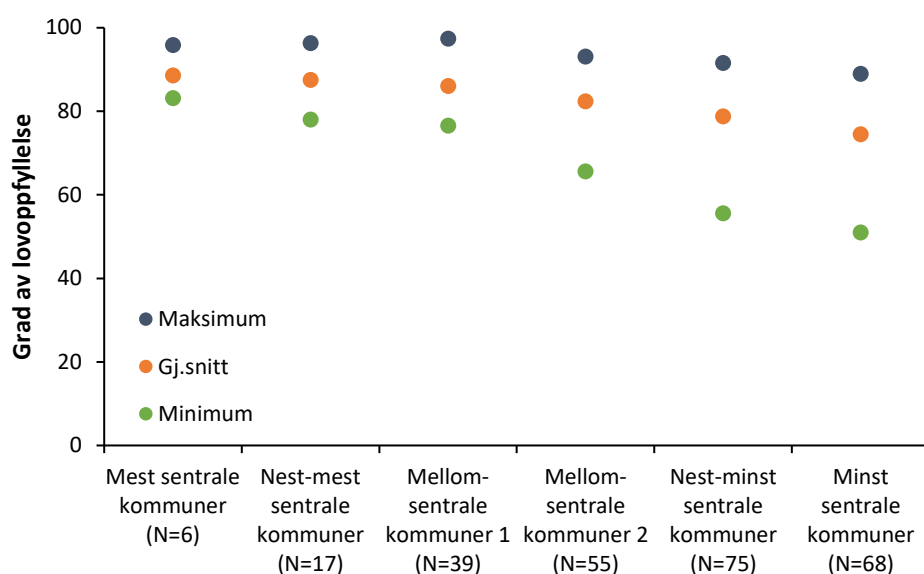
10.2 Hva kjennetegner kommunene som har størst utfordringer?

Basert på relevant litteratur og kvalitative innspill fra statsforvaltere og fagpersoner har vi identifisert fem forklaringsvariabler for å teste hypoteser om hva som kjennetegner kommuner som ikke oppfyller lovpålagte krav. Disse er befolkningsstørrelse, endringer i folketall, økonomisk handlingsrom, sentralitetsgrad og partifragmentering.

Vi finner at befolkningsstørrelse samvarierer signifikant positivt med totalindikatoren, forutsatt at alt annet holdes likt. Det vil si at kommuner med høyere innbyggertall i større grad oppfyller de lovpålagte oppgavene. Motsatt har mindre kommuner større utfordringer med å ivareta lovkrav. Vi ser også at mer sentralt beliggende kommuner i større grad tilfredsstiller lovkrav på overordnet nivå. Funnene er signifikante.

Figur 10.2 viser maksimums-, minimums og gjennomsnittsverdier for grad av lovoppfyllelse fordelt på sentralitetsklassene til SSB. Som vi ser fra figuren, har de minst sentrale gruppene av kommuner lavere grad av lovoppfyllelse og større avvik mellom maksimums- og minimumsverdiene enn de mest sentrale kommunene. Vi ser samtidig at også mellom-sentrale kommuner har høy grad av lovoppfyllelse og at maksimumsverdien i gruppen er litt høyere enn for de mest sentrale kommunene.

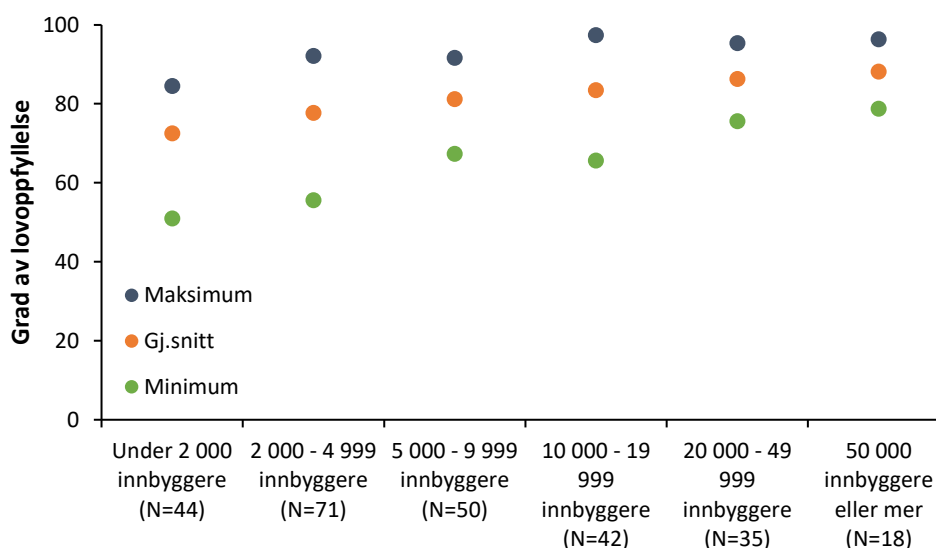
Figur 10.2 Summarisk statistikk for grad av lovoppfyllelse fordelt på Statistisk sentralbyrås seks sentralitetsklasser

Kilde: Menon Economics

Tilsvarende ser vi at store kommuner i gjennomsnitt har høyere grad av lovoppfyllelse enn mellomstore og små kommuner, jf. Figur 10.3. Maksimumsverdien for kommuner med innbyggere på mellom 10 000 og 19 999 ligger samtidig høyere enn for kommuner med mer enn 20 000 innbyggere.

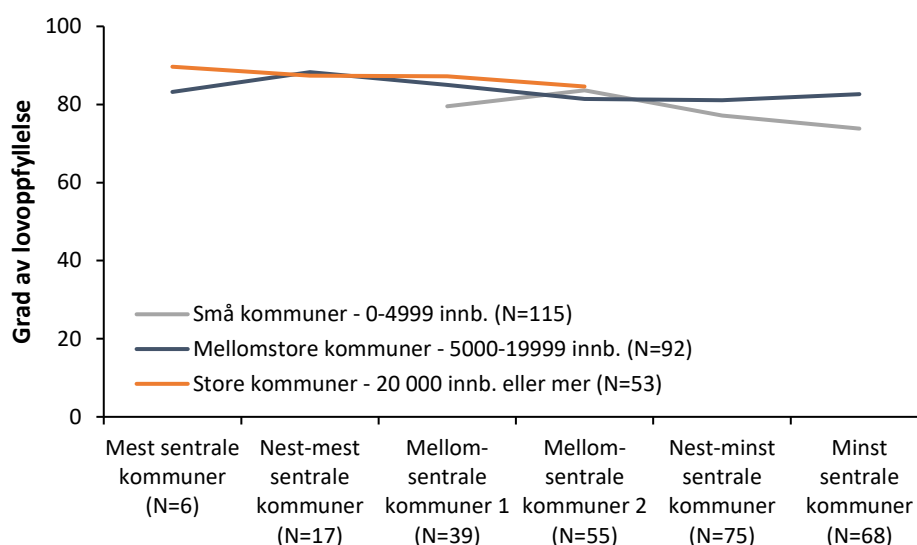
Figur 10.3 Summarisk statistikk for grad av lovoppfyllelse fordelt på små, mellomstore og store kommuner

Kilde: Menon Economics

Befolkningsstørrelse og sentralitet korrelerer og bør derfor sees i sammenheng. Figur 10.4 viser at store og sentrale kommuner har høyere relativ grad av lovoppfyllelse enn øvrige. Vi ser også at de minst sentrale og små kommunene har lavest grad av lovoppfyllelse. Det er samtidig interessant at det ikke er så stor variasjon i gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse for mellomstore kommuner gitt ulike sentralitetsklasser.

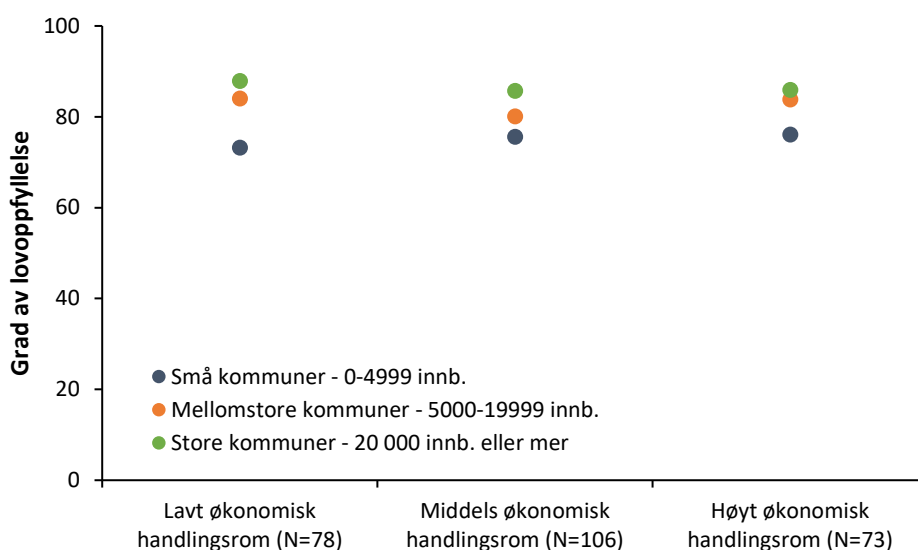
Figur 10.4 Faktisk gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse for kommuner i ulike sentralitetsklasse og størrelse*

Kilde: Menon Economics

Vi finner også at større økonomisk handlingsrom samvarierer positivt med større grad av lovoppfyllelse på overordnet nivå. Figur 10.5 viser sammenhengen mellom små, mellomstore og store kommuner, økonomisk handlingsrom og gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse. Vi ser at store kommuner har høy gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse også gitt lavt økonomisk handlingsrom. Mellomstore kommuner med høyt økonomisk handlingsrom gjør det samtidig nesten like bra i snitt som store kommuner med høyt økonomisk handlingsrom. Små kommuner med lavt økonomisk handlingsrom har lavest grad av lovoppfyllelse.

Figur 10.5 Gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse for små, mellomstore og store kommuner med ulikt økonomisk handlingsrom*

*For å måle kommunenes økonomiske handlingsrom har vi anvendt frie inntekter korrigert for utgiftsulemper fra Grønt hefte. Kilde: Menon Economics

For totalindikatoren er ikke befolkningsvekst og partifragmentering signifikante forklaringsvariabler.

Totalt sett taler disse funnene altså for at kommuner med hhv. få innbyggere, lav sentralitetsgrad og lite økonomisk handlingsrom har størst utfordringer med å løse de lovpålagte oppgavene vi har sett på. Funnene sammenfaller stort sett med innspill vi har fått både fra statsforvaltere, kommuner og fagpersoner. Imidlertid er det flere statsforvaltere som har påpekt at utfordringene til kommunene vel så ofte er knyttet til å tiltrekke og beholde fagkompetanse som det økonomiske handlingsrommet. Statsforvaltere trekker blant annet fram at små kommuner overordnet sett synes å ha større utfordringer både med å etablere og ivareta robuste fagmiljøer og å tiltrekke og beholde kompetanse. Det fremheves fra flere at mindre kommuner i større grad er sårbare for fravær og vakante stillinger, som igjen gjør det vanskeligere å få til gode fagmiljøer og kompetanseutvikling. Kommuner vi har vært i dialog med bekrefter også at større geografiske avstander mellom innbyggere og tjenester gjør det mer krevende å levere gode tjenester på en effektiv måte. Dette samsvarer med funnene om at høyre grad av sentralitet og befolkningsstørrelse henger sammen med høyere grad av lovoppfyllelse.

Overordnet sett bekrefter i stor grad analysene på tverrsektorielt nivå funnene fra analysen av totalindikatoren (se vedlegg 6). Resultatene bidrar til nyansering ved å vise at enkelte lovkrav er utformet på en måte som gjør dem vanskeligere å tilfredsstille fullt ut for en stor kommune, mens andre krav er lettere å tilfredsstille for større kommuner.

Samlet grad av lovoppfyllelse økte kraftig fra 2016 til 2018 og har deretter holdt seg stabil. Samtidig er de estimerte sammenhengene mellom forklaringsvariablene og lovoppfyllelse overordnet sett stabile over tid. Et unntak er sammenhengen mellom lovoppfyllelse og befolkningsvekst, men vi viser at å inkludere eller utelate denne variabelen har svært liten påvirkning på modellens forklaringskraft og samlede prediksjoner. Bakgrunnen for at dette estimatet mangler stabilitet er trolig multikollinearitet med sentralitet og befolkningsmengde. Vi finner i tillegg at sammenhengen mellom korrigerte frie inntekter og lovoppfyllelse var mer usikker og signifikant svakere i perioden 2016-2019 enn det vi finner for 2020. Utover at graden av lovoppfyllelse økte generelt i perioden 2016-2018 og de to nevnte sammenhengene, finner vi ingen signifikante forskjeller mellom estimeringsresultatene for 2016-2019 og 2020.

10.3 Hvilke typer lovkrav er mest krevende?

Vi har kategorisert kravene vi har sett på i ti kategorier. Gjennomsnittlig grad av lovoppfyllelse for de ulike kategoriene er vist i Tabell 10.1.

Tabell 10.1 Deskriptiv statistikk for tverrsektorielle indikatorer ved grad av lovoppfyllelse

Type lovkrav	Gj. snitt	N
Kompetansekrav, uavhengig*	94	345
Kompetansekrav, avhengig*	82	356
Bemanningskrav, uavhengig*	93	356
Bemanningskrav, avhengig*	92	291
Krav til tjenestetilbud, uavhengig*	78	356
Krav til tjenestetilbud, avhengig*	86	354
Beredskapskrav	77	356
Plankrav	65	288
Saksbehandlingskrav	86	355
Tilsynskrav	68	342

*Avhengig/uavhengig av størrelsen på målgruppen som tjenesten er innrettet mot. Kilde: Menon Economics

Større kommuner ivaretar i større grad krav som er uavhengig av størrelse på målgruppe

Både kompetansekrav og bemanningskrav som er uavhengig av størrelsen på målgruppen er områder der kommunene i svært stor grad tilfredsstiller lovkravene. Krav innenfor disse kategoriene kan for eksempel være at kommunen skal ha knyttet til seg en ergoterapeut. Bemanningskrav som er avhengig av størrelsen på målgruppen har også svært høy grad av lovoppfyllelse

Vi finner støtte for at befolkningsrike kommuner i større grad tilfredsstiller kompetansekrav og krav til tjenestetilbud som ikke avhenger av størrelse på målgruppen. Dette gjelder også krav til planer og beredskap, samt bemanningskrav som ikke avhenger av størrelsen på målgruppen, men for sistnevnte kun dersom sentralitet utelates som forklaringsvariabel fra regresjonen.

Plankrav og tilsynskrav virker å være spesielt krevende å ivareta

Gjennomsnittlig lovoppfyllelse for plankrav er på 65 prosent samlet sett. For tilsynskrav er gjennomsnittet på 68 prosent. Disse kravene virker derfor å være særskilt krevende for kommunene. Vi finner at det er en signifikant sammenheng mellom befolkningsstørrelse og ivaretagelse av både plankrav og tilsynskrav. Med andre ord virker mindre kommuner i mindre grad å ivareta krav til plan og tilsyn. Vi finner også en signifikant sammenheng mellom økonomisk handlingsrom og ivaretagelse av plankrav, men ikke tilsvarende for tilsynskrav. For plankrav finner vi også at lav partifragmentering samvarierer signifikant positivt med ivaretagelse av lovkrav. Dette kan komme av at det er større rom for å tenke langsiktig i utarbeidelsen av planer der ett eller få partier er dominerende. Samtidig samvarierer høy partifragmentering med ivaretagelse av andre krav. Både for plankrav og tilsynskrav er det en positiv signifikant samvariasjon mellom sentralitet og ivaretagelse av lovkrav.

Funnene samsvarer i stor grad med innspill vi har fått fra statsforvaltere og kommuner. Statsforvaltere vi har vært i dialog med har pekt på at mange, men spesielt mindre kommuner, kan ha utfordringer med krav som krever spesifikk kompetanse og kan ha bl.a. begrenset juridisk kompetanse og forvaltningskompetanse. Dette kan komme til uttrykk på områder som byggtilsyn og byggesak, planer og klima og miljø i arealplanleggingen.

10.4 Hva er kommunens kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning?

Kommunenes kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning avhenger blant annet av kommunenes økonomiske handlingsrom og tilgang på egnet kompetanse, men også av hvor store ambisjoner som settes og hvilke oppgaver som skal ivaretas. Hvilke oppgaver som skal ivaretas avhenger av de kravene som stilles til kommunene gjennom lover og forskrifter, så vel som gjennom nasjonale forventninger til kommunene, retningslinjer og annet. Som tidligere omtalt stilles det en rekke krav til kommunene, innenfor et bredt spekter av oppgaver og type krav. Jo flere og krevende krav som stilles, jo mer skal det til for å ivareta krav og forventninger. Innspill fra statsforvaltere og kommuner tyder på at det generelt sett oppfattes som at kommunene stilles overfor mange krav, og at det kan være krevende for kommunene å ivareta alle krav fullt ut. Det er i seg selv også interessant at vi ikke har lyktes i å finne en oversikt over alle krav kommunene stilles overfor. At ingen kommuner i utvalget vi har data for ivaretar alle indikatorer/lovkrav fullt ut, er også en indikasjon på kommunene stilles overfor et krevende omfang av krav.

Statsforvalterne pekte generelt på dels store utfordringer med kapasitet og kompetanse i små kommuner ifm. vurderinger og analyser høsten 2016 relatert til kommunereformen. I påfølgende årsrapporter har også flere av statsforvalterne stadfestet de samme utfordringene. Gjennom intervjuer med statsforvaltere har vi fått innspill om at tilrettelegging av større og mer attraktive fagmiljøer er en nøkkelfaktor for å sikre og bedre kommunenes kapasitet og kompetanse. Vi har gjennom kartleggingen funnet at det er utfordrende for spesielt mindre

kommuner å tiltrekke og beholde fagkompetanse innen flere områder. Dessuten er det krevende å skulle ivareta gode fagmiljøer innenfor områder hvor det er behov for spesifikk fagkompetanse, men hvor behovet likevel er begrenset og/eller varierende over tid. I en undersøkelse av Norut i 2009 av norske kommuners arbeid med lokal samfunnsutvikling (Ringholm, Aarsæther, Nygaard, & Selle, 2009) mente imidlertid kommunene generelt at de hadde relativt god kompetanse på områder av betydning i lokalt utviklingsarbeid, og at den øker med økende kommunestørrelse. Samtidig utfordres oppfatningen av andre aktører som kommunene samarbeidet med, som opplevde at behovet etter hjelp og medvirkning i utviklingsprosjekter var større enn kommunene klarte å tilfredsstille.

Kommunenes kapasitet og kompetanse til å utvikle kommunen i ønsket retning henger også tett sammen med kommunenes rolle som samfunnsutvikler. Som omtalt i kapittel 6 handler dette om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønstre, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse i videste forstand og utvikling og innovasjon av tjenestene som kommunen leverer. Kommunene har også en rolle i å ivareta et sikkert samfunn, som igjen kan bidra til mer samfunnsutvikling. Rollen favner videre enn de oppgavene en kommune er pålagt å utføre gjennom lover og forskrifter, og er i stor grad basert på samarbeid med, og mobilisering av, aktører i og utenfor egen kommune. Gjennomsnittlig lovoppfyllelse for samfunnsutviklerrollen for de 280 kommunene vi har data på er på 64 prosent.⁵⁹ Antallet kommuner med data på indikatorene trekkes spesielt ned av manglende data innen risiko og sårbarhet. Våre funn tyder på at kommuner med høy befolkning gjør det signifikant bedre enn små kommuner. Vi finner også at lav grad av politisk fragmentering bidrar til større lovoppfyllelse innenfor denne rollen. Ser vi nærmere på områdene innenfor kommunen som samfunnsutvikler – kommunenes overordnede planer, risiko og sårbarhet og klima og miljø i arealplanleggingen – finner vi at det kun er en signifikant positiv samvariasjon mellom befolkningsstørrelse og kommunenes overordnede planer. Det er også en signifikant samvariasjon mellom sentralitet og ivaretagelse av krav på risiko- og sårbarhetsområdet. Det er kanskje særlig interessant at mindre partifragmentering synes å gjøre det lettere å få til god samfunnsutvikling i tråd med lovkravene. Samtidig ser vi at det er en signifikant motsatt sammenheng innenfor klima og miljø i arealplanleggingen. Her indikerer funnene at høy politisk fragmentering bidrar til ivaretagelse av lovkravene. En mulig forklaring er at mindre partier med en sterkere klima- og miljøprofil bidrar til diskusjon rundt og ivaretagelse av krav til klima og miljø, men at disse i større grad vil ta del i kommunestyret i samarbeid med andre.

⁵⁹ Se vedlegg 6 for nærmere detaljer.

11 Forslag til tiltak for å bedre situasjonen

Vår kartlegging taler for at ingen av landets kommuner oppfyller alle lovpålagte oppgaver og at potensialet for å øke graden av lovoppfyllelse er størst for små distriktskommuner. Samtidig opplever mange små kommuner befolkningsnedgang, økende andel eldre, færre i yrkesaktiv alder og mangel på kompetanse. Det er derfor grunn til å tro at de små distriktskommuners forutsetninger for å tilfredsstille de lovpålagte oppgavene gradvis kan forverres og at forskjellene mellom norske kommuner kan øke. For å motvirke denne utviklingen diskuterer vi i dette kapittelet tiltak for å bedre situasjonen. Enkelte tiltak er åpenbare og går ikke på tross av ivaretagelsen av det lokale selvstyret. Andre tiltak er mer inngripende. Helt overordnet står avveiningen mellom kvalitet på tjenestene og ivaretagelse av innbyggers rettigheter på den ene siden og lokal selvråderett på den andre siden.

11.1 Konkretisering av utfordringen som må løses

Basert på 40 indikatorer som fanger opp kommunenes lovoppfyllelse innenfor elleve utvalgte tjenesteområder, finner vi at ingen av landets kommuner oppfyller alle lovpålagte oppgaver. Potensialet for å øke graden av lovoppfyllelse er imidlertid størst for små distriktskommuner. Mulighetene for å tilfredsstille de lovpålagte oppgavene ser også ut til å avhenge av størrelsen på kommunenes økonomiske handlingsrom. Disse resultatene er statistisk signifikante. Mange små kommuner opplever befolkningsnedgang, økende andel eldre, færre i yrkesaktiv alder og mangel på kompetanse. Det er derfor grunn til å tro at de små distriktskommuners forutsetninger for å tilfredsstille de lovpålagte oppgavene gradvis kan forverres og at forskjellene mellom norske kommuner kan øke. Dette vil over tid kunne bidra til å redusere ivaretagelse av de lovpålagte oppgavene i norske distriktskommuner, som allerede er for dårlig. Konsekvensen vil bli store variasjoner i tjenestekvalitet mellom kommuner.

Helt overordnet, basert på datagrunnlaget vi har hatt tilgang til, finner vi indikasjoner på at norske kommuner har størst utfordringer med å tilfredsstille lovpålagte oppgaver som krever spesialiserte og tverrfaglige fagmiljø. Et eksempel på en slik oppgave er utredning av konsekvenser av kommuneplanens arealdel, som uten tilstrekkelig tverrfaglig fagmiljø kan resultere i unødvendig nedbygging av natur og klimagassutslipp. To andre eksempler er barnevern og rus og psykiatri. Statsforvaltere og kommuner vi har snakket med understreker at disse fagområdene er utfordrende for mange kommuner, og at tjenesten krever en viss størrelse for å ivareta krav til kvalitet og avstand til enkeltsaker.

11.2 Staten bør forenkle de lovpålagte oppgavene

Innspill fra statsforvaltere og kommuner tyder på at det generelt sett oppfattes som at kommunene stilles overfor for mange lovkrav, og at det oppleves som umulig for kommunene å ivareta alle krav fullt ut. Det er i seg selv også interessant at vi ikke har lyktes i å finne en oversikt over alle krav kommunene stilles overfor. At ingen kommuner i utvalget vi har data for ivaretar alle indikatorer/lovkrav fullt ut, er også en indikasjon på kommunene stilles overfor et for stort omfang av krav. I seg selv er det et argument for å gjøre de lovpålagte oppgavene lettere å løse. Økt samlet realisme kan i seg selv også bidra til at kommunene tar oppgavene mer på alvor.

Det er gode argumenter for at kommunenes lovpålagte oppgaver bør kartlegges nærmere og at realismen av dagens oppgaver og oppgaveportefølje vurderes. I denne prosessen bør man vurdere om lovkrav er hensiktsmessige eller bør kuttes, slik at det samlede omfanget av lovkrav reduseres til en størrelse som det er realistisk at kommunene tilfredsstiller. Arbeidet bør lede frem til en pedagogisk og systematisert oversikt over alle lover

og lovkrav landets kommuner skal oppfylle. Det ville også vært en fordel om alle veiledning og forventninger som kommunene må og bør forholde seg til samles samme sted. Slik at det er lett å få oversikt og finne frem.

Basert på at lovverk som berører kommunene er i kontinuerlig endring, kan det også vurderes å etableres et utvalg (i regi av KDD), som løpende vurderer nye lovkrav. Utvalget bør som et utgangspunkt balansere sektorbehov opp mot realismen av samlet oppgaveportefølje – sett i lys av kommunenes tilgjengelige kompetanse, kapasitet og økonomisk handlingsrom.

Vi finner at det er stor variasjon i grad av lovoppfyllelse mellom små distriktskommuner. Det er et argument for at man bør studere nærmere hva små distriktskommuner med høy grad av lovoppfyllelse gjør, som andre små distriktskommuner kan lære av. Det er også enkelte mellomstore kommuner med svært høy lovoppfyllelse, som andre kommuner kan lære av.

Det er verdt å nevne at det er et potensiale for å øke grad av rapportering fra kommune til stat. Det er en rekke kommuner som ikke rapporterer. Høyere respons på rapportering til KOSTRA og statlig initierte spørreundersøkelser vil gjøre det lettere å løpende følge med på utviklingen i kommunal sektor og identifisere forbedringer.

11.3 Staten bør ta tilretteleggerrollen på alvor

Dagens lovpålagte oppgaver forutsetter at alle kommunene har fagmiljøer på en lang rekke områder. Eksempler på områder som kommunene må ha fagmiljøer på for å tilfredsstille loven er juss, klimarisiko, landbruk, barnevern, kulturminner, ergoterapi, vannforsyning, arkiv og digitalisering – for å nevne noen områder. Spennvidden i kompetansen som trengs er stor, og selv om kommunene har greid å gjennomføre gode ansettelser skal det også være kapasitet til å løse oppgavene med en tilstrekkelig kvalitet. Det sier seg selv at det er utfordrende å løse alle oppgavene på en tilfredsstillende måte, spesielt for små distriktskommuner. Et tiltak som kan gjøre situasjonen bedre, uten nødvendigvis å påvirke det lokale selvstyret, er at staten tar en mer aktiv rolle i å gi kommunene nødvendig informasjon og utarbeide kunnskapsgrunnlag. Et konkret eksempel på en slik tilretteleggerrolle er Noregs vassdrag- og energidirektorat som gjennom sine kartløsninger gir kommunene kunnskap og informasjon som de ville hatt store utfordringer med å skaffe til veie på egenhånd. Et annet eksempel er Miljødirektoratet som med jevne mellomrom gjennomfører webinarer innenfor klima og klima-tilpasning som gjør kommunene i større grad i stand til å løse lovpålagte oppgaver. Det er også eksempler på at statlige virksomhet utvikler tjenester for å hjelpe kommunene med å løse oppgaver de ikke har forutsetninger for å løse selv, se boks 1.1. Eksempelet illustrerer at Utdanningsdirektoratet har valgt å tilby tospråklige lærere gjennom en digital læringsplattform.

Elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk kan ha rett til tospråklig fagopplæring, med bakgrunn i opplæringslova § 2-8. Tospråklig fagopplæring innebærer at elever får undervisning i ett eller flere fag (for eksempel matematikk eller naturfag), både på norsk og på elevens morsmål eller et annet språk som eleven kan. Hensikten med tospråklig fagopplæring er å bidra til at eleven får faglig progresjon i aktuelt fag mens eleven er i en norskinnlæringsfase. Undervisningen gis av tospråklige lærere etter læreplanen i det aktuelle faget.

Utdanningsdirektoratet ga høsten 2012 Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) i oppdrag å utrede og vurdere fjernundervisningstiltak og -modeller rettet mot minoritetsspråklige elever. Gjennom prosjektet Fleksibel opplæring prøves det ut og tilbys tospråklig fagopplæring gjennom nettbaserte løsninger for fagene matematikk og naturfag på språkene arabisk, tigrinja og somali, i tillegg til norsk. Elever og kommunen tilbys Fleksibel opplæring når kommunen ikke er i stand til å tilby elever tospråklig fagopplæring med stedlige lærerressurser. Bakgrunnen for etableringen av undervisningsplattformen er at man flere steder i landet ikke får tak i tospråklige faglærere, som i praksis vil si at flere kommuner ikke har forutsetninger for å følge opplæringsloven med å tilby tospråklig fagopplæring.

Kilde: Pedersen mfl. (2019)

Statens tilrettelegging for bedre kommunal oppgaveløsning kan i mange sammenhenger innebære at jobben gjøres én gang istedenfor 365 ganger og kan dermed utløse stordriftsfordeler. Selv om mange direktorater tar en slik rolle i dag, kan slike initiativer videreutvikles enda mer for å avlaste kommunenes lovpålagte oppgaveløsning. Slike initiativer krever naturligvis en bevisst holdning til om tilretteleggingen går på bekostning av det lokale selvstyret.

11.4 Diskusjon av mer inngripende tiltak

De overnevnte forslagene er ikke nødvendigvis tilstrekkelige for å forsvare generalistkommuneprinsippet og sikre likeverdig tjenestetilbud i hele landet. Det er derfor argumenter som taler i retning av at tiltakene for å bedre situasjonen bør være mer inngripende. Ulempen med mer inngripende tiltak er naturligvis at det går på bekostning av kommunenes selvråderett. Det er prinsipielt tre retninger man kan gå:

- Ansvarliggjøring og strengere kontroll.
- Differensiering av oppgaveansvar mellom kommuner.
- Reduksjon av lovpålagte oppgaver.

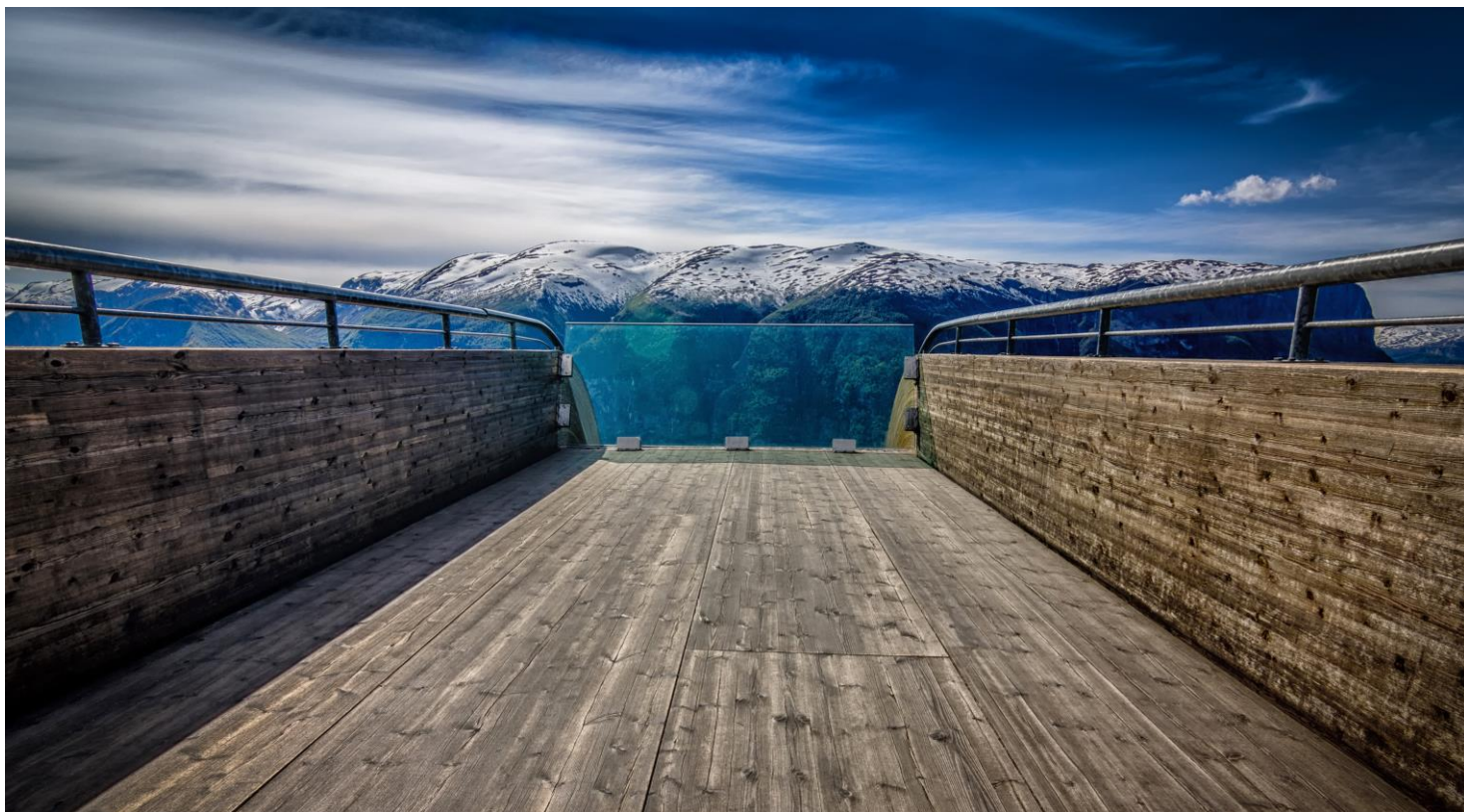
Brudd på lovverket som kommunene står overfor har i dag få konsekvenser for kommunene. Det er normalt å ikke oppfylle de lovpålagte oppgavene. Et drastisk tiltak vil være at staten i større grad ansvarliggjør kommunene for lovbrudd på en systematisk måte, utover ansvarliggjøringen som skjer gjennom tilsyn, medie- og forsikringsaker. Ansvarliggjøringen kan eksempelvis skje ved at omfanget av statsforvalters tilsyn av kommunene økes. Ev. økt tilsyn bør være balansert slik at oppretting av avvik på ett område ikke skjer på bekostning av avvik på andre områder i kommunen. Et supplerende tiltak kan være at kommunen underlegges statlig kontroll ved alvorlige avvik. Det er tilfelle i dag for kommuner som oppføres i ROBEK⁶⁰. Kommuner oppført på ROBEK må ha en godkjenning fra statsforvalter for å kunne foreta gyldige vedtak om låneopptak, langsiktige leieavtaler og budsjett, og deres politiske og økonomiske handlefrihet svekkes. Kommunene må lage en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse.

⁶⁰ Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). URL: <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneokonomi/ropek-2/id449305/> [Lastet ned 27. februar 2022]

Selv om ansvarliggjøring gjennom tilsyn og statlig kontroll kan ha en disiplinerende effekt på kommunenes grad av lovoppfyllelse, hjelper det lite hvis ikke forutsetningene for lovoppfyllelse er til stede. Det taler for at tiltakene for å øke graden av lovoppfyllelse i kommunesektoren i størst mulig grad bør handle om å øke realismen ved å løse de lovpålagte oppgavene gjennom å gi kommunene en mer overkommelig oppgaveportefølje. Slike tiltak kan både omfatte flytting av oppgaver fra kommuner til fylkeskommuner eller stat, eller særtiltak for kommuner med spesielt store utfordringer:

- **Spesialisert kompetanse fra staten til kommunene som har størst utfordringer.** Spesialisert kompetanse ansettes og lønnes av staten/fylkeskommunene og tilbys til kommunene i det omfang som kreves for at kommunene skal følge loven. Det kan bidra til å sikre tilgang på knappe ressurser til en kostnads-effektiv måte i distriktsområder, og samtidig legge til rette for utvikling av fagmiljøer i distriktsområder som oppleves som attraktive. Et slikt grep egner seg kanskje best til kompetanse som ikke er avgjørende for normal drift av små kommuner, men som er avgjørende for lovoppfyllelsen. Eksempler kan være plankompetanse, juridisk kompetanse, digitaliseringskompetanse, ergoterapeuter mv. Grepet utfordrer generalistkommuneprinsippet ved at kommunene forskjellsbehandles, men med riktig balansering kan kommunene gis forutsetninger for å tilby likeverdige tjenester. Grepet trenger ikke å utfordre det lokale selvstyret og det finansielle ansvarsprinsipp⁶¹ hvis leie av personell fra stat/fylkeskommune er en lokal beslutning og betales av kommunen.
- **Differensiert oppgaveansvar.** Man kan se for seg at større kommuner med etablerte fagmiljøer innenfor spesialiserte små fagområder får et større geografisk ansvar for utvalgte oppgaver. Eksempler på fagområder som kan passe for en slik innretning er barnevern og rus og psykiatri. Fordelen med en slik modell er at man gir muligheten til at eksisterende fagmiljø kan utvikle seg videre og bli spennende arbeidsplasser. Ulempen er brudd med generalistkommuneprinsippet.
- **Pålegg om samarbeid.** En tilnærming er å pålegge små distriktskommuner til å samarbeide og derigjennom øke forutsetningene for å bygge opp fagmiljøer og løse de lovpålagte oppgavene. Et konkret forslag kan være at kommunesamarbeidet omfatter flere tjenester slik at kommunene kan spesialisere seg på ulike områder. Man kan eksempelvis se for seg at to kommuner blir pålagt å samarbeide om to tjenestoområder og at hver kommune får ansvar for hver sin tjeneste. En slik modell utfordrer både generalistkommuneprinsippet og lokalt selvstyre, men kan bidra til likeverdig tjenestetilbud og oppbygging av fagmiljøer i distrikts-Norge.
- **Flytting av oppgaver fra kommune til stat og/eller fylkeskommune.** Et drastisk tiltak er at kommunenes lovpålagte oppgaveportefølje reduseres til det som er realistisk for alle landets kommuner å tilfredsstille. Konsekvensen av et slikt grep er at generalistkommuneprinsippet opprettholdes på bekostning av lokal selvråderett.

⁶¹ Det finansielle ansvarsprinsipp betyr at det faglige og det økonomiske ansvaret legges til samme forvaltningsnivå.

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter.

Vi er et medarbeidereiet konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked.

Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

+47 909 90 102 | post@menon.no | Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo | menon.no

Vestre Toten kommune

KONTROLLUTVALGSKONFERANSEN 2025

Sluttbehandles i: Kontrollutvalget			
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Påfyll og inspirasjon – læring og refleksjon
(artikkel i Kontroll og revisjon nr. 2-2025)

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Presentasjon av hovedtemaene på Kontrollutvalgskonferansen 2025 tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Konferansen ble avholdt på Gardermoen 29. – 30. januar 2025. Arrangør var interesseorganisasjonen NKRF.

Fra kontrollutvalget i Nordre Land deltok nestleder og sekretær.

Etter avtale er det lagt opp til en presentasjon/gjennomgang av hovedtemaene på konferansen. Hensikten er refleksjon omkring temaene i forhold til kontrollarbeidet i egen kommune.

Nedenfor følger program med oversikt over tema og innhold på konferansen:

Hovedprogram | Onsdag 29. januar 2025

09.00

Registrering og enkel servering

10.00

Velkommen

Konferansier Håkon Haugsbø og daglig leder Rune Tokle, NKRF

10.10

Raske forandringer – varige verdier

Henrik Syse, forskningsprofessor ved The Peace Research Institute Oslo (PRIO)

10.40

Välfärdsbrottslighet, otillåten påverkan, kriminell ekonomi och kriminella nätverk

Christina Kiernan, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

Lars Mamen, daglig leder i Fair Play Bygg Oslo og omegn

Ellen Sofie Kittelsbye, leder av Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningscenter (NTAES)

12.20

Velferdssamfunnet mot vippepunktet?

Ulf Andersen, statistikkseksjon i NAV

14.00

Fra vugge til grav – kommunale tjenester for framtida

Hilde Singsaas, direktør i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)

Frank Jenssen, statsforvalter i Trøndelag

Håvard Moe, seniorrådgiver i KS Konsulent

Kristin J. Kirsebom, kommunedirektør i Færder kommune

15.00 Pause og utstilling

15.20 Tillit er den nye oljen

Alexander W. Cappelen, professor ved Norges Handelshøyskole (NHH)

16.00 Pause og utstilling

16.20 - 17.00 Den etiske kommunen – finnes den?

Dagfinn Høybråten, leder av Kommunesektorens etikkutvalg

Hovedprogram | Torsdag 30. januar 2025

09.00

Kunstig intelligens – muligheter og utfordringer

Eirik Solheim

09.45

Pause og utstilling

10.05

Kan en presset kommuneøkonomi presse de etiske grensene?

Tina Søreide, konkurransedirektør

Line Fusdahl (H), leder av kontrollutvalget i Tromsø

Rannveig Mogren, kommunedirektør i Gausdal kommune og nestleder i styret i Norsk Kommunedirektørforum

11.00

Pause og utstilling

11.20

Helseplattformen – hva gikk galt?

Gjermund Gorset (A), leder av kontrollutvalget i Trondheim kommune

Per Olav Nilsen, revisjonsdirektør i Trondheim kommune

Annette Gohn-Hellum, ekspedisjonssjef i Riksrevisjonen

12.05

Pause og utstilling

12.25

Kommunalt lederskap: Når status quo ikke er alternativet

Agnar Kaarbø, politisk redaktør i Kommunal Rapport

Av **Ellen Halsbog Lange**, seniorrådgiver i NKRF – kontroll og revisjon i kommunene

Kontrollutvalgskonferansen 2025:

Påfyll og inspirasjon – læring og refleksjon

Med rundt 600 deltakere, et bredt program og stødig ledelse fra podiet ga årets konferanse et løft ved starten av det nye kontrollåret.

Programmet strakk seg fra velferdskriminalitet, via muligheter og utfordringer ved kunstig intelligens til etiske utfordringer ved presset kommuneøkonomi.

Ulf Andersen, statistikkseksjonssjef i NAV, presenterte fakta om arbeidsstyrken i Norge og utenforskapet i arbeidslivet.

Ulf Andersen

Det ble et friskt perspektiv på perspektivmeldingen og demografiutfordringene da et bredt panel snakket om hvordan kommunal økonomi og kommunale tjenester påvirkes av disse utfordringene.

Et annet blikk på norsk kultur

Den første konferansedagen ble avsluttet med en tankevekkende og rørende samtale med Aziz Azizi, som kom til Norge fra Afghanistan alene som 15-åring for ti år siden. Hans fortelling om reisen til Norge, innsatsen for å lære seg norsk og ikke minst refleksjonene rundt hvordan han kunne forstå og tre inn i den norske kulturen berørte alle i salen.

Han gav et levende bilde av hvor mye tid og innsats en ung, enslig gutt måtte legge inn – og hvor mange muligheter både hans egen innsats og det norske samfunnet har gitt ham.

Aziz Azizi

Aziz fortalte blant annet om hvordan han brukte folkedans som en av inngangene til den norske kulturen. Salen humret gjenkjennelig til hans overraskelse over at «ungdomslaget» slett ikke besto av ungdommer – da han ville lære seg folkedans.

Denne unge mannen kommer vi til å høre mer fra.

Hvorfor ble det gjort forvaltningsrevisjon av Helseplattformen?

Helseplattformen har fått mye oppmerksomhet siden den ble tatt i bruk i Helse Midt-Norge, med blant annet varsler om risiko for pasientsikkerheten. Dette har betydning for tjenester både på kommunalt og statlig nivå. Dette var noe av bakgrunnen for at Riksrevisjonen og Trondheim kommunerevisjon samarbeidet om en revisjon av Helseplattformen.

Kontrollutvalgsleder i Trondheim Gjermund Gorset, revisjonsdirektør Per Olav Nilsen i Trondheim kommunerevisjon og ekspedisjonssjef i Riksrevisjonen Annette Gohn-Hellum fortalte om samarbeidet og resultatene fra prosjektet.

I tillegg reflekterte Gorset rundt bestillingen av prosjektet og resultatene av det, sett fra kontrollutvalgets side. En viktig bakgrunn for at kontrollutvalget

F.v.: Annette Gohn-Hellum, Gjermund Gorset, Per Olav Nilsen og Håkon Haugsbø

prioriterte dette prosjektet, var at de så et stort sprik i virkelighetsoppfatningen om Helseplattformen i ulike deler av organisasjonen. Det var fakkeltog i Trondheim mot Helseplattformen samtidig som ledelsen rapporterte at systemet fungerte godt. Da er det stort behov for å få balansert informasjon frem til politikerne.

Gorset fortalte også at forvaltningsrevisjonen ga grunnlag for selvrefleksjon på politisk nivå. Helseplattformen ble vedtatt i et enstemmig bystyre i 2019, etter en meget kort bystyredebutt. Dette på tross av at saksfremlegget var veldig tydelig på at risikoen var stor. - At alle er enige, betyr ikke at alle har rett, reflekterte Gorset.

Kontrollutvalgsmedlemmer vil lære!

Også i år ble det avholdt minikurs tilpasset kontrollutvalgene parallelt med hovedprogrammet. Selv om mange meldte om at de syntes det var vanskelig å velge bort deler av programmet, var det rundt hundre deltakere på hvert av minikursene.

God deltakelse og stor aktivitet i salen vitner om lærevillige og engasjerte kontrollutvalgsmedlemmer. Det taler for å lage plass til minikurs også på kommende Kontrollutvalgskonferanser. ●

Rapport om selvkost i kommunene

Rapporten vurderer faktiske levetider på kommunale anleggsmidler og ser dette opp mot maksimal avskrivningstid i regnskapsforskriften for kommunene.

Rapporten "Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode", som er utarbeidet av NTNU Samfunnsforskning i samarbeid med Sintef og BDO, går i tillegg inn på ulike problemstillinger knyttet til avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode i selvkostberegningene.

Rapportens hovedanbefalinger oppsummert:

- Avskrivningstid for ledningsnett foreslås økt til minst 80 år. 100 år er også et reelt alternativ, men rapportens vurdering er at økt usikkerhet ved lengre avskrivningstid tilsvarer at det kan være fornuftig å legge til grunn et konservativt levetidsanslag.
- Avskrivningstider for bygg kan også vurderes utvidet, men for denne gruppen er ikke avviket like stort, mens usikkerheten øker ved økt avskrivningstid. Rapportens forslag er å samle alle bygg i en kategori med felles avskrivningstid. Det konservative forslaget er 50 år, mens forslaget som ligger nærmere litteraturen tilsier 60 år.

- For kalkylerenten anbefaler rapporten en overgang til en kalkylerente basert på faktiske lånekostnader i kommunen. Som et alternativ foreslår rapporten en modifisering av dagens modell basert på årlig gjennomsnittlig 3 måneders Nibor + et kredittpåslag fastsatt av KDD. Hovedargumentet for rapportens forslag er at kalkylerenten innenfor selvkostområder i større grad bør reflektere de faktiske kostnadene.
- Fremføringsperioden for over-/underskudd foreslås endret til to år, det vil si at man tar konsekvensen av selvkostresultatet allerede ved første budsjettbehandling og gebyrfastsetting.

Rapporten "Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode" (SØF-rapport nr. 06/24) er tilgjengelig på: regjeringen.no/contentassets/0e888c8ae6ac-42ce8818e41f99e433fc/selvkost-i-kommunene.pdf

Vestre Toten kommune

PROTOKOLL FRA KOMMUNESTYRETS MØTE 20.02.2025

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Protokoll fra kommunestyrets møte 24.03.2025

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kommunestyrets møte den 20.02.2025 tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Kontrollutvalget har etablert rutine med løpende å legge frem protokoller fra kommunestyrets møter til orientering. Hensikten er å sørge for at utvalget løpende har god kunnskap om viktige politiske saker, og på en enklere måte kunne følge med på at kommunestyrets vedtak og intensjoner blir fulgt opp av administrasjonen på tilfredsstillende måte.

Vedlagt saken følger protokoll fra kommunestyrets møte den 20.02.2025 til orientering.

MØTEPROTOKOLL

Utvalg: Kommunestyret

Møtested: Kommunestyresalen - Kommunestyresalen

Dato: 20.02.2025

Tidspunkt: 09:00 -17:00

Til stede:

Navn	Funksjon	Parti	Varamedlem for
Tonje Bergum Jahr	Medlem	AP	
Torhild Løkken	Medlem	AP	
Stian Pettersbakken	Medlem	AP	
Silje Sandsengen	Medlem	AP	
Ann Marit Sandsengen	Medlem	AP	
Henning Engeskaug Karlsen	Medlem	AP	
Anne Linn Dambråten	Medlem	AP	
Marianne Stensrud	Varamedlem	AP	Lene Myhrvold
Rolf Erik Halle	Medlem	AP	
Per Morten Østby	Medlem	AP	
Janne Bergum	Medlem	AP	
Svein Erik Sørensen	Medlem	FRP	
Stein Rune Vinger	Medlem	FRP	
Odd Ingard Hoberg	Medlem	FRP	
Per Erik Bergstuen	Medlem	FRP	
Raymond Theodore Skjølås	Varamedlem	H	Amanda Maria Tandsether

Øivind Strømstad Sørhusbakken	Medlem	H	
Marte Rebecca Dæhlen	Medlem	KRF	
Leif Kristian Tøftum	Medlem	R	
Dorthe Ødegaard Benckert	Medlem	SP	
Helge Testad	Medlem	SP	
Einar Wiklund	Varamedlem	SP	Jorunn Signe Ballangrud
Hans Amlien	Medlem	SP	
Jarle Amlien	Medlem	SP	
Ahmed Haruun Ali	Medlem	SV	
Hanne Narten	Medlem	V	
Bjørn Håvard Bjerke	Varamedlem	H	Inger Lilleby Fløgum
Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge	Medlem	U	
Tor Ole Karlsen	Medlem	U	
Lars Solheim	Medlem	U	

Følgende fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Tom Erik Støen Østli	konsulent
Bjørn Fauchald	kommunedirektør
Ola Langedal	næringssjef
Elisabeth Lund	kultursjef
Elisabeth Konings	by-/arealplanlegger
Per Olav Strande	voksenopplæringssjef
Knut Rødningsby	NAV-leder
Anne Sivesindtjet	teamleder

Merknad i møte:

Permisjoner og forfall:

- Ordfører Tonje Bergum Jahr (AP) hadde permisjon fra møtestart.
 - Varaordfører Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge (UAH) ledet møtet.
 - Stian Pettersbakken (AP) ble enstemmig valgt som settevaraordfører.
 - Jahr tiltrådte møtet til behandling av PS 22/25.
- Representantene Øivind Strømstad Sørhusbakken (H) og Einar William Wiklund (SP) hadde permisjon fra møtestart.
 - Wiklund tiltrådte møtet til behandling av PS 18/25.
 - Sørhusbakken tiltrådte møtet til behandling av PS 21/25.
- Representanten Stein Rune Vinger (FRP) ble innvilget permisjon fra klokken 13:30, og fratrådte møtet etter behandling av PS 26/25.
- Representantene Ann Marit Sandsengen (AP) og Silje Sandsengen (AP) ble innvilget permisjon fra klokken 14:00, og fratrådte møtet etter behandling av PS 27/25.
- Representanten Ahmed Haruun Ali (SV) ble innvilget permisjon fra klokken 15:00, og fratrådte møtet under behandling av PS 28/25.
- Representanten Hans Amlien (SP) ble innvilget permisjon fra klokken 16:00, og fratrådte møtet under behandling av PS 28/25.
- Representanten Kai Frode Grythe meldte forfall. Ingen vara møtt.

Saksliste

Saksnr.	Tittel	U.off
PS 13/25	Godkjenning av innkalling med saksliste	
PS 14/25	Godkjenning av protokoll fra møte 30.01.2025	
PS 15/25	Referatsaker	
RS 1/25	Årsrapport internasjonalt råd 2024	
RS 2/25	Årsrapport Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne 2024	
RS 3/25	Årsrapport Eldrerådet 2024	
PS 16/25	Orienteringer og meldinger	
PS 17/25	Handlingsplan mot vold i nære relasjoner	
PS 18/25	Tosidig samarbeidsavtale Vestre Toten kommune - Mjøsmuseet	
PS 19/25	Detaljreguleringsplan for Eina sentrum - Sluttbehandling (PlanID 171)	
PS 20/25	Vertskommuneavtale for interkommunal voksenopplæring og flyktningtjeneste	
PS 21/25	Anmodning om bosetting av flyktninger 2025	
PS 22/25	Orientering om arbeidet i styringsgruppen for kommunestruktur samt valg av personlige vararepresentanter	
PS 23/25	Valg av representanter til generalforsamlingen i Totens Sparebankstiftelse	
PS 24/25	Valg av nytt medlem i eldrerådet	
PS 25/25	Søknad om fritak fra verv som 1. vara til kommunestyret - Hans Petter Olsen	
PS 26/25	Godsstrategi Innlandet - høringsuttalelse	
PS 27/25	KS Debattheft 2025 - Fra forventninger til virkelighet	
PS 28/25	Kraftøkt - fokus på kraftsituasjonen	

PS 13/25 Godkjenning av innkalling med saksliste

Kommunestyrets behandling av sak 13/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Innkalling med saksliste godkjennes.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Innkalling med saksliste godkjennes.

PS 14/25 Godkjenning av protokoll fra møte 30.01.2025

Kommunestyrets behandling av sak 14/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Protokoll fra møte 30.01.2025 godkjennes.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Protokoll fra møte 30.01.2025 godkjennes.

PS 15/25 Referatsaker

Kommunestyrets behandling av sak 15/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Referatsakene tas til orientering.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Referatsakene tas til orientering.

PS 16/25 Orienteringer og meldinger

Kommunestyrets behandling av sak 16/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Næringssjef Ola Langedal orienterte om status for utbygging av rådhuskvartalet.

Innstilling:

Meldingene tas til orientering.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Meldingene tas til orientering.

PS 17/25 Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Kommunestyrets behandling av sak 17/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Henning Engeskaug Karlsen (Arbeiderpartiet) fremmet følgende endringsforslag:

Tittel endres til: Handlingsplan - Frihet fra vold

Endringsforslaget ble enstemmig vedtatt.

Innstilling:

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2024-2027 vedtas.

Innstillingen med ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Handlingsplan - Frihet fra vold i nære relasjoner 2024-2027 vedtas.

PS 18/25 Tosidig samarbeidsavtale Vestre Toten kommune - Mjøsmuseet

Kommunestyrets behandling av sak 18/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Tosidig samarbeidsavtale mellom Vestre Toten kommune og Mjøsmuseet vedtas med virkning fra 01.01.2025.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Tosidig samarbeidsavtale mellom Vestre Toten kommune og Mjøsmuseet vedtas med virkning fra 01.01.2025.

PS 19/25 Detaljreguleringsplan for Eina sentrum - Sluttbehandling (PlanID 171)

Kommunestyrets behandling av sak 19/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Utvalg for teknisk drift og plansaker 03.02.2025:

I medhold av plan og bygningslovens §§ 12–3 og 12-12 vedtas foreliggende forslag til «detaljreguleringsplan Eina sentrum» med plan-ID 171, med de endringer som nevnt i dette saksframlegget, med unntak fra overbygg ved Fjordgløtt. Utvalget støtter utbyggers ønske om overbygg På BKB5, Figur11.

Begrunnelse for vedtak

Begrunnelsen for vedtaket er at planforslaget er i tråd med føringer lagt i gjeldende kommuneplan. Hele Eina sentrum er avsatt til boligformål i kommuneplanen, noe som er en inkurie. Området skulle ha vært avsatt til sentrumsformål, slik det brukes i dag. Kommuneplanens arealdel er under revisjon, og i et utkast som var på høring i 2023 er området avsatt til sentrumsformål. Det foreligger ingen merknader knyttet til formålsendringen. Kommunens vurdering er derfor at planforslaget er i tråd med intensjonen i kommuneplanens arealdel vedtatt 27.11.2014. Kommuneplanen stiller krav om reguleringsplan.

Innstillingen fra utvalg for teknisk drift og plansaker ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

I medhold av plan og bygningslovens §§ 12–3 og 12-12 vedtas foreliggende forslag til «detaljreguleringsplan Eina sentrum» med plan-ID 171, med de endringer som nevnt i dette saksframlegget, med unntak fra overbygg ved Fjordgløtt. Utvalget støtter utbyggers ønske om overbygg På BKB5, Figur11.

Begrunnelse for vedtak

Begrunnelsen for vedtaket er at planforslaget er i tråd med føringer lagt i gjeldende kommuneplan. Hele Eina sentrum er avsatt til boligformål i kommuneplanen, noe som er en inkurie. Området skulle ha vært avsatt til sentrumsformål, slik det brukes i dag. Kommuneplanens arealdel er under revisjon, og i et utkast som var på høring i 2023 er området avsatt til sentrumsformål. Det foreligger ingen merknader knyttet til formålsendringen.

Kommunens vurdering er derfor at planforslaget er i tråd med intensjonen i kommuneplanens arealdel vedtatt 27.11.2014. Kommuneplanen stiller krav om reguleringsplan.

PS 20/25 Vertskommuneavtale for interkommunal voksenopplæring og flyktningtjeneste

Kommunestyrets behandling av sak 20/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Vedlagte samarbeidsavtale vedtas i vertskommunesamarbeidet for interkommunal voksenopplæring og flyktningtjeneste i Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Vedlagte samarbeidsavtale vedtas i vertskommunesamarbeidet for interkommunal voksenopplæring og flyktningtjeneste i Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten.

PS 21/25 Anmodning om bosetting av flyktninger 2025

Kommunestyrets behandling av sak 21/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Vestre Toten bosetter 45 flyktninger i 2025 i tråd med anmodning fra integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Protokolltilførsel fra representanten Henning Engeskaug Karlsen (AP):

Det bes om å få tilbake en sak i oppvekst og velferdsutvalget med utgangspunkt i hvordan vi gjennom aktive lokalsamfunn kan styrke integreringen og bremse utenforskapet blant flyktninger. Videre ber vi her om forslag til konkrete tiltak gjennom samarbeid med blant annet kultur, skole, barn og familie, helse, frivillighet, lag/foreninger, næringsliv og NAV som sammen kan stimulere til sysselsetting og inkludering, og bedre folkehelsen.

Vedtak

Vestre Toten bosetter 45 flyktninger i 2025 i tråd med anmodning fra integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

PS 22/25 Orientering om arbeidet i styringsgruppen for kommunestruktur samt valg av personlige vararepresentanter

Kommunestyrets behandling av sak 22/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

1. Kommunestyret tar orienteringen om arbeidet i styringsgruppen for kommunestruktur til orientering.
2. Kommunestyret velger følgende personlige vararepresentanter til styringsgruppen for kommunestruktur:
 - For ordfører Tonje Bergum Jahr: ...
 - For varaordfører Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge: ...
 - For leder av mindretallet Dorthe Ødegaard Benckert: ...

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Stian Pettersbakken (Arbeiderpartiet) fremmet følgende forslag:

- For ordfører Tonje Bergum Jahr: Stian Pettersbakken
- For varaordfører Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge: Tor Ole Karlsen

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Dorthe Ødegaard Benckert (Senterpartiet) fremmet følgende forslag:

- For leder av mindretallet Dorthe Ødegaard Benckert: Helge Testad.

Forslaget ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1.Kommunestyret tar orienteringen om arbeidet i styringsgruppen for kommunestruktur til orientering.

2.Kommunestyret velger følgende personlige vararepresentanter til styringsgruppen for kommunestruktur:

- For ordfører Tonje Bergum Jahr: Stian Pettersbakken
- For varaordfører Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge: Tor Ole Karlsen
- For leder av mindretallet Dorthe Ødegaard Benckert: Helge Testad.

PS 23/25 Valg av representanter til generalforsamlingen i Totens Sparebankstiftelse

Kommunestyrets behandling av sak 23/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

1)

Øivind Strømstad Sørhusbakken (Høyre) fremmet følgende forslag:

Høyre foreslår Bjørn Håvard Bjerke som medlem. Subsidiert som varamedlem.

Dette ble satt opp mot:

2)

Stian Pettersbakken (Arbeiderpartiet) fremmet følgende forslag:

1. Tonje Bergum Jahr velges som medlem til generalforsamlingen i Toten Sparebankstiftelse.

For forslag 1 stemte 12: Odd Ingard Hoberg (Frp), Per Erik Bergstuen (Frp), Stein Rune Vinger (Frp), Svein Erik Sørensen (Frp), Bjørn Håvard Bjerke (H), Raymond Theodore Skjølås (H), Øivind Strømstad Sørhusbakken (H), Dorthe Ødegaard Benckert (SP), Einar Wiklund (SP), Hans Amlien (SP), Helge Testad (SP), Jarle Amlien (SP).

For forslag 2 stemte 18: Ann Marit Sandsengen (AP), Anne Linn Dambråten (AP), Henning Engeskaug Karlsen (AP), Janne Bergum (AP), Marianne Stensrud (AP), Per Morten Østby (AP), Rolf Erik Halle (AP), Silje Sandsengen (AP), Stian Pettersbakken (AP), Tonje Bergum Jahr (AP), Torhild Kristine Ringeli Løkken (AP), Marte Rebecca Dæhlen (KrF), Leif-Kristian Tøftum (R), Ahmed Haruun Ali (SV), Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge (UAH), Lars Solheim (UAH), Tor Ole Karlsen (UAH), Hanne Narten (V).

Dermed ble forslag 2 vedtatt.

1)

Stian Pettersbakken (Arbeiderpartiet) fremmet følgende forslag:

- Hilde Fuglerud Bjørge velges som varamedlem til generalforsamlingen i Toten Sparebankstiftelse.

Dette ble satt opp mot:

2)

Øivind Strømstad Sørhusbakken (Høyre) fremmet følgende forslag:

Bjørn Håvard Bjerke velges som varamedlem til generalforsamlingen i Toten Sparebankstiftelse.

For forslag 1 stemte 18: Ann Marit Sandsengen (AP), Anne Linn Dambråten (AP), Henning Engeskaug Karlsen (AP), Janne Bergum (AP), Marianne Stensrud (AP), Per Morten Østby (AP), Rolf Erik Halle (AP), Silje Sandsengen (AP), Stian Pettersbakken (AP), Tonje Bergum Jahr (AP), Torhild Kristine Ringeli Løkken (AP), Marte Rebecca Dæhlen (KrF), Leif-Kristian Tøftum (R), Ahmed Haruun Ali (SV), Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge (UAH), Lars Solheim (UAH), Tor Ole Karlsen (UAH), Hanne Narten (V).
For forslag 2 stemte 12: Odd Ingard Hoberg (Frp), Per Erik Bergstuen (Frp), Stein Rune

Vinger (Frp), Svein Erik Sørensen (Frp), Bjørn Håvard Bjerke (H), Raymond Theodore Skjølås (H), Øivind Strømstad Sørhusbakken (H), Dorthe Ødegaard Benckert (SP), Einar Wiklund (SP), Hans Amlien (SP), Helge Testad (SP), Jarle Amlien (SP).

Dermed ble forslag 1 vedtatt.

Vedtak

- **Tonje Bergum Jahr velges som medlem til generalforsamlingen i Toten Sparebankstifelse.**
- **Hilde Fuglerud Bjørge velges som varamedlem til generalforsamlingen i Toten Sparebankstifelse.**

PS 24/25 Valg av nytt medlem i eldrerådet

Kommunestyrets behandling av sak 24/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Eldrerådet 13.02.2025

Astrid Lier, født 1943, velges som nytt medlem i eldrerådet for resten av valgperioden 2023 - 2027.

Tove Rønning født 1951, velges som nytt varamedlem for resten av valgperioden 2023 - 2027.

Innstillingen fra eldrerådet ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Astrid Lier, født 1943, velges som nytt medlem i eldrerådet for resten av valgperioden 2023 - 2027.

Tove Rønning født 1951, velges som nytt varamedlem for resten av valgperioden 2023 - 2027.

PS 25/25 Søknad om fritak fra verv som 1. vara til kommunestyret - Hans Petter Olsen

Kommunestyrets behandling av sak 25/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

- 1.Hans Petter Olsen (SV) innvilges fritak fra verv som varamedlem til kommunestyret i Vestre Toten kommune for resten av kommunestyreperioden.
- 2.Av dette følger at Odd Erling Børstad rykker opp til 1. varamedlem for Sosialistisk Venstreparti SV til kommunestyret i Vestre Toten kommune for resten av kommunestyreperioden.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

- 1.Hans Petter Olsen (SV) innvilges fritak fra verv som varamedlem til kommunestyret i Vestre Toten kommune for resten av kommunestyreperioden.
- 2.Av dette følger at Odd Erling Børstad rykker opp til 1. varamedlem for Sosialistisk Venstreparti SV til kommunestyret i Vestre Toten kommune for resten av kommunestyreperioden.

PS 26/25 Godsstrategi Innlandet - høringsuttalelse

Kommunestyrets behandling av sak 26/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Innstilling:

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret i Vestre Toten slutter seg til felles høringsinnspill til Godsstrategi Innlandet fra Gjøvikregionen.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Protokolltilførsel fra representanten Øivind Strømstad Sørhusbakken (H):

Høyre er ikke enig at Gjøvikbanen skal prioriteres til persontrafikk.

Vi må sikre at godstrafikk på jernbanen blir løftet inn til Stortinget. Nå kommer det flere krav om miljøvennlig transport av gods. Her vil elektrisk jernbane være det beste alternativet. Gjøvikbanen har ledig kapasitet til transport av gods fra Eina til Oslo på natt. Derfor må ny kombiterminal mellom Eina og Reinsvoll prioriteres høyt på agendaen.

Vedtak

Kommunestyret i Vestre Toten slutter seg til felles høringsinnspill til Godsstrategi Innlandet fra Gjøvikregionen.

PS 27/25 KS Debattheft 2025 - Fra forventninger til virkelighet

Kommunestyrets behandling av sak 27/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

1)

Innstilling:

Saken legges fram til drøfting. Innspill fra kommunestyrets behandling samles og oversendes som Vestre Toten kommunes svar på spørsmålene som er stilt i debbatheftet.

Dette ble satt opp mot:

2)

Leif-Kristian Tøftum (Rødt) fremmet følgende forslag:

Vestre Toten kommunestyre deler ikke KS sitt syn om det er et såkalt «forventningsgap» mellom hva kommunene ønsker og hva som er mulig å få til, og at det derfor må kuttes i velferden. KS sitt utsendte debatthefte erklærer at tøffere prioriteringer og alternative løsninger er den uunngåelige virkeligheten kommunene må forholde seg til, men vi mener dette er et resultat av politiske prioriteringer. Derfor kan også politiske prioriteringer løse utfordringene vi står overfor.

Innspillet kommunestyret sender tilbake til KS er følgende:

1. Økt statlig finansiering

Vestre Toten kommunestyre ber KS være en tydelig stemme for at staten må ta et større finansieringsansvar for oppvekst- og velferdssektoren. Kommuner og fylkeskommuner må ikke overlates til å kutte i kvalitet og bemanning.

2. Nei til svekkede normer

Vestre Toten kommunestyre sier nei til forslag om å svekke bemanningsnormer, pedagognormer og lærertetthet.

3. Styrking av offentlig sektor

En sterk offentlig oppvekst- og velferdssektor er en forutsetning for et godt samfunn. Vestre Toten kommunestyre ber KS legge dette til grunn i sitt videre arbeid. Det er for få folk på jobb i velferdsstatens førstelinje. En av tre kommuner har for få lærere, flere tusen eldre står i sykehjemskø, og barnehageansatte må i perioder håndtere store avdelinger alene. Dette er ikke forsvarlig. Ansatte springer skoa av seg fordi det kuttes inntil beinet i helse og omsorg.

4. Velferden må styrkes – Ikke svekkes

KS etterlyser lokalt handlingsrom, men erfaringen viser at dette ofte brukes som argument for å svekke bemanningsnormer. Dette mener vi er feil veg å gå.

Vi må prioritere velferd og økte ressurser, ikke legge til rette for ytterligere kutt. En

politikk som øker presset på ansatte i oppvekst og velferd kan ikke aksepteres. Økte ressurser er det viktigste tiltaket for å beholde og rekruttere folk. Det høye sykefraværet skyldes på langt veg arbeidspresset i førstelinjen.

5. Rammestyrking av kommunene

Vi kan ikke fortsette å akseptere at gapet mellom privat rikdom og offentlig fattigdom bare øker. I stedet for å justere ned forventningene til velferden, bør vi justere opp forventningene til de som har mest i samfunnet. Vi skal skape forståelse for at ressursene er begrenset, og dette tvinger fram tøffere prioriteringer. – De må bidra mer. Det er fellesskapet som skal prioriteres i årene som kommer.

For forslag 1 stemte 27: Ann Marit Sandsengen (AP), Anne Linn Dambråten (AP), Henning Engeskaug Karlsen (AP), Janne Bergum (AP), Marianne Stensrud (AP), Per Morten Østby (AP), Rolf Erik Halle (AP), Silje Sandsengen (AP), Stian Pettersbakken (AP), Tonje Bergum Jahr (AP), Torhild Kristine Ringeli Løkken (AP), Odd Ingard Hoberg (Frp), Per Erik Bergstuen (Frp), Svein Erik Sørensen (Frp), Bjørn Håvard Bjerke (H), Raymond Theodore Skjølås (H), Øivind Strømstad Sørhusbakken (H), Marte Rebecca Dæhlen (KrF), Dorthe Ødegaard Benckert (SP), Einar Wiklund (SP), Hans Amlie (SP), Helge Testad (SP), Jarle Amlie (SP), Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge (UAH), Lars Solheim (UAH), Tor Ole Karlsen (UAH), Hanne Narten (V).

For forslag 2 stemte 2: Leif-Kristian Tøftum (R), Ahmed Haruun Ali (SV).

Dermed ble forslag 1 vedtatt.

Ahmed Haruun Ali (Sosialistisk venstreparti) fremmet følgende forslag:

Innspill fra SV som kommunestyret sender tilbake til KS.

Mellomoppgjøret 2025

5. Hvilke innspill har din kommune/fylkeskommune til KS i forkant av mellomoppgjøret 2025, knyttet til for eksempel økonomisk ramme, prioriteringer, sentrale eller lokale lønnstillegg og liknende?

Det er viktig å sikre reallønnsvekst til de ansatte i kommunesektoren. Kronetillegg er bedre enn prosenttillegg, hvis man ikke ønsker å øke forskjellene. Eksempel: Med et lønnsoppgjør med 3 % lønnsøkning til alle vil en fagarbeider med en årslønn på 370 000 få et tillegg på 11 100 i året, mens en som tjener 550 000 vil få et tillegg på 16 500.

I prosentvis oppgjør får den som tjener mest fra før mer, og forskjellene vil sakte men sikkert øke.

For forslaget stemte 7: Leif-Kristian Tøftum (R), Dorthe Ødegaard Benckert (SP), Einar Wiklund (SP), Hans Amlien (SP), Helge Testad (SP), Jarle Amlien (SP), Ahmed Haruun Ali (SV).

Imot forslaget stemte 22: Ann Marit Sandsengen (AP), Anne Linn Dambråten (AP), Henning Engeskaug Karlsen (AP), Janne Bergum (AP), Marianne Stensrud (AP), Per Morten Østby (AP), Rolf Erik Halle (AP), Silje Sandsengen (AP), Stian Pettersbakken (AP), Tonje Bergum Jahr (AP), Torhild Kristine Ringeli Løkken (AP), Odd Ingard Hoberg (Frp), Per Erik Bergstuen (Frp), Svein Erik Sørensen (Frp), Bjørn Håvard Bjerke (H), Raymond Theodore Skjølås (H), Øivind Strømstad Sørhusbakken (H), Marte Rebecca Dæhlen (KrF), Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge (UAH), Lars Solheim (UAH), Tor Ole Karlsen (UAH), Hanne Narten (V).

Dermed ble forslaget ikke vedtatt.

Vedtak

Innspill fra kommunestyrets behandling samles og oversendes som Vestre Toten kommunes svar på spørsmålene som er stilt i debattheftet.

PS 28/25 Kraftøkt - fokus på kraftsituasjonen

Kommunestyrets behandling av sak 28/2025 i møte den 20.02.2025:

Behandling

Kraftøkten ble gjennomført som et seminar med presentasjoner, der representantene ble gitt mulighet til å stille spørsmål etter hver presentasjon. Programmet var:

- Velkommen v/ ordfører Tonje Bergum Jahr
- Kraftløftet i Gjøvikregionen v/ Svein Håvar Korshavn fra Gjøvikregionen utvikling

- Elvia - status nett og forestående utbygginger v/ Anders Dalseg fra Elvia
- Vannkraft i Hunnselva og småskala produksjon v/ Adam Östman fra Vokks Kraft AS
- Status, behov for mer el-kraft, tiltak for energieffektivisering og fornybar energi v/ Øivind Hansebråten fra Raufoss Industripark
- Utredninger og reguleringer - kommunens rolle i beslutningsprosesser v/ Svein Håvar Korshavn fra Gjøvikregionen utvikling

Innstilling:

Kommunestyret tar informasjonen til orientering.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret tar informasjonen til orientering.

Åpen post

Tonje Bergum Jahr (Arbeiderpartiet) fremmet følgende forslag:

Saken utsettes.

For forslaget stemte 20: Anne Linn Dambråten (AP), Henning Engeskaug Karlsen (AP), Janne Bergum (AP), Marianne Stensrud (AP), Per Morten Østby (AP), Rolf Erik Halle (AP), Stian Pettersbakken (AP), Tonje Bergum Jahr (AP), Torhild Kristine Ringeli Løkken (AP), Odd Ingard Hoberg (Frp), Per Erik Bergstuen (Frp), Svein Erik Sørensen (Frp), Bjørn Håvard Bjerke (H), Raymond Theodore Skjølås (H), Øivind Strømstad Sørhusbakken (H), Marte Rebecca Dæhlen (KrF), Leif-Kristian Tøftum (R), Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge (UAH), Tor Ole Karlsen (UAH), Hanne Narten (V).

Imot forslaget stemte 5: Dorthe Ødegaard Benckert (SP), Einar Wiklund (SP), Helge Testad (SP), Jarle Amlien (SP), Lars Solheim (UAH).

Dermed ble forslaget vedtatt.

Saken utsettes.

Vestre Toten kommune

REFERATSAKER

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:	
1. Innlandet Revisjon IKS: Ny daglig leder	Vedlegg 1
2. Ny rapport: Revisjonens rolle i arbeidet med å motvirke velferdskriminalitet	Vedlegg 2
3. Diverse avisartikler	Vedlegg 3
4. Neste møte: Tidspunkt/saksliste	Muntlig orientering

FORSLAG TIL VEDTAK:

Referatsakene tas til orientering.

Ny daglig leder!

Anne Live Jensvoll ble i styremøte 19. november ansatt som daglig leder i selskapet. Anne Live startet i selskapet i juli 2022 som fagansvarlig for forvaltningsrevisjon. Hun har vært fungerende daglig leder siden slutten av mai.

Anne Live er utdannet jurist og i tillegg fordypning i styring, organisasjon og ledelse. Hun har hatt mange ulike lederroller både i departement og hos statsforvalteren.

Vi ønsker Anne Live lykke til i den nye rollen i selskapet!

Revisionens roll i arbetet att motverka välfärdsbrott

Ny rapport: Revisjonens rolle i arbeidet med å motvirke velferdskriminalitet

Publisert 28.08.2024

SKR, den svenske søsterorganisasjonen til KS, har utarbeidet en rapport med tips til hvordan revisjonen kan undersøke kommunenes arbeid med å forebygge, forebygge og avdekke velferdskriminalitet.

I de senere årene har det i Sverige blitt stadig tydeligere at velferdssystemene utnyttes feilaktig. En utvikling man ser i Sverige er at velferdskriminaliteten går fra juks på individnivå til systemtruende organisert kriminalitet.

Dette er et voksende samfunnsproblem som må motarbeides. Det truer samfunnskontrakten mellom borgere/organisasjoner og det offentlig finansierte Sverige.

Velferdskriminalitet påvirker borgernes tillit til vårt demokratiske system og samfunnsinstitusjoner, og utgjør en trussel mot rettssikkerheten og demokratiet.

“ Velferdskriminalitet påvirker borgernes tillit til vårt demokratiske system og samfunnsinstitusjoner, og utgjør en trussel mot rettssikkerheten og demokratiet.

Den ferske rapporten fra SKR inneholder en kartlegging av revisjoner som er gjennomført i kommuner og regioner innen området velferdskriminalitet og korrupsjon i årene 2021-2023.

Kartleggingen inkluderer 72 revisjonsrapporter fra kommunal revisjon og 21 fra regional revisjon. Vanlige spørsmål fra revisjonen inkluderer:

- Har kommunen/regionen identifisert risikoutsatte virksomheter?
- Finnes det retningslinjer og rutiner for å forebygge, oppdage og håndtere velferdskriminalitet?
- Gjennomføres det strukturerte oppfølginger av utsatte virksomheter?

Vanlige anbefalinger til de reviderte inkluderer:

- Vurdere risikoen for organisert velferdskriminalitet i risikovurderingen og internkontrollplanen.
- Utdanne nye medarbeidere og folkevalgte om velferdskriminalitet og relevante styringsdokumenter.
- Beslutte nye styringsdokumenter som policyer og handlingsplaner for bekjempelse av velferdskriminalitet.
- Øke intern og/eller ekstern samarbeid.

- Systematisere og utvide egenkontroller og oppdagelseskontroller.

Rapporten er tenkt å kunne benyttes som støtte for revisjonen i arbeidet med å undersøke kommuners og regioners arbeid med å motvirke og forebygge risikoen for velferdskriminalitet, ulovlig påvirkning eller korrupsjon.

Lenke til rapporten "Revisionens roll i arbeidet att motverka välfärdsbrott" (pdf):

<https://skr.se/download/18.44a5048b19169053cdc59c55/1724661044625/Revisionens-roll-i-arbetet-att-motverka-v%C3%A4lf%C3%A4rdsbrott.JPG.pdf>

Del artikkelen:

NKRF – kontroll og revisjon i kommunene, Haakon VII's gate 9, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo, Telefon: 23 23 97 00,
Epost: post@nkrf.no

Personvernerklæring | Tilgjengelighetserklæring | © NKRF 2025

Artikkel TotenIDag, 16.01.2025

Rapport viser tydelig økning av mobbing på skolen

RAPPORT: Tilstandsrapporten viser at kommunen aktivt jobber med å bedre miljøet på Vestre Toten ungdomsskole. Foto: Arkiv

16.01.25 21:04

[Jørgen Pedersen](#)

Flere elever opplever å ikke bli hørt – det vil skolen nå gjøre noe med.

Kvalitetsmeldingen for skoleåret 2023/2024 er kommunens tilstandsrapport for hvordan elevene har det ved Vestre Toten ungdomsskole og barneskolene.

Elevundersøkelsen viser at mobbetallene har økt med nærmere fem prosent fra fjoråret.

Samtidig opplever elevene en lavere medvirkning og støtte fra lærerne. Dette er noe skolen ønsker å jobbe med, ifølge rapporten.

Lavere trivsel

Noe som kommer fram er at barneskoleelever har en høyere trivsel enn ungdomsskoleelevene. Dette gjelder spesielt elevene ved 10. trinn på Vestre Toten ungdomsskole.

– Det ser ut til at det er en ubalanse mellom krav og forventninger og tilgang på støtte, står det skrevet i rapporten.

Videre opplyser de at skolen har satt i gang tiltak for å sikre den faglige og sosiale læring er mer balansert og helhetlig i arbeidet ved skolen.

– På den måten vil man arbeide systematisk for at elevenes skolemiljø skal bedres. Det er viktig at elevens stemme blir en tydelig del av dette arbeidet.

Annonse

Økt mobbing

Grunnskolen har en nullvisjon om mobbing på skolen, men i dag er man realistisk langt fra målet.

Gjennom elevundersøkelsen gjennomført av utdanningsdirektoratet viser tallene at 7. årstrinn har hatt en positiv utvikling, hvor mobbetallene har gått ned.

Det har blitt jobbet systematisk med læringsmiljøet, noe kommunen mener har gitt resultatene de håpet på.

– Vi ser behovet for å holde trykket på dette arbeidet oppe og å være i en kontinuerlig dialog med elevene der vi fanger opp tegn og signaler.

For 10. trinn har utviklingen vært negativ, men følger det nasjonale bilde med økende grad av mobbing.

Kommunen er klar på at dette ikke er noe de vil akseptere.

– Det er igangsatt en helhetlig arbeid med skolemiljø ved ungdomsskolen og vi forventer at det gir resultater på mobbetallene.

Vestre Toten har vært innmeldt i Robek to ganger tidligere. Siste gang var i perioden 2011-2017. Foto: Petter Furuseth, Vestre Toten kommune

Årets første Robek-kommune

Ifølge økonomer kan det bli mange flere Robek-kommuner i 2025.

Elin Svendsen Journalist i Kommunal Rapport

Publisert 07.02.2025 - 12:45

Mens Hammerfest og Tjeldsund startet året med utmelding av Robek-lista, starter 2025 med en innmelding for Vestre Toten.

Innlandet-kommunen er dermed den første til å havne på den økonomiske svartelista i år.

Årsaken til innmeldingen er at kommunestyret før jul vedtok et budsjett og en økonomiplan for perioden 2025–2028 som viser at merforbruket i 2023 ikke blir dekket inn.

– På den bakgrunn meldes kommunen inn i Robek, skriver Statsforvalteren på sine nettsider.

Statsforvalteren skriver videre at kommunestyret er innforstått med konsekvensen av vedtaket.

To år med statlig kontroll

Ifølge Statsforvalteren tilsier økonomiplanen som kommunen har vedtatt, at Vestre Toten vil være på Robek-lista til mai 2027.

Statsforvalter Knut Storberget har stor tro på at kommunen vil klare å komme seg ut av den fryktede lista relativt raskt. Han viser til at Vestre Toten har mange muligheter for videre vekst og utvikling.

– Økte oppgaver og høy rente er av forhold som har ført til høy kostnadsvekst. Kommunen har jobbet med omstilling over flere år, uten at de har klart å komme i økonomiske balanse. Vi opplever at dialogen er god og har stor tro på at kommunen vil komme styrket ut av dette, sier Storberget.

Forventer økning

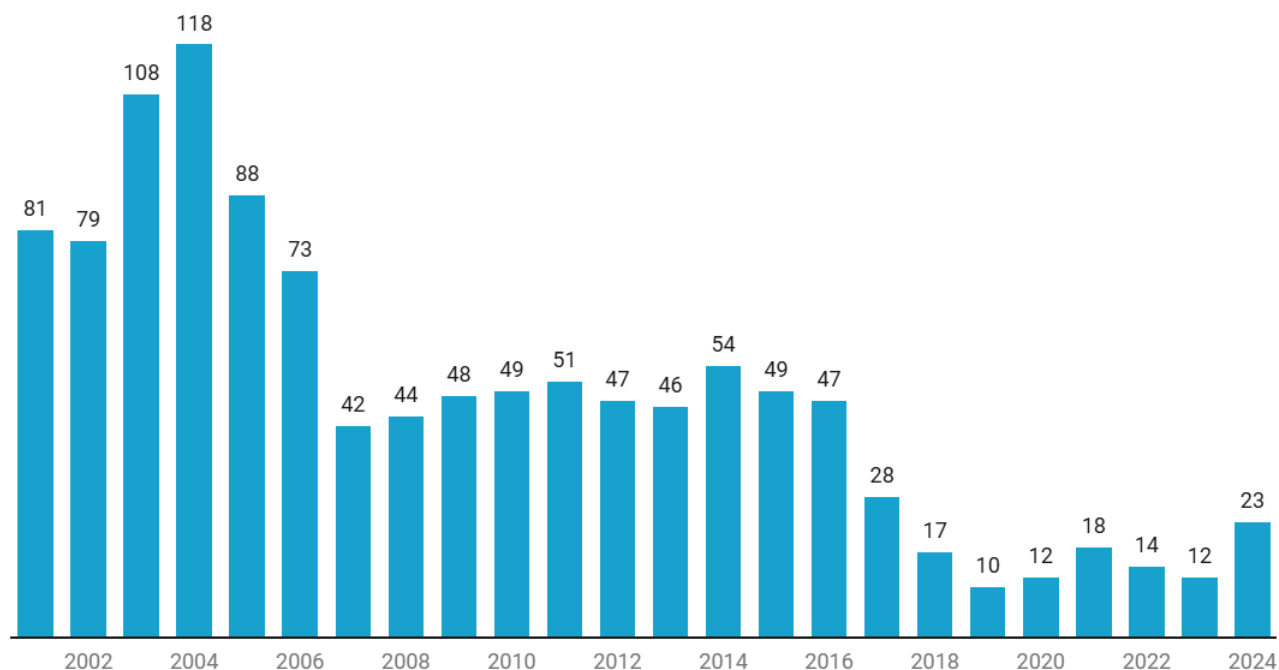
Innmeldingen kommer neppe som en overraskelse på kommunen. Kommunedirektør Bjørn Fauchald varslet om dette allerede da han la fram sitt forslag til budsjett og økonomiplan i oktober i fjor.

– Vi går mot et nytt underskudd i 2024 for tredje år på rad og innebærer at kommunen mest sannsynlig meldes inn i Robek, står det i forslaget til kommunedirektøren.

Per i dag står det totalt 22 kommuner på Robek-lista.

På Framsiktkonferansen i desember sa sjeføkonom Torbjørn Eika i KS og utlånsdirektør Lars Strøm Prestvik i Kommunalbanken at antallet Robek-kommuner vil øke i 2025 – muligens mye.

Antall kommuner på Robek i perioden 2001-2024:

Grafikk: Elin Svendsen • Kilde: Regjeringen • [Last ned data](#) • Laget med [Datawrapper](#)

Datasikkerhet

Kommunalsjef Ellen Sagengen i Gran (midten) fikk bistand til hendelseshåndtering av leder Sarah Camilla Ansen og fagleder Håkon Prestvik i Defendable.

FOTO: HANNE WIEN

Pengeutpressing var trolig neste steg

To ulike trusselaktører snoket rundt i Gran kommunes **DATASYSTEMER** da en årvåken ansatt oppdaget at noe var galt.

To måneder etter datainnbruddet i Gran kommune har kommunen, politiet og selskapet som ble hyret inn for hendelseshåndtering, dannet seg et bilde av hva som egentlig skjedde.

Da en av kommunens IKT-ansatte oppdaget uvanlig aktivitet på en server vedkommende jobbet på, hadde uvedkommende snoket rundt i kommunens datasystem i minst elleve dager.

I etterkant er det identifisert to ulike aktører. Den ene tok seg inn for å drive kryptoutvinning. Den andre hadde enda skumlere planer.

Basert på verktøy, metode og andre aspekter er vi veldig sikre på at målet var et løsepengevirus. Det er hundre prosent overlapp mellom dette angrepet og kjente løsepengeangrep, sier Håkon Prestvik, fagleder for hendelseshåndtering i Defendable.

Det var heldig at det ble oppdaget akkurat da det skjedde – rett før vi sto på kanten av stupet, sier Ellen Sagengen, kommunalsjef for stab og støtte i Gran.

Hadde maks flaks

17. desember, samme dag som innbruddet ble oppdaget, satt ledelsen i Gran kommune i et ledermøte om informasjonssikkerhet. Samtidig gjorde en ansatt på IKT-avdelingen en jobb inne på en av kommunens servere. Han så at også andre var innom samtidig, selv om ingen andre på IKT-avdelingen hadde noe å utsette på serveren akkurat da.

Da varslet han sin sjef, som slo alarm.

Helse- og kommuneCERT rådet Gran til å få tak i et selskap som kunne bistå med å håndtere dataangrep. *Nå.*

Få uker tidligere bestemte administrasjonen i Gran at kommunen skulle bli med på en rammeavtale for sikkerhetstjenester i regi av Digi Innlandet. Denne avtalen var med Defendable, ett av de ti selskapene som Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har satt godkjentstempel på.

Avtalen var en fin ting å ha i bakhånd, tenkte vi. Vi tenkte ikke da at vi ville få bruk for den innen få uker. Det var også flaks at vi bare i løpet av noen få timer klarte å få på plass det samarbeidet, sier Sagengen.

Dermed gikk det slag i slag. Under 12 timer etter at angrepet ble oppdaget, hadde Gran inngått avtale om håndtering av angrepet. Defendable var i gang. Krisestab var satt. Nødvendige forberedelser var gjort, slik som papirutskrift av hjemmetjenestens kjøre- og medisinalister. Programvare som skulle hindre kryptering, var installert.

Klokka 04.00 kuttet Gran internettforbindelsen for å hindre ytterligere skade.

Brukte kjent sårbarhet

Undersøkelsene i etterkant har vist at angriperne utnyttet en kritisk sårbarhet som har vært kjent siden november 2021: Log4j. Gran kommune hadde satt opp en forbindelse for å gi en tredje-

HVA BØR KOMMUNER GJØRE?

Dette er rådene fra Sarah Camilla Ansen, leder cybersikkerhetssenter hos Defendable:

- ♦ Forstå hva du eier, og hva som skjer i ditt eget IKT-miljø.
- ♦ Still spørsmål om hvilke avvik som skjer i IKT-systemene dine.
- ♦ Få noen til å følge med på alarmene.
- ♦ Få noen til å følge opp alarmene.
- ♦ Sentraliser alarmene.
- ♦ Ha systemer for hvordan du planlegger og handler når ting går skeis.

part nødvendig tilgang til Grans datasystemer fra en bestemt IP-adresse. Etter ønske fra tredjeparten åpnet Gran også for tilgang fra hjemmekontor.

I ettertid ser vi at det burde vi ikke gjort, sier Sagengen.

Sagengen sier at det var kommunen som hadde satt opp forbindelse, og at de burde kjent til sårbarheten. Hun ønsker ikke å si hvem tredjeparten er, annet enn at det er en aktør som hele Kommune-Norge forholder seg til. Ifølge Sagengen var angriperne ikke inne hos tredjeparten.

Fagpersonene fra Defendable er ikke så opptatt av akkurat hvilken sårbarhet angriperne benyttet. De sier at dersom Gran hadde hatt en annen sårbarhet, så ville angriperne brukt denne.

Den sårbare serveren var Gran kommunes ansvar, men den konkrete sårbarheten er ikke det mest interessante her. Det viktigste er å ha oversikt over akkurat hvilke tjenester og servere du som virksomhet drifter og hvilke sårbarheter du kan være utsatt for, sier Prestvik.

Dette har Gran lært

6. januar kunne Gran gjenåpne internettforbindelsen, etter å ha gjort flere risikoreduserende tiltak. Blant dem var passordbytte for samtlige ansatte og blokkering av alle IP-adresser angriperne hadde benyttet.

Siden innbruddet ble oppdaget før angriperne rakk å kryptere eller hente ut data, slapp Gran å kjøpe inn nytt utstyr. De trengte i liten grad å reinstallere programvare eller hente inn backup.

Per 30. januar anslø kommunalsjefen overfor kommunestyret at innbruddet ville koste 2 millioner for hendelseshåndtering og 2-3 millioner kroner årlig i økte sikkerhetstiltak, avhengig av hvilket nivå kommunestyret legger seg på.

I etterkant har kommunen notert seg flere læringspunkter:

- ♦ Bedre skjerming av brukere som har administrative tilganger.
- ♦ Be Helse- og KommuneCERT om å vurdere og skanne nye løsninger.
- ♦ Oppdatere programvare på internettt-eksponert infrastruktur. Sørge for siste versjon på alt.

♦ Mer overvåking av IT-systemer med logging og alarmer.

♦ Strengere begrensninger i tilgang til bruk av fjernplogging utenifra.

♦ Følge med på prosessoraktivitet. Økt aktivitet uten åpenbar grunn er et faresignal.

Jeg håper og tror at det ikke finnes en eneste kommune i Norge som ikke har cyberkriminalitet i sin ROS-analyse. Hvis ikke, så må det gjennomføres umiddelbart. Vi er glade for å ha fått en «wake up-call» som ikke ble altfor dramatisk og altfor dyr, sier Sagengen.

Neppe fremmed makt

Politiadvokat Terje Nedrebø Michelsen i Kripos sier at politiet ikke har noen konkret mistenkt i saken. Men at sporene peker ut av landet, og ganske langt vekk.

Vi har fortsatt relevante etterforskningsskritt å jobbe videre med. Om vi ender med en person eller flere på tiltalebenken i Oslo tingrett, er for tidlig å si noe om. Men det er ikke utenkelig. Det er et mål, sier Michelsen.

5. februar advarte de hemmelige tjenestene mot sabotasjeaksjoner fra fremmede makter i sine årlige trusselvurderinger. Michelsen sier at politiet ikke har konkrete holdpunkter for at det er en fremmed makt som har forsøkt å ta seg inn i Gran kommunes datasystemer.

HANNE WIEN
hanne@kommunal-rapport.no

MENINGER

Leder

Nå trenger krisesentrene et løft

Det har lenge vært kjent at krisesentertilbudet er mangelfullt. Nå er det på tide å skjerpe innsatsen.

Manglene er godt dokumentert. Det gjelder tilbudet til menn og barn de har med seg til sentrene, og til voldsutsatte med rusutfordringer og psykiske lidelser.

I noen tilfeller gjelder det bygningene og sikkerheten for at voldsutøverne ikke kan ta seg inn. Det gjelder også tilbudet til samiske voldsutsatte.

Avstanden til sentrene kan være for lang, og ikke alle makter å gi et døgnåpent tilbud.

Krisesenter ble et kommunalt ansvar i 2010, regulert gjennom en egen lov. Øremerkede midler

ble innlemmet i rammetilskuddet.

Kommunene står fritt i organiseringen. I dag er halvparten av landets 43 sentre kommunale virksomheter. De fleste er organisert som vertskommunesamarbeid, ni er interkommunale selskaper. De øvrige drives av stiftelser eller frivillige organisasjoner.

Barne- og familiedepartementet har foreslått flere lovendringer for å rette på dagens mangler. Forslaget er bredt diskutert i en høringsrunde, og et lovforslag kan komme denne våren.

Et viktig spørsmål blir hvor strenge krav som skal stilles, og til hvilken kostnad og finansiering. Bedre individuell tilpassing

Bedre individuell tilpassing og et reelt likeverdig tilbud vil utvilsomt øke utgiftene.

og et reelt likeverdig tilbud, økt kompetanse og universell utforming vil utvilsomt øke utgiftene.

KS har rett i at dette er dårlig belyst i høringsnotatet. De viser også til at tilbudet allerede er «underfinansiert», idet kommunenes kostnadsvekst har vært vesentlig større enn beløpet som ble innlemmet i 2011.

Et godt krisetilbud er selvsagt sterkt knyttet til kommunenes økonomi og prioriteringer. Det ser vi allerede i dag, med stor variasjon i pengebruken. Et bedre tilbud vil kreve investeringer til bygningsmessige utbedringer på mange sentre.

Dette er kostnader vi som samfunn bør ta. Vi må anerkjenne krisesentrenes rolle som spydspiss i arbeidet mot vold i

nære relasjoner. Ikke bare gir de et trygt og sikkert botilbud til barn og voksne som i en periode ikke har andre muligheter, og følger dem opp. De har også samtale- og dagtilbud som når mange.

Stat og kommune må sammen finne finansieringsløsninger for å rette på dagens mangler. De bør ikke gå på bekostning av kommunenes handlefrihet. Samtidig kan ikke handlefriheten bidra til å sementere dårlige eller diskriminerende tilbud.

Sentre som drives av eksterne, bør heller ikke overlates helt til seg selv. Kommunestyrene må ta ansvar og engasjere seg i utformingen av tilbudet. De bør også vurdere om organisasjonsformen er den beste.

Ukas kommentar

SAK NR. 25/2025

Vestre Toten kommune

ÅPEN POST

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	24.03.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

FORSLAG TIL VEDTAK:

(evt. vedtak utformes i møtet)

SAKSOPPLYSNINGER:

Etter avtale er saken satt opp på sakskartet med tanke på at kontrollutvalgets medlemmer kan melde inn saker/tema til drøfting. Sakene kan enten meldes på forhånd, eller tas opp i møtet.

Det er ikke meldt inn noen saker på forhånd til dette møtet.